

VESZPRÉM VÁRMEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

HATÁROZAT

Szám: 52/2025. (XII.12.) határozat

Tárgy: A Vármegyei Esélyteremtő Paktum kiegészítéséről szóló döntésről

A Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése (a továbbiakban: Közgyűlés) megtárgyalta az „A Vármegyei Esélyteremtő Paktum kiegészítéséről szóló döntés” című előterjesztést, és az alábbi döntést hozta:

1. A Közgyűlés a Veszprém Vármegyei Felzárkózási Fórum 2025. december 3. napján megtartott ülésén a Fórum 5/2025. (XII.3.) határozatával elfogadott Vármegyei Esélyteremtő Paktum kiegészítését a jelen határozat 1. melléklete szerinti tartalommal elfogadja.
2. A Közgyűlés felkéri a Vármegyei Jegyzőt, hogy a határozat 1. pontja szerint elfogadott dokumentumok közzétételéről intézkedjen.

Határidő: 1. pont tekintetében: azonnal
2. pont tekintetében: 2025. december 17.

Felelős: 1. pont tekintetében: Polgárdy Imre Lajos, vármegyei közgyűlés elnöke
2. pont tekintetében: Dr. Imre László, vármegyei jegyző

Polgárdy Imre Lajos s.k.
vármegyei közgyűlés elnöke

dr. Imre László s.k.
vármegyei jegyző

A kiadmány hitelül:

Veszprém Vármegyei Önkormányzat Közgyűlése 52/2025. (XII.12.) határozata 1. melléklete

VESZPRÉM VÁRMEGYEI ESÉLYTEREMTŐ PAKTUM

Projekt címe: „Humán térségfejlesztés kereteinek meghatározása
Veszprém Vármegyében”

Projekt azonosítószáma: TOP_PLUSZ-3.1.3-23-VE2-2024-00001

Veszprém, 2025. szeptember 30.

TARTALOMJEGYZÉK

I. EGÉSZSÉGÜGYI ALAP- ÉS SZAKELLÁTÁSOK.....	5
1. EGÉSZSÉGÜGYI ALAPELLÁTÁSOK	5
1.1. <i>Egészségügyi alapellátási szolgáltatási hiányosságok</i>	5
1.2. <i>Lakosságot célzó beavatkozások az egészségügyi alapellátási területeken</i>	7
1.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások az egészségügyi alapellátási területeken</i>	16
2. EGÉSZSÉGÜGYI SZAKELLÁTÁSOK.....	21
2.1. <i>Egészségügyi szakellátási szolgáltatási hiányosságok</i>	21
2.2. <i>Lakosságot célzó beavatkozások az egészségügyi szakellátási területeken</i>	24
2.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások az egészségügyi szakellátási területeken</i>	27
3. EGYÉB EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSOK, SZOLGÁLTATÁSOK.....	32
3.1. <i>Egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások hiányosságai</i>	32
3.2. <i>Lakosságot célzó beavatkozások az egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások területeken</i>	35
3.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások az egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások területeken</i>	40
II.1. SZOCIÁLIS ALAP- ÉS SZAKELLÁTÁSOK.....	45
1. SZOCIÁLIS ALAPSZOLGÁLTATÁSOK	45
1.1. <i>Települési alapszolgáltatások</i>	45
1.1.1. <i>Települési alapszolgáltatási hiányosságok</i>	45
1.1.2. <i>Lakosságot célzó települési alapszolgáltatási beavatkozások</i>	46
1.1.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó szociális alapszolgáltatási beavatkozások</i>	50
1.2. <i>Családsegítés</i>	53
1.2.1. <i>Családsegítési szolgáltatási hiányosságok</i>	53
1.2.2. <i>Lakosságot célzó családsegítési beavatkozások</i>	54
1.2.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó családsegítési beavatkozások</i>	57
1.3. <i>Nappali ellátások</i>	60
1.3.1. <i>Nappali ellátási szolgáltatási hiányosságok</i>	60
1.3.2. <i>Lakosságot célzó nappali ellátási beavatkozások</i>	61
1.3.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó nappali ellátási beavatkozások</i>	64
1.4. <i>Közösségi ellátások</i>	66
1.4.1. <i>Közösségi ellátási szolgáltatási hiányosságok</i>	66
1.4.2. <i>Lakosságot célzó közösségi ellátási beavatkozások</i>	67
1.4.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó közösségi ellátási beavatkozások</i>	70
2. SZOCIÁLIS SZAKELLÁTÁSOK	73
2.1. <i>Szociális szakellátási hiányosságok</i>	73
2.2. <i>Lakosságot célzó szociális szakellátási beavatkozások</i>	74
2.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó szociális szakellátási beavatkozások</i>	77
II.2 GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁS ÉS GYERMEKVÉDELMI SZAKELLÁTÁS	81
1. GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK.....	81
1.1. <i>Gyermekjóléti szolgáltatások</i>	82
1.1.1. <i>Gyermekjóléti szolgáltatási hiányosságok</i>	82
1.1.2. <i>Lakosságot célzó gyermekjóléti szolgáltatási beavatkozások</i>	83
1.1.3. <i>Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekjóléti szolgáltatási beavatkozások</i>	86
1.2. <i>Gyermekek napközbeni ellátása</i>	89
1.2.1. <i>Gyermekek napközbeni ellátásában meglévő szolgáltatási hiányosságok</i>	89

1.2.2. Lakosságot célzó gyermekek napközbeni ellátására irányuló beavatkozások	90
1.2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekek napközbeni ellátására irányuló beavatkozások	93
1.3. Gyermekek átmeneti gondozása	95
1.3.1. Gyermekek átmeneti gondozásában meglévő szolgáltatási hiányosságok	95
1.3.2. Lakosságot célzó gyermekek átmeneti gondozására irányuló beavatkozások	96
1.3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekek átmeneti gondozására irányuló beavatkozások	99
1.4. Gyermekek esélynövelő szolgáltatásai	103
1.4.1. Gyermekek esélynövelésében meglévő szolgáltatási hiányosságok	103
1.4.2. Lakosságot célzó gyermekek esélynövelésére irányuló beavatkozások	104
1.4.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekek esélynövelésére irányuló beavatkozások	107
2. GYERMEKVÉDELMI SZAKELLÁTÁSOK	110
2.1. Gyermekvédelmi szakellátási hiányosságok	110
2.2. Lakosságot célzó gyermekvédelmi szakellátási beavatkozások	111
2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekvédelmi szakellátási beavatkozások	115
III. OKTATÁS-KÉPZÉS TELJES SZOLGÁLTATÁSI KÖRE	118
1. KÖZNEVELÉSI ALAPFELADATOK	118
1.1. Köznevelési alapeladat ellátásában meglévő hiányosságok	118
1.2. Lakosságot célzó köznevelési alapeladatokra irányuló beavatkozások	119
1.3. Hátrányos helyzetűeket célzó köznevelési alapeladatokra irányuló beavatkozások	123
2. FELNŐTTKÉPZÉS	127
2.1. Felnőttképzésben meglévő hiányosságok	127
2.2. Lakosságot célzó felnőttképzési beavatkozások	128
2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó felnőttképzési beavatkozások	132
3. EGYÉB OKTATÁSI, KÉPZÉSI FELADATOK	136
3.1. Egyéb oktatási, képzési feladatellátásában meglévő hiányosságok	136
3.2. Lakosságot célzó egyéb oktatási, képzési beavatkozások	137
3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó egyéb oktatási, képzési beavatkozások	141
IV. LAKHATÁS, KÖZSZOLGÁLTATÁSOK, INFRASTRUKTÚRA	145
1. LAKHATÁS, LAKÁSÁLLOMÁNY	145
1.1. Lakhatásban meglévő hiányosságok	145
1.2. Lakosságot célzó lakhatási beavatkozások	147
1.3. Hátrányos helyzetűeket célzó lakhatási beavatkozások	150
2. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK	153
2.1. Közzolgáltatási hiányosságok	153
2.2. Lakosságot célzó közzolgáltatási beavatkozások	154
2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó közzolgáltatási beavatkozások	157
3. INFRASTRUKTÚRA	161
3.1. Infrastrukturális hiányosságok	161
3.2. Lakosságot célzó infrastrukturális beavatkozások	162
3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó infrastrukturális beavatkozások	164
4. BŰNMEGELŐZÉST ÉS KÖZBIZTONSÁG JAVÍTÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAMOK	166
4.1. Bűnmegelőzési és közbiztonsági hiányosságok	166
4.2. Lakosságot célzó bűnmegelőzési és közbiztonsági beavatkozások	167
4.3. Hátrányos helyzetűeket célzó bűnmegelőzési és közbiztonsági beavatkozások	170

V. KÖZÖSSÉGI PROGRAMOK A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOKAT ÉRINTŐEN A TÁRSADALMI BEFOGADÁS, TÁRSADALMI KOHÉZIÓ ÉS IDENTITÁS, MUNKAERŐPIACI KOMPETENCIÁK, EGYÜTTMŰKÖDÉS ERŐSÍTÉSÉRE 173

1. MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐ GYERMEKEK, ROMA GYERMEKEK, ILLETVE FIATAL FELNŐTTEK SZÁMÁRA NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK, ELLÁTÁSOK	173
1.1. Mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások meglévő hiányosságai.....	173
1.2. Hátrányos helyzetűeket célzó mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatásokra, ellátásokra irányuló beavatkozások.....	175
2. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ, PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ GYERMEKEK SZÁMÁRA NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK, ELLÁTÁSOK	181
2.1. Sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások hiányosságai	181
2.2. Hátrányos helyzetűeket célzó sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára nyújtott szolgáltatásokra, ellátásokra irányuló beavatkozások	182
3. IFJÚSÁGOT CÉLZÓ TEVÉKENYSÉGEK.....	184
3.1. Ifjúságot célzó szolgáltatási hiányosságok.....	184
3.2. Lakosságot célzó ifjúsági szolgáltatási beavatkozások	185
3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó ifjúsági szolgáltatási beavatkozások	190
4. HELYI KULTURÁLIS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSI FOLYAMAT	194
4.1. Helyi kulturális közösségfejlesztési hiányosságok	194
4.2. Lakosságot célzó helyi kulturális közösségfejlesztési beavatkozások.....	195
4.3. Hátrányos helyzetűeket célzó helyi kulturális közösségfejlesztési beavatkozások.....	198
5. VÁRMEGYEI ÉS TÉRSÉGI IDENTITÁS ERŐSÍTÉSE, TÉRSÉGFEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK	202
5.1. Vármegyei és térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések területén meglévő hiányosságok.....	202
5.2. Lakosságot célzó vármegyei és térségi identitás erősítésére, térségfejlesztési együttműködésre irányuló beavatkozások.....	203
5.3. Hátrányos helyzetűeket célzó vármegyei és térségi identitás erősítésére, térségfejlesztési együttműködésre irányuló beavatkozások.....	208
6. ROMA NŐK FOGLALKOZTATÁSÁT ELŐSEGÍTŐ FELZÁRKÓZÁSI PROGRAMOK.....	212
6.1. Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok hiányosságai.....	212
6.2. Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok beavatkozásai.....	213
7. DIGITÁLIS KOMPETENCIAFEJLESZTÉS	216
7.1. Digitális kompetenciafejlesztési hiányosságok.....	216
7.2. Lakosságot célzó digitális kompetenciafejlesztési beavatkozások	217
7.3. Hátrányos helyzetűeket célzó digitális kompetenciafejlesztési beavatkozások	220

VI. ÖSSZEGZÉS – A VÁRMEGYÉBEN ÉLŐ HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK KÖRÉBEN FELTÁRT SZOLGÁLTATÁSI HIÁNYOK, MEGOLDÁSI/BEAVATKOZÁSI LEHETŐSÉGEK ÁTFOGÓ, ÖSSZEGZŐ BEMUTATÁSA 223

I. Egészségügyi alap- és szakellátások

1. Egészségügyi alapellátások

1.1. Egészségügyi alapellátási szolgáltatási hiányosságok

Az alábbi összefoglaló a **SZUT dokumentumban szereplő egészségügyi alapellátásokhoz** kapcsolódó szolgáltatási hiányosságokat és azok okait mutatja be, először általánosan, majd a hátrányos helyzetű csoportokra vonatkozóan.

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Szűrővizsgálatok és egyéni egészségfejlesztés

- **Területi egyenlőtlenségek** tapasztalhatók: a szűrések elsősorban a megyeszékhelyen és a járásközpontokban érhetők el, kisebb településeken csak eseti jelleggel vagy egyáltalán nem.
- **Alacsony egészségtudatosság** jellemzi a lakosság jelentős részét, különösen a hátrányos helyzetű térségekben.
- **Mobil szűrőprogramok lefedettsége elégtelen:** gyakoriságuk alacsony, sok településre nem jutnak el.

Háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás

- **Magas a helyettesítéssel működő praxisok aránya,** különösen a Devecseri, Sümegi, Pápai és Zirci járásokban.
- **Elégtelen rendelési idő:** egyes körzetekben nem biztosított a megfelelő hozzáférés.
- **Gyermekorvosi praxisok hiánya:** sok helyen csak vegyes praxis működik, ami nem alkalmas a gyermekellátás differenciált igényeinek kielégítésére.

Fogorvosi ellátás és ügyelet

- **Városközpontú szolgáltatások:** vidéki lakosság számára a fogászati alapellátás és megelőző szűrések csak korlátozottan elérhetők.
- **Rendszertelen gyermek- és ifjúsági szűrések,** a prevenció hiányos.
- **Több járásban nincs helyben biztosított fogorvosi ügyelet,** ami sürgős esetekben problémát jelent.

Otthoni szakápolás és hospice ellátás

- **Hiányos területi lefedettség:** csak néhány járásban érhető el folyamatosan.
- **Szervezeti integráció hiánya:** a szolgáltatások nem kapcsolódnak az alapellátási rendszerhez, az elérésük sok esetben akadályozott.

Digitális hozzáférés

- **Alacsony digitális kompetencia:** idősek, alacsony végzettségűek és mélyszegénységben élők nem tudják használni az online szolgáltatásokat.

- **Nem digitális alternatívák hiánya:** távkonzultációk, időpontfoglalás több célcsoport számára nem elérhető.

Hátrányos helyzetűek (gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák) hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezői

Gyermekek

- Szülői edukáció hiánya: a szülők nem viszik el gyermeküket időben vizsgálatra vagy kezelésre.

Idősek

- Mobilitási akadályok és izoláció: sok idős ember számára elérhetetlen a háziorvos, az ügyelet vagy a szűrések helyszíne.
- Digitális kizáródás: távkonzultáció és online időpontfoglalás nem jelent valós lehetőséget.

Nők:

- Alacsony szűrési részvétel: különösen méhnyakrák- és emlőszűrések esetén.
- Helyben nem elérhető nőgyógyászati ellátás: a hozzáférést tovább nehezítik az idő- és családi kötıtségek.

Fogyatékkal élők

- Akadálymentes infrastruktúra hiánya: nem minden rendelő felel meg az előírásoknak.
- Célzott szolgáltatások hiánya: nincs megfelelő szakmai protokoll, nincs specializált fogászati vagy védőnői ellátás.

Mélyszegénységben élők, romák

- Csak akut esetekben veszik igénybe az ellátást, megelőző és rendszeres szűrésekből kizsorulnak.
- Bizalmatlanság az egészségügyi rendszerrel szemben, információhiány és edukációs deficit.
- Digitális és földrajzi elzártság: a szolgáltatások nem jutnak el hozzájuk, sem fizikai, sem információs értelemben.

Fiatal személyek (14-24 évesek)

- **Mentális egészségügyi és prevenciószolgáltatások elérhetősége hiányos, a korosztály támogatása szigetszerű.**

1.2. Lakosságot célzó beavatkozások az egészségügyi alapellátási területeken

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Szűrővizsgálatok területi egyenlőtlensége	Kisebb településeken rendszertelen, gyakran csak kampányszerű szűrések	Mobil szűrőbusz-hálózat bővítése, szűrési ütemterv településszintű kidolgozása, EFI-vezérelt lakossági szűrési programok	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	Nem
2	Alacsony egészségtudatosság (kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben)	Ismerethiány, bizalmatlanság, alacsony részvételi hajlandóság	Helyi közösségi edukációs programok (iskolákban, közösségi terekben), egészségnapok, célzott kampányok HHH csoportokra fókuszálva	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil	Nem

					szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	
3	Mobil szűrőprogramok alacsony lefedettsége	Kevés eszköz, alacsony gyakoriság	Mobil szűrőbuszok járásonkénti menetrendje, éves szűrési terv, logisztikai támogatás megerősítése	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	Nem
4	Háziorvosi praxisok helyettesítéssel működnek	Orvoshiány, nyugdíjba vonulás, alacsony motiváció vidéken	Letelepedési támogatás, praxisvásárlási program, fiatal orvosok mentorálása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit	Nem

					gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	
5	Elégtelen rendelési idő	Részmunkaidős ellátók, párhuzamos körzetek	Minimum heti rendelési idő bevezetése, praxisösszevonások újraszabályozása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	Nem
6	Gyermekorvosi praxisok hiánya	Szakorvoshiány, alacsony ellátási szám a kisebb településeken	Telemedicinás gyermekorvosi konzultációs hálózat, kiegészítő gyermekpraxis-modell kialakítása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok	Nem

					stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	
7	Fogászati ellátás városközpontokra koncentrálódik	Hiányzó helyi praxisok, nem vonzó szerződéses feltételek	Céltzott ösztöndíjprogram fiatal fogorvosoknak, praxisindítási támogatás, iskolai szűrési kampányok	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	Nem
8	Nincs helyben fogorvosi ügyelet	Alacsony betegszám, finanszírozási korlátok	Járásonként közös fogorvosi ügyeleti központ kialakítása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi,	Nem

					oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	
9	Túlméretezett védőnői körzetek	Szakemberhiány, nem arányos körzetelosztás	Védőnői státuszok bővítése, körzetátszervezés, pályakezdő támogatás	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek, egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek, térségi kórházak, Országos Kórházi Főigazgatóság (OKFŐ)	Nem
10	Részmunkaidős iskolai egészségügyi szolgálat	Több intézmény összevonása, nem egységes rendszer	Teljes állású iskola-egészségügyi ellátás biztosítása főállású státuszban, egységes ütemezésű szűrés	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális	Nem

					intézmények, releváns államigazgatási szervek	
11	Otthoni szakápolás nem minden járásban érhető el	Hiányzó szolgáltatók, finanszírozási korlátok	Szakápolási szolgáltatók bővítése, járási minimumszolgáltatási szint meghatározása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	Nem
12	Nincs szervezeti integráció az alapellátással	Kapcsolódási protokollok hiánya	Koordinációs munkacsoport felállítása, alapellátási együttműködési modell kialakítása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.) egészségügyi, oktatási, szociális	Nem

					intézmények, releváns államigazgatási szervek	
13	Digitális kompetencia hiánya	Idősek, alacsony végzettségűek nem használják a rendszer	Digitális mentorprogram települési szinten, tanfolyamok, interaktív egészségnapok	2025–2030	EFI, könyvtárak, civil szervezetek	Nem

A lakosság számára az egészségügyi alapellátásokhoz való hozzáférést számos strukturális és szociális tényező nehezíti. A VEP 1. táblázatban a fentiekben bemutatott beavatkozások célja, hogy ezen akadályokat komplex, célzott és helyi szinten alkalmazható módon enyhítsék.

A **szűrővizsgálatok** területi egyenlőtlensége alapvetően a kisebb települések logisztikai hátrányaira vezethető vissza. A mobil szűrőbusz-hálózat bővítése és a szűrési ütemtervek településszintű kialakítása hozzájárul a prevenciók szolgáltatásainak egyenletesebb elosztásához és rendszeresebb hozzáférésehez.

A hátrányos helyzetű térségekben alacsony az egészségtudatosság, ami a szűrések és prevenciók programok iránti érdeklődést is gyengíti. Ennek kezelésére közösségi edukációs programok, célzott kampányok és interaktív egészségnapok szervezése javasolt, amelyek a helyi lakosságot közvetlenül érik el.

A **mobil szűrőprogramok lefedettsége** jelenleg nem biztosított minden járásban. Az éves, járásonkénti szűrési terv kialakítása és a logisztikai kapacitások megerősítése révén a szűrővizsgálatok ütemezetten és kiszámítható módon válhatnak elérhetővé a települések számára.

A **házi orvosi praxisok** jelentős részben helyettesítéssel működnek, ami gyengíti a kontinuitást és a személyes kapcsolatot az ellátottakkal. Ennek megoldására fiatal orvosok letelepedését ösztönző támogatások, praxisvásárlási lehetőségek és mentorprogramok bevezetése szükséges.

Elégtelen rendelési idő esetén az alapellátás nem tudja lefedni a lakosság szükségleteit. A heti minimum rendelési idő szabályozása és a körzetek optimális átszervezése biztosítaná, hogy a praxisok valóban elérhetőek legyenek.

A **gyermekorvosi praxisok** hiánya különösen a kisebb települések problémája, ahol alacsony esetszám miatt önálló praxis nem tartható fenn. A telemedicina alkalmazása, valamint kiegészítő gyermekpraxis-modell bevezetése segíthet a szükséges ellátás biztosításában.

A **fogászati alapellátás erőteljesen városközpontú,** a kisebb településeken praxisok nem működnek. A fiatal fogorvosokat célzó ösztöndíjprogramok és praxisindítási támogatások révén javítható a helyi ellátás elérhetősége.

A **fogorvosi ügyelet** számos településen hiányzik. A járásonként megszervezett közös fogorvosi ügyeleti központok létrehozása optimalizálná a kapacitások kihasználását és biztosítaná a sürgősségi ellátás hozzáférhetőségét.

A védőnői státuszok bővítése, a körzetek arányos újraszabása és a pályakezdők támogatása hosszú távon biztosítaná a megfelelő ellátási szintet.

Az **otthoni szakápolás** területi lefedettsége nem teljes, több járásban nincs szolgáltató. A szolgáltatók bővítése és minimumszolgáltatási szint meghatározása segítene abban, hogy minden lakos számára biztosított legyen a házi szakellátás.

Az **alapellátási és egyéb egészségügyi szolgáltatások** közötti szervezeti kapcsolat gyenge. Ennek orvoslására koordinációs munkacsoport létrehozása és egy együttműködési modell kialakítása szükséges, amely elősegíti az ellátási szintek közötti együttműködést.

A **digitális kompetencia hiánya** – különösen az idősek és alacsony iskolai végzettségűek körében – ellehetetleníti az online egészségügyi rendszer használatát. A települési szintű digitális mentorprogram, tanfolyamok és interaktív egészségnapok bevezetése segíti a digitális kizáródás mérséklését.

1.3. Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások az egészségügyi alapellátási területeken

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
GYERMEKEK						
1	Gyermekellátás	Szegregált településrészek elérése nehéz	Célzott védőnői státuszok, helyi közösségi egészségfejlesztők képzése	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, vármegyei települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.), egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	Nem
2	Szülői edukáció hiánya	A szülők fizikai és mentális egészségtudatosságának és ismereteinek hiánya, információhiány, bizalmatlanság	Szülői edukációs programok indítása – többek között a mentális és fizikai egészség, szülői szerepek és feladatok témakörében – óvodákban és iskolákban, házi orvosok és	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, vármegyei települési önkormányzatok,	Nem

			védőnők bevonásával, EFI kampányokkal		nonprofit szervezetek (pl.: egyházak, civil szervezetek, nonprofit gazdasági társaságok stb.), egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, releváns államigazgatási szervek	
IDŐSEK						
1	Mobilitási akadályok és izoláció	Sok idős ember fizikai állapota, közlekedési nehézségek, egyedüllét	Mobil szűrőbuszok gyakoriságának növelése, helyi szűrőnapok szervezése, szociális gondozóhálózat és közösségi szállítás bevonása	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, szolgáltatók, EFI-k, Vármegye Önkormányzata, vármegyei települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek, egészségügyi, oktatási, szociális intézmények, államigazgatási szervek	Nem
2	Digitális kizáródás	Idősek alacsony digitális kompetenciája, internet-hozzáférés hiánya	Támogatás biztosítása, információs pontok kialakítása települési szinten	2025–2030	Háziorvosi szolgálatok, önkormányzatok, EFI-k	Nem

NŐK						
1	Alacsony szűrési részvétel (méhnyak- és emlőszűrések)	Egészségtudatosság hiánya, félelem, információhiány, korlátozott mobilitás	Célzott lakossági szűrési kampányok, női egészségprogramok indítása EFI-ken keresztül, háziorvosi és védőnői együttműködésben	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, EFI-k, önkormányzatok, civil nőszervezetek, egészségügyi intézmények	Nem
2	Helyben nem elérhető nőgyógyászati ellátás	Szakemberhiány, utazási akadályok, időhiány	Mobil nőgyógyászati szűrőprogramok indítása, heti konzultációs napok kijelölése járási szinten, telemedicina nőgyógyászati konzultációk bevezetése	2025–2030	Egészségügyi szolgáltatók, Vármegye Önkormányzata, EFI-k, nőgyógyászati szakrendelők, települési önkormányzatok	Nem
FOGYATÉKKAL ÉLŐK						
1	Akadálymentes infrastruktúra hiánya	Nem minden egészségügyi intézmény felel meg a fizikai akadálymentességre vonatkozó előírásoknak	Egészségügyi rendelők akadálymentesítése, auditálási és felújítási program indítása	2025–2030	Egészségügyi intézmények fenntartói, önkormányzatok, Vármegye Önkormányzata, államigazgatási szervek	Nem
2	Célzott szolgáltatások hiánya	Szakmai protokollok és képzett szakemberek hiánya, nem működik specializált ellátási forma	Speciális szakmai protokollok kidolgozása, fogorvosi továbbképzések bevezetése a fogyatékossgal élők célcsoportjára	2025–2030	Orvosi kamarák, képzőintézmények, egészségügyi szolgáltatók, EFI-k, szociális intézmények	Nem

MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK, ROMÁK						
1	Csak akut esetekben veszik igénybe az ellátást	A prevenció és szűrés szerepe nem tudatosult, nincs megfelelő tájékoztatás	Közösségi szűrőnapok szervezése roma nemzetiségi önkormányzatokkal együttműködésben, közvetítők bevonása	2025–2030	EFI, roma nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, házi orvosok	Nem
2	Bizalmatlanság az egészségügyi rendszerrel szemben	Korábbi negatív tapasztalatok, információhiány, szegregáció	Egészségügyi mediátorhálózat létrehozása, helyi roma közösségi vezetők bevonása edukációs programokba	2025–2030	Civil szervezetek, EFI-k, roma közösségek, védőnők	Nem
3	Digitális és földrajzi elzártság	Nincs internet, nincs utazási lehetőség	Papíralapú tájékoztató rendszer, egészségügyi információs pontok létrehozása településszinten	2025–2030	Önkormányzatok, EFI-k, civil partnerek	Nem
4	Hiányzó védőnői jelenlét szegregált településrészen	Nincs helyi szolgáltató, nincs kiépített bizalom	Közösségi védőnői szolgálat fejlesztése, közös programok iskolákkal és szociális intézményekkel	2025–2030	VÉF, iskolák, szociális központok, roma civil szervezetek	Nem

A hátrányos helyzetű rétegek számára az egészségügyi alapellátásokhoz való hozzáférést számos strukturális és szociális tényező nehezíti. A VEP 2. táblázatban a fentiekben bemutatott beavatkozások célja, hogy ezen akadályokat komplex, célzott és helyi szinten alkalmazható módon enyhítsék.

A szegregált településrészekben a védőnői munka támogatására célszerű lenne **helyi közösségi egészségfejlesztők képzése és bevonása.**

A **szülői edukáció hiánya** hozzájárul a gyermekkori egészségproblémák halmozódásához. A szülői edukációs programok elindítása, különösen óvodai és iskolai környezetben, házi orvosok, védőnők és EFI-k aktív részvételével, alapvető fontosságú a megelőzés megerősítéséhez.

Az **idősek mobilitási akadályai és társadalmi izolációja** csökkenthető a mobil szűrőbuszok gyakoriságának növelésével, helyi szűrőnapok rendszeres megszervezésével, valamint a szociális gondozóhálózat és közösségi szállítási lehetőségek bevonásával.

A **digitális kizáródás leküzdésére** elengedhetetlen az idősek számára elérhető információs pontok kialakítása és a célzott digitális támogatás biztosítása települési szinten, beleértve az e-recept, időpontfoglalás és online konzultációs lehetőségekhez való hozzáférést.

A **női szűrővizsgálatok alacsony részvételi aránya** komplex tájékoztatási és motivációs kampányokat igényel. Az EFI-ken keresztül szervezett női egészségprogramok, valamint a házi orvosok és védőnők aktív bevonása segíthet a részvételi arány növelésében.

A **helyben nem elérhető nőgyógyászati ellátás** problémája mobil szűrőprogramok bevezetésével, heti konzultációs napokkal és telemedicina-alapú nőgyógyászati konzultációk révén kezelhető, amelyek csökkentik az ellátás területi egyenlőtlenségeit.

Az **akadálymentesített infrastruktúra hiánya** súlyos akadályt jelent a fogyatékossgal élő személyek számára az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésben. Ennek enyhítésére javasolt egy auditálási és felújítási program indítása, amely a fizikai hozzáférhetőség javítását célozza.

A **célzott egészségügyi szolgáltatások hiánya** esetén a speciális szükségletek ellátása nem biztosított. Szükség van a fogyatékossgal élő személyek ellátására vonatkozó szakmai protokollok kidolgozására, valamint a fogorvosok és védőnők továbbképzésére.

A **mélyszegénységben élők és roma közösségek** gyakran csak akut esetekben veszik igénybe az egészségügyi ellátásokat. A prevenciós célú közösségi szűrőnapok megszervezése és közvetítők bevonása segíti a rendszeres ellátásba való bekapcsolódásukat.

A **bizalmatlanság** az egészségügyi rendszerrel szemben csökkenthető egy egészségügyi mediátorhálózat kialakításával, amely közvetlenül a roma közösségeken belül működő szereplők bevonására épül.

A **digitális és földrajzi elzártság** miatt sok hátrányos helyzetű személy nem fér hozzá az információkhoz és az ellátásokhoz. A papíralapú tájékoztatási rendszerek és egészségügyi információs pontok településszintű létrehozása megoldást kínál erre a problémára.

A **szegregált településrészek**en gyakran hiányzik a védőnői jelenlét. A közösségi védőnői szolgálat fejlesztése, valamint az iskolákkal és szociális intézményekkel való együttműködés erősítése segíti a bizalomépítést és a szolgáltatások elérését.

2. Egészségügyi szakellátások

2.1. Egészségügyi szakellátási szolgáltatási hiányosságok

Az alábbi összefoglaló a **SZUT dokumentumban szereplő egészségügyi szakellátásokhoz** kapcsolódó szolgáltatási hiányosságokat és azok okait mutatja be, először általánosan, majd a hátrányos helyzetű csoportokra vonatkozóan.

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Járóbeteg szakellátás

- **Területi centralizáció jellemző:** a szakellátási esetszám több mint 70%-a három központban (Veszprém, Ajka, Pápa) realizálódik, míg a kisebb járások (pl. Sümeg, Zirc, Devecser) szakrendeléseit más járások intézményeiben veszik igénybe a lakosok.
- **Utazási kényszer:** a járóbeteg szakellátás több településről csak hosszabb utazással érhető el, gyakran nem biztosított a közvetlen közösségi közlekedési kapcsolat.
- **Hosszú várólisták:** egyes szakterületeken (pl. szemészet, ortopédia, fül-orr-gégészet) a várakozási idő több hónap is lehet, különösen a nagyobb szakrendelőkben.

Fekvőbeteg ellátás

- **Koncentrált kapacitások:** a 2 551 kórházi ágyból 871 rehabilitációs, a fennmaradó kapacitások szintén Veszprém, Ajka és Pápa kórházaihoz köthetők.
- **Intézménybezárások és osztályszűkítések:** kisebb kórházakban (pl. Tapolca, Sümeg) az elmúlt években csökkentették vagy átszervezték a fekvőbeteg-kapacitásokat.
- **Kapacitás-kihasználtsági és HR problémák:** a centralizáció következtében a nagyobb kórházak túlterheltek, míg a kisebbekben a szakszemélyzet hiánya miatt nem teljesül az optimális működés, a közlekedési hiányok miatt nehéz a bejáró munkavállalók foglalkoztatása

Fogorvosi szakellátás

- **Részleges területi lefedettség:** nem minden járásban van elérhető szakfogászat, jellemzően csak a megyeszékhelyen biztosított a teljes szakorvosi paletta.
- **Hosszú várakozási idő:** egyes településeken a sürgősségi beavatkozásokra is heteket kell várni, különösen Ajka és Sümeg térségében.

Digitális hozzáférés

- **Alacsony digitális írástudás:** az idősek, valamint az alacsonyabb iskolai végzettségű lakosság jelentős része nem használja az e-egészségügyi szolgáltatásokat (pl. online időpontfoglalás, e-recept).

- **Digitális szakadék:** az egészségügyi rendszer digitális működése mellett nincs megfelelő személyes ügyintézési alternatíva.

Hátrányos helyzetű csoportok hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezői

Gyermekek

- **Közeleli szakorvosi ellátás hiánya:** gyermekgyógyászati szakrendelés több járásban nincs helyben, a szülőknek más járásba kell utazni.
- **Fejlődésneurológiai, pszichológiai szakellátások hiánya:** különösen a mentális egészség problémáival küzdő gyermekek számára nem elérhetők időben a szolgáltatások.
- **Hiányzó szűrési utánkövetés:** az iskolai szűrések során az észlelt problémák utánkövetése sok esetben elmarad.

Idősek

- **Közlekedési nehézségek:** a szakorvosi ellátásra való eljutás gyakran akadályozott tömegközlekedéssel (ritka járatok, magas költségek).
- **Digitális kizáródás:** nem tudnak élni az e-recept, időpontfoglalás, távkonzultáció lehetőségeivel.
- **Túlzsúfolt várólisták:** az idősek fokozott egészségügyi szükségletei ellenére sok területen hosszú várakozási idővel szembesülnek.

Nők

- **Nőgyógyászati szakrendelés elérhetetlensége:** több településen csak havonta néhány alkalommal elérhető szakorvos.
- **Szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés korlátozott:** különösen méhnyakrák- és emlőszűrések esetén hiányzik a helyi szűrőpont.

Fogyatékkal élők

- **Akadálymentesítés hiánya:** a szakrendelők, kórházi épületek jelentős része nem felel meg a fizikai akadálymentesség kritériumainak.
- **Személyre szabott ellátás hiánya:** nincs elegendő kapacitás a komplex igényű betegek szakszerű ellátására.

Mélyszegénységben élők, romák

- **Bizalmatlanság és információhiány:** gyakori, hogy nem veszik igénybe a szakorvosi ellátást, mivel nem bíznak a rendszerben, vagy nem tudnak róla.
- **Digitális elzártság:** nem férnek hozzá az online szolgáltatásokhoz.
- **Anyagi akadályok:** utazási költség, gyógyszerkiváltás, és az időpazarlás miatti munkakiesés is gátolja az ellátás igénybevételét.
- **Közvetítő hiánya:** nincsenek jelen olyan közösségi egészségügyi mediátorok, akik segíthetnék a rendszerbe való belépést.

Fiatal személyek (14–24 évesek)

- A korosztály mentális egészségügyi és pszichológiai szakellátáshoz való hozzáférése korlátozott, a szolgáltatások járási szinten hiányosak.
- Prevenációs és életvezetési tanácsadások, ifjúsági egészségprogramok nem érhetőek el rendszeresen, különösen a vidéki térségekben.

2.2. Lakosságot célzó beavatkozások az egészségügyi szakellátási területeken

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Járóbeteg szakellátás centralizáltsága	A legtöbb szakrendelés Veszprém, Ajka és Pápa térségében koncentrálódik	Járásonkénti telemedicina pontok kialakítása, szakorvosi rotáció bevezetése, kisebb rendelőkhöz, előjegyzési folyamat reformja	2025–2030	Egészségügyi szervezetek, kórházak, önkormányzatok, EFI-k, Vármegyei Önkormányzat	Nem
2	Utazási kényszer szakellátás eléréséhez	Közvetlen közösségi közlekedés hiánya, nagy távolságok	Egészségügyi célú közösségi szállítási program indítása, járási szintű utazási támogatási rendszer	2025–2030	Önkormányzatok, szociális szolgáltatók, civil szervezetek, Vármegyei Mobilitási Koordináció	Nem
3	Hosszú várólisták a szakrendeléseken	Túlterhelt központok, szakorvoshiány	Párhuzamos rendelések bevezetése, szakorvosi időbeosztások optimalizálása, digitális triázsrendszer alkalmazása	2025–2030	Kórházak, járóbeteg központok, szakmai irányítók	Nem
4	Fekvőbeteg ellátás koncentrálttsága	Megyei alközpont kórházi kapacitások leépítése, centralizáció	Kisebb kórházakban geriátriai vagy rehabilitációs profil bővítése, aktív ágyak újraosztása a területi szükségletek alapján	2025–2030	Kórházfenntartók, NEAK, egészségügyi döntéshozók, Vármegyei Önkormányzat	Nem

5	Kapacitás-kihasználtsági és HR problémák	Személyzetihiány kisebb intézményekben, központosított betegirányítás, munkába járási nehézségek	Humán erőforrás-átcsoportosítás, szakorvosi ügyeleti rendszer fejlesztése, munkáltatói mobilitástámogatás, tömegközlekedés fejlesztése, humán erőforrás-képzés, önkéntes toborzás és képzés	2025–2030	NEAK, kórházak	Nem
6	Fogorvosi szakellátás részleges lefedettsége	Járási szinten nincs teljes fogászati szakorvosi jelenlét	Járási fogorvosi központok fejlesztése, fogorvosi konzíliumi szolgáltatás kiterjesztése	2025–2030	Fogorvosi kamara, NEAK, szakrendelők, önkormányzatok	Nem
7	Hosszú várakozási idő sürgős fogászati beavatkozásokra	Szükség kapacitások, kevés szakorvos	Időpontfoglalási rendszer optimalizálása, sürgősségi időablak bevezetése járási szinten	2025–2030	Fogorvosi rendelők, szakfelügyelet, járási egészségügyi koordinátor	Nem
8	Alacsony digitális írástudás	Idősek és alacsony végzettségűek nem használják az e-egészségügyi rendszert	Digitális tanácsadók képzése, egészségügyi infopontok kiépítése	2025–2030	EFI-k, könyvtárak, civil szervezetek, önkormányzatok	Nem
9	Digitális szakadék a rendszerhasználatban	Csak online elérhető ügyintézés, személyes támogatás hiánya	Egészségügyi ügyfélszolgálati pontok visszaállítása a járási hivatalokban, digitális segítők biztosítása	2025–2030	Kormányhivatalok, egészségügyi szolgáltatók	Nem

A lakosság számára az egészségügyi szakellátásokhoz való hozzáférést számos strukturális és szociális tényező nehezíti. A VEP 1. táblázatban a fentiekben bemutatott beavatkozások célja, hogy ezen akadályokat komplex, célzott és helyi szinten alkalmazható módon enyhítsék.

A járóbeteg szakellátás centralizáltsága miatt a kisebb járások lakossága gyakran nem jut hozzá közeli szakrendeléshez. A telemedicina pontok kialakítása és a szakorvosok rotációs rendszerű jelenléte lehetővé teszi a kisebb rendelők szakmai megerősítését, és enyhíti a közlekedéssel járó terheket.

Az utazási kényszer enyhítésére járási szintű közösségi szállítási programokra és utazási támogatási rendszerekre van szükség, amelyek segítik a betegek eljutását a szakellátó intézményekbe, különösen az idősek és mobilitásukban korlátozott személyek esetében.

A hosszú várólisták csökkentését a szakorvosi rendelések időbeosztásának optimalizálása, párhuzamos rendelések bevezetése és digitális triázsrendszerek alkalmazása szolgálja, amelyek segítik az ellátás prioritizálását és gyorsítását.

A fekvőbeteg-ellátás koncentráltsága miatt több térség kizorul az aktív ellátásból. A kisebb kórházak geriátriai vagy rehabilitációs profillal való bővítése, illetve az aktív ágyak újraosztása segíti a területi szükségletekhez való igazodást.

A kapacitás-kihasználtsági problémák oka sok esetben a személyzethiány és a központosított betegirányítás. Ennek mérséklésére humánerőforrás-átcsoportosítás és regionális szintű szakorvosi ügyeleti rendszer kialakítása szükséges.

A fogorvosi szakellátás területi lefedetlensége megszüntethető járási fogorvosi központok fejlesztésével, valamint konzíliumi ellátások kiterjesztésével, amelyek biztosítják a szakszerű diagnosztikát és ellátást a kisebb térségekben is.

A sürgős fogászati beavatkozások hosszú várakozási ideje sürgeti az időpontfoglalási rendszerek újragondolását. A sürgősségi időablak bevezetése és a kapacitások optimalizálása járási szinten gyorsabb ellátáshoz vezethet.

Az alacsony digitális írástudás komoly akadálya az e-egészségügyi rendszerek használatának. A digitális tanácsadók képzése és az egészségügyi infopontok kialakítása hozzájárul a digitális kompetenciák javításához.

A digitális szakadék kezelésére a járási hivatalokban létrehozandó egészségügyi ügyfélszolgálati pontok és digitális segítők biztosítása csökkenti az információs és hozzáférési egyenlőtlenségeket.

2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások az egészségügyi szakellátási területeken

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
GYERMEKEK						
1	Gyermekgyógyászati szakrendelés hiánya	Több járásban nincs elérhető gyermekgyógyászati szakorvosi rendelés	Telemedicina-alapú gyermekgyógyászati konzultációs hálózat kialakítása, havi mobil szakrendelések bevezetése	2025–2030	Gyermekorvosok, EFI, járási egészségügyi koordinátorok, Vármegyei Önkormányzat	nem
2	Fejlődésneurológiai és pszichológiai ellátás hiánya	Nincs elegendő szakember, hosszú várólisták	Speciális szakrendelési napok kijelölése, szakember-rotációs rendszer kialakítása a járásokban	2025–2030	Pszichológusok, fejlődésneurológusok, intézmények, egészségügyi szolgáltatók	nem
IDŐSEK						
1	Közlekedési nehézségek	Ritka járatok, magas költségek, fizikai korlátok	Egészségügyi szállítószolgálatok fejlesztése, járásonként mobilitási támogatási rendszer kialakítása	2025–2030	Szociális szolgáltatók, önkormányzatok, civil szervezetek, járási hivatalok	nem

2	Digitális kizáródás	Nem tudják használni az online egészségügyi rendszereket	Papíralapú időpontfoglalás és tájékoztatás biztosítása, digitális mentorprogram indítása időseknek	2025–2030	EFI, könyvtárak, önkéntes szervezetek, önkormányzatok	nem
3	Túlsúfolt várólisták	Magas egészségügyi szükséglet, kevés elérhető szakorvos	Idősbarát idősávok bevezetése, időseket előnyben részesítő előjegyzési protokoll kidolgozása	2025–2030	Egészségügyi intézmények, szakmai irányítók, járási egészségügyi koordinátor	nem
NŐK						
1	Nőgyógyászati szakrendelés elérhetetlensége	Kevés szakorvos, alacsony rendelési gyakoriság	Havi szakorvosi mobilrendelés bevezetése, helyi nőgyógyászati tanácsadási napok	2025–2030	Nőgyógyászati szakrendelők, EFI, önkormányzatok	nem
2	Szűrővizsgálatokhoz való korlátozott hozzáférés	Hiányzó helyi szűrőpontok, alacsony edukáció	Lakossági szűrési kampány, mozgó mammográfiás egységek működtetése	2025–2030	Népegészségügyi szolgálat, EFI, női civil szervezetek	nem

FOGYATÉKKAL ÉLŐK

1	Akadálymentesítés hiánya	Régiek az egészségügyi intézmények, nincs forrás átalakításra	Akadálymentesítési audit, fejlesztési program indítása egészségügyi intézményekben	2025–2030	Önkormányzatok, egészségügyi fenntartók, rehabilitációs szakértők	nem
2	Személyre szabott ellátás hiánya	Nincs képzett személyzet a komplex igényekhez	Speciális képzések indítása egészségügyi dolgozóknak, protokollfejlesztés	2025–2030	Képzőintézmények, egészségügyi szolgáltatók, szakmai szervezetek	nem
MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK, ROMÁK						
1	Bizalmatlanság és információhiány	Korábbi negatív tapasztalatok, kommunikációs akadályok	Egészségügyi mediátorok alkalmazása, lakossági fórumok, közösségi egészségnapok	2025–2030	Civil szervezetek, roma nemzetiségi önkormányzatok, EFI	nem
2	Digitális elzártság	Hiányzik a digitális eszközhasználat és infrastruktúra	Papíralapú tájékoztató rendszer, egészségügyi ügyintézéshez kapcsolódó helyi segítség	2025–2030	Önkormányzatok, EFI, szociális segítők	nem

3	Anyagi akadályok	Utazási költségek, kieső munkabér	Közlekedési támogatás bevezetése szakorvosi ellátáshoz való eljutáshoz	2025–2030	Járási hivatalok, önkormányzatok, szociális ellátók	nem
4	Közvetítő hiánya	Nincs, aki segítse az eligazodást az ellátórendszerben	Egészségügyi kapcsolattartó vagy mediátor bevezetése a célcsoport elérésére	2025–2030	Roma civil szervezetek, EFI, közösségi egészségfejlesztők	nem

A hátrányos helyzetű rétegek számára az egészségügyi szakellátásokhoz való hozzáférést számos strukturális és szociális tényező nehezíti. A VEP 2. táblázatban a fentiekben bemutatott beavatkozások célja, hogy ezen akadályokat komplex, célzott és helyi szinten alkalmazható módon enyhítsék.

A gyermekgyógyászati szakrendelés hiánya több járásban azt eredményezi, hogy a szülők csak jelentős utazással tudják gyermeküket szakellátásba vinni. A telemedicina-alapú gyermekgyógyászati konzultációk és a havi mobil szakrendelések csökkentik a területi egyenlőtlenségeket.

A fejlődésneurológiai és pszichológiai ellátás hiánya különösen az iskoláskorú gyermekek számára jelent hátrányt. A speciális szakrendelési napok kijelölése és szakember-rotáció bevezetése hozzájárulhat az ellátási hiány enyhítéséhez.

Az idősek számára a szakellátáshoz való eljutás nehézkes a ritka járatok, magas költségek és fizikai korlátok miatt. Járásonként kialakított mobilitási támogatási rendszer és célzott egészségügyi szállítószolgálatok javíthatják az elérhetőséget.

A digitális kizáródás miatt az idősek nem tudják igénybe venni az online szolgáltatásokat. Papíralapú időpontfoglalás biztosítása és digitális mentorprogram indítása segíthet az idősek bekapcsolásában az e-egészségügyi rendszerbe.

A túlszűfolt várólisták aránytalanul hátrányosan érintik az időseket. Az időseket előnyben részesítő előjegyzési protokoll és az idősbárát idősávok bevezetése javíthatja az ellátáshoz való hozzáférésüket.

A nőgyógyászati szakrendelés elérhetetlensége a kisebb településeken élő nők számára gyakran az ellátás elmaradásához vezet. Havi szakorvosi mobilrendelés és helyi tanácsadási napok segíthetik a problémák megelőzését.

A női szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés korlátozottsága miatt sokan kimaradnak a prevencióból. Mozdgó mammográfiás egységek és lakossági kampányok hatékony eszközök lehetnek e hiány enyhítésére.

A szakrendelők jelentős része nem akadálymentesített, ezáltal a fogyatékkal élők számára az ellátás fizikailag is elérhetetlenné válik. Akadálymentesítési audit és fejlesztési program indítása elengedhetetlen.

A személyre szabott ellátás hiánya a komplex igényű személyek számára különösen nehézséget okoz. Speciális képzések egészségügyi dolgozóknak és célzott protokollfejlesztés biztosítja a megfelelő színvonalú ellátást.

A bizalmatlanság és információhiány gyakran megakadályozza az egészségügyi rendszerbe való bekapcsolódást. Egészségügyi mediátorok alkalmazása, közösségi fórumok és egészségnapok szervezése javítja az elérhetőséget.

A digitális elzártság kezelése érdekében helyi egészségügyi információs pontokat kell létrehozni, valamint papíralapú tájékoztatást biztosítani.

Az anyagi akadályok – például az utazási költségek és a munkakiesés – sokak számára gátolják az ellátáshoz való hozzáférést. Közlekedési támogatás bevezetése indokolt szakorvosi ellátáshoz való eljutás biztosítása érdekében.

A **közvetítő hiánya** miatt sokan nem tudnak eligazodni a rendszerben. Egészségügyi kapcsolattartó vagy mediátor kijelölése segíti a célcsoportok bekapcsolódását az ellátásba.

3. Egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások

Az alábbi összefoglaló a **SZUT dokumentumban szereplő egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatásokhoz** kapcsolódó szolgáltatási hiányosságokat és azok okait mutatja be, először általánosan, majd a hátrányos helyzetű csoportokra vonatkozóan.

3.1. Egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások hiányosságai

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezői

Szülészeti ellátás

- **Koncentrált ellátás:** a szülészeti szolgáltatások kizárólag a megyei kórházakban érhetők el, vidéki térségekben nem biztosított a helyben történő szülészeti gondozás.
- **Utazási kényszer:** a terhesgondozás és szülészeti szakorvosi ellátás eléréséhez gyakran más járásokba kell utazni, ami a várandósok számára komoly terhet jelent.

Orvosi rehabilitáció

- **Korlátozott elérhetőség:** a rehabilitációs ágyak száma korlátozott, ezek nagy része a Veszprém megyei kórházakban koncentrálódik.
- **Hosszú várakozási idő:** mozgásszervi, neurológiai és pszichiátriai rehabilitációra hosszú hónapokat kell várni, különösen krónikus betegek esetében.

Betegszállítás és mentés

- **Hiányzó mentési pontok:** a hegyvidéki, periférikus térségekben (pl. Zirc, Sümeg) nem biztosított a gyors mentési reakcióidő, különösen téli időszakban.
- **Betegszállítási nehézségek:** az időpontra szervezett szakorvosi vizsgálatokra történő betegszállítás nem mindig összehangolt a rendelési idővel, ami kihasználatlansághoz vagy elmaradt vizsgálatokhoz vezet.

Mozgó szakorvosi szolgálat

- **Hiányzó rendszeresség:** a mobil szakellátási formák csak eseti jelleggel működnek, nincs stabil, rendszeres elérhetőségük a kisebb településeken.
- **Kapacitáskorlátok:** a mozgó szolgálatok eszközállománya és humánerőforrása nem teszi lehetővé a járásonkénti lefedettséget.

Egészségfejlesztési tevékenységek

- **Helyszíni jelenlét hiánya:** az EFI-irodák csak néhány járásban (pl. Tapolca, Pápa) működnek aktívan, más térségekben nincsenek jelen a lakossági edukációs programok.
- **Egyéni egészségtervek hiánya:** a háziorvosi praxisok és EFI-k közötti együttműködés nem egységes, így elmarad a célzott, preventív egészségfejlesztés.

Mentális egészségügyi szolgáltatások

- **Területi lefedetlenség:** a pszichológiai és mentálhigiénés szakellátás csak Veszprémben és Tapolcán érhető el, más járásokban hiányzik a szolgáltatás.
- **Növekvő igény, csökkenő kapacitás:** a kiegészítés, önbántalmazás, családon belüli erőszak (főként gyermekekkel, nőekkel), bullying, cyberbullying; iskolai és iskolán kívüli bántalmazások, online térben történő bántalmazások.
- problémái kapcsán nő az ellátási igény, azonban nincs elegendő szakember.
- **Civil együttműködés fejletlensége,** emiatt kapacitások és szolgáltatások összehangolatlansága, elérés alacsony szintű, szakmai és forrásfelhasználási hatékonyság nem megfelelő.

Hátrányos helyzetű csoportok hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezői

Gyermekek

- **Szűk körű rehabilitációs lehetőségek:** nincs gyermekekre specializált rehabilitációs szolgáltatás a megyében, mozgásfejlesztés, logopédia, pszichés fejlesztés sok esetben csak magánszolgáltatókon keresztül érhető el.
- **Mentális ellátás hiánya:** gyermekpszichológus és gyermekpszichiáter jelenléte járási szinten nem biztosított, ami különösen az iskoláskorú gyermekek mentálhigiénés problémáinak ellátását akadályozza.
- **Betegszállítás szülői erőforrást igényel:** a kíséret nélkül utazni nem tudó gyermekek szakorvosi ellátásának biztosítása a szülők munkavállalását is akadályozza.

Idősek

- **Rehabilitációs hozzáférési nehézségek:** a mozgásszervi problémákkal küzdő idősek számára elérhetetlenek a célzott helyi szolgáltatások, mivel az intézmények nem mindenhol akadálymentesek.
- **Mentálhigiénés támogatás hiánya:** a demencia, depresszió, szorongásos zavarok ellátása alacsony intenzitással működik, a lakóhelyhez közeli pszichológusi, szociális munkás jelenlét nem megoldott.
- **Kiszolgáltatottság a betegszállításban:** sok településen nem működik rendszeres betegszállító, így az idősek sokszor lemondanak a szakvizsgálatokon való részvételről.

Nők

- **Szülészeti ellátás korlátozott hozzáférhetősége:** a kisebb településeken élő várandós nők gyakran több mint 30 km-t kénytelenek utazni szülészeti gondozásra vagy szülésre.
- **Személyes jelenlétet igénylő gondozási rendszer:** a digitális elérés mellett nincs elegendő helyi nőgyógyászati vagy pszichológiai tanácsadó pont, mentális egészségügyi szolgáltatás, ahol nők anonim módon segítséget kérhetnének.

Fogyatékkal élők

- **Akadálymentesség hiánya:** a rehabilitációs intézmények jelentős része nem akadálymentesített, így a mozgásukban korlátozott személyek számára fizikailag is elérhetetlen.
- **Specializált ellátás hiánya:** nincs elegendő, kifejezetten fogyatékkal élő személyek számára kialakított pszichológiai vagy orvosi ellátási protokoll.
- **Betegszállítás kihívásai:** a speciális eszközigény (pl. kerekesszékes szállítás) kielégítése nem megoldott minden járásban.

Mélyszegénységben élők, romák

- **Mentálhigiénés szolgáltatások el nem érése:** a depresszió, szenvedélybetegségek vagy családi problémák kezelésére nincs a közösségbe ágyazott szolgáltatás, gyakran hiányzik az alapellátással való kapcsolat is.
- **Mobilitási akadályok:** sok család számára a szakorvosi vizsgálat vagy rehabilitáció elérhetetlen a közlekedés költségei vagy hiánya miatt.
- **Bizalmatlanság a rendszerrel szemben:** a közösségek nem kapcsolódnak a formális egészségügyi rendszerhez, hiányzik a mediátor, aki segítene az elérhetőség és részvétel biztosításában.
- **Elzártság az egészségfejlesztési programoktól:** a közösségi egészségfejlesztő rendezvények, mentális edukációs programok nem érik el őket, különösen a szegregált településrészekben.

Fiatal személyek (14–24 évesek)

- Mentális egészségügyi problémáik ellátása nem biztosított járási szinten, a pszichológiai és addiktológiai szolgáltatások elérhetősége korlátozott.
- A korosztály számára kevés a célzott egészségfejlesztő és prevenció program, különösen a kisebb településeken.

3.2. Lakosságot célzó beavatkozások az egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások területeken

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Szülészeti ellátás koncentráltsága	A szülészeti szolgáltatások csak a megyei kórházakban érhetők el	Vidéki térségekben szülészeti tanácsadó pontok kialakítása, mobil szülészeti konzultációs napok bevezetése	2025–2030	Kórházak, önkormányzatok, NEAK	Nem
2	Szülészeti utazási kényszer	Más járásba kell utazni terhesgondozásra	Települési szintű szállítási támogatási rendszer	2025–2030	EFI, önkormányzatok	Nem
3	Orvosi rehabilitáció korlátozott elérhetősége	Kevés ágy, centralizált ellátás	Rehabilitációs részlegek fejlesztése kisebb kórházakban, járóbeteg-rehabilitáció erősítése	2025–2030	Kórházak, NEAK, egészségügyi szakmai kollégiumok	Nem
4	Rehabilitációs várakozási idő	Hosszú hónapok mozgásszervi és pszichiátriai rehabilitációra	Rehabilitációs kapacitások bővítése, komplex ellátási csomagok bevezetése	2025–2030	Egészségügyi szolgáltatók, NEAK, Vármegyei Önkormányzat	Nem

5	Hiányzó mentési pontok	Periférikus térségek ellátási hátránya	Új mentési bázispontok létrehozása Sümegen és Zircen, mentőállomások logisztikai fejlesztése	2025–2030	Országos Mentőszolgálat, Belügyminisztérium, önkormányzatok	Nem
6	Betegszállítás és rendelési idő összehangolatlansága	Időpontra szervezett szállítás nem illeszkedik rendelési időhöz	Járási szintű egyeztető rendszer kiépítése házi orvosok és betegszállítók között	2025–2030	Betegszállítók, házi orvosok, járási hivatalok	Nem
7	Mozgó szakorvosi szolgálat rendszerességének hiánya	Csak eseti jelenlét, kapacitáshiány	Járásonkénti mobil szakorvosi program kidolgozása heti rotációban	2025–2030	Kórházak, szakorvosi rendelők, EFI, NEAK	Nem
8	Mozgó szolgálatok kapacitáskorlátja	Nincs elegendő jármű és személyzet	Eszköz- és járműbeszerzési program indítása mozgó egészségügyi szolgálatok számára	2025–2030	NEAK, egészségügyi szolgáltatók, pályázati koordinátorok	Nem
9	EFI-k helyszíni jelenlétének hiánya	Csak néhány járásban működnek aktívan	EFI járási hálózatának bővítése, közösségi edukációs programok indítása minden járásban	2025–2030	EFI, önkormányzatok, egészségfejlesztési szakemberek, köznevelési intézmények	Nem

10	Egyéni egészségtervek hiánya	Praxisok és EFI közti együttműködés hiányos	Egyéni egészségterv-készítési protokoll bevezetése háziiorvosi praxisokban	2025–2030	Háziiorvosok, EFI, NEAK	Nem
11	Mentális egészségügyi ellátás területi lefedetlensége	Csak Veszprém és Tapolca térségében elérhető	Járási szintű mentálhigiénés tanácsadók, heti konzultációs napok bevezetése	2025–2030	Pszichológusok, EFI, egészségügyi központok	Nem
12	Mentális ellátás iránti növekvő igény, csökkenő kapacitás	Kiegészítés, önbántalmazás, családon belüli erőszak, de kevés szakember	Mentálhigiénés szakemberek képzése, szupervíziója, ösztöndíjprogram és vidéki praxismodellek kialakítása, civil szakmai szervezetek kapacitásainak felmérése és együttműködések ösztönzése, specifikus mentálhigiénés terápiák kidolgozása, programok megvalósítása	2025–2030	Képzőintézmények, NEAK, önkormányzatok, egészségügyi szolgáltatók, civil szervezetek	Nem

A lakosság számára az egyéb egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést számos strukturális és szociális tényező nehezíti. A VEP 1. táblázatban a fentiekben bemutatott beavatkozások célja, hogy ezen akadályokat komplex, célzott és helyi szinten alkalmazható módon enyhítsék.

A **szülészeti ellátás** koncentráltsága elsősorban a megyei kórházak központosított szerepéből fakad. A vidéki térségekben élő várandós nők számára a helyben történő gondozás biztosítása jelentős előrelépést jelentene. A szülészeti tanácsadó pontok létrehozása, illetve mobil szülészeti konzultációk rendszeresítése lehetőséget teremt arra, hogy az alapellátáson túli ellátások egy része a lakóhelyhez közelebb váljon elérhetővé.

A **szülészeti szolgáltatásokhoz** való hozzáférést tovább nehezíti az utazási kényszer, amely különösen a hátrányos helyzetű térségekben élők számára jelent terhet. A szülészeti ellátás integrálása a települési szinten működő rendszerekbe, valamint a szállítási támogatási rendszer kiépítése jelentős mértékben csökkentheti a várandósok kiszolgáltatottságát.

Az **orvosi rehabilitációs szolgáltatásokhoz** való hozzáférést jelenleg az ágykapacitás szűkössége és az ellátás centralizált jellege nehezíti. A kisebb kórházakban kialakítandó rehabilitációs részlegek, valamint a járóbeteg-rehabilitációs kapacitások bővítése lehetővé tenné, hogy a szolgáltatások szélesebb körben és rövidebb várakozási idővel váljanak hozzáférhetővé.

A **rehabilitációs várólisták hosszúsága** – különösen a mozgásszervi és pszichiátriai eseteknél – jelentős egészségkárosodáshoz vezethet. Ennek enyhítésére komplex ellátási csomagok bevezetése szükséges, amelyek egyszerre szolgálják a gyors beavatkozást és a folyamatos nyomon követést.

A **mentési pontok hiánya** a periférikus térségekben, különösen Sümeg és Zirc környékén, súlyos biztonsági kockázatot jelent. A javasolt új mentési bázispontok kiépítése és a meglévők logisztikai fejlesztése a gyors beavatkozás lehetőségét növeli ezekben a térségekben is.

A **betegszállítás és a rendelési idők összehangolatlansága** számos esetben vezet ahhoz, hogy a betegek nem jutnak el a szakorvosi vizsgálatokra. Járási szintű egyeztető rendszer létrehozása segítené a szállítási és ellátási időpontok harmonizálásában, csökkentve az ellátatlanságot és a rendszer hatékonysági veszteségeit.

A **mozgó szakorvosi szolgálatok** jelenlegi működése nem biztosítja a kisebb települések folyamatos szakellátását. A heti rotációban működő mobil szakorvosi programok kialakítása lehetővé teszi, hogy a kevésbé ellátott térségekben is rendszeres és előre tervezhető legyen a szakorvosi jelenlét.

A **mozgó szolgálatok eszközállománya és humánerőforrása** jelenleg nem elegendő a járási szintű lefedettség biztosításához. Ennek megoldására a jármű- és eszközbeszerzések célzott támogatása, valamint a humánerőforrás-fejlesztés összehangolt terve szükséges.

Az **EFI-irodák jelenléte** csak néhány járásban biztosított, így a közösségi egészségfejlesztési programok sem minden térségben érhetők el. Az EFI-hálózat bővítése, valamint a közösségi edukációs programok minden járásban történő elindítása biztosítja az egészségtudatosság terjedését.

Az **egyéni egészségtervek hiánya** a háziiorvosi praxisok és az EFI-k közötti együttműködés hiányosságából fakad. Ennek kezelésére szükség van egységes protokollok bevezetésére, amelyek lehetővé teszik a háziiorvosok számára, hogy személyre szabott prevenciós ajánlásokat tegyenek a páciensek számára.

A **mentális egészségügyi ellátás** földrajzi lefedettsége jelenleg korlátozott, mivel csak Veszprém és Tapolca térségében biztosított. A járási szintű tanácsadói jelenlét kiépítése, heti konzultációs napok megszervezésével, elősegítené a mentális ellátásokhoz való egyenlőbb hozzáférést.

A **mentális ellátás** iránti igény növekszik, miközben az elérhető szakemberek száma stagnál vagy csökken. Ennek kezelése érdekében fontos az új szakemberek képzése, ösztöndíjprogramok bevezetése és a vidéki munkavállalás ösztönzése célzott praxismodellek révén.

3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások az egyéb egészségügyi ellátások, szolgáltatások területeken

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
MINDEN CÉLCSOPORTOT ÉRINTŐ						
1	Közösségi mentálhigiénés és egészségtudatossági lemaradás	A lakosság jelentős része – különösen a HH csoportok – nem fér hozzá megfelelő egészségfejlesztő ismeretekhez, egészségtudatossági szemléletformálás, edukáció nagyon gyenge a magyar köznevelésben, az erre irányuló egyéb programok száma és hatása is gyenge volt eddig	PTE által szervezett workshopok és előadások a mentális egészség, épített környezet és fenntartható életmód témájában, szakmai/civil szervezetek bevonásával szervezett programok, (gyermekeknek) táborok is; mentális és fizikai egészség és fejlesztése, fenntartható életmód és életmódváltás témájában, gyermekeknek célzottan: virtuális / digitális világ mentális és fizikai egészségi veszélyei, következményei	2025–2030	PTE, EFI, Vármegyei Önkormányzat, önkormányzatok, civil szervezetek, iskolák, szociális intézmények	nem

GYERMEKEK						
1	Gyermekrehabilitációs szolgáltatás hiánya	Nincs járási szintű gyermekrehabilitációs kapacitás	Mozgó gyermekrehabilitációs szakszolgálat, logopédiai és pszichológiai modulokkal	2025–2030	NEAK, járási szakszolgálatok, gyermek-egészségügyi szakemberek	nem
2	Mentális ellátás hiánya	Nincs járási szinten elérhető gyermekpszichológus	Járási mentálhigiénés központi pont kijelölése, heti konzultációval, specifikus mentálhigiénés terápiák kidolgozása, programok megvalósítása	2025–2030	EFI, pszichológusok, iskolák, gyermekjóléti szolgálatok	nem
3	Betegszállítás szülői erőforrást igényel	Kíséret nélküli utazás nem biztosított	Gyermekeket is szállítani képes közösségi betegszállító rendszer fejlesztése	2025–2030	Önkormányzatok, civil partnerek, szociális ellátók	nem
IDŐSEK						
1	Rehabilitációs hozzáférési nehézségek	Akadálymentesítés hiánya, kevés helyi rehabilitációs szolgáltatás	Mozgó fizioterápiás és geriátriai szolgáltatás bevezetése járási szinten	2025–2030	Rehabilitációs szakemberek, szociális szolgáltatók, önkormányzatok	nem
2	Mentálhigiénés támogatás hiánya	Hiányzó pszichológusi és szociális munkás jelenlét	Idősek klubjaiban mentálhigiénés tanácsadói órák bevezetése, vidéki	2025–2030	Szociális szolgálatok, EFI, önkormányzatok	nem

			pszichológiai hálózat kialakítása			
3	Kiszolgáltatottság a betegszállításban	Hiányzik a rendszeres betegszállítás, nincs igényalapú szolgáltatás	Egészségügyi célú mikrobusz-rendszer fejlesztése települési összefogással	2025–2030	Önkormányzatok, civil partnerek, járási hivatalok	nem
NŐK						
1	Szülészeti ellátás korlátozott hozzáférhetősége	30+ km távolság, szállítási nehézség, időpont-elérhetetlenség	Szülészeti konzultációs napok szervezése vidéki járásokban, mobil nőgyógyászati rendelés	2025–2030	Kórházak, EFI, civil nőszervezetek	nem
2	Személyes jelenléte igénylő gondozási rendszer	Nincs helyi tanácsadó pont, a digitális megoldások nem elérhetők	Helyi női egészségpontok kialakítása, anonim pszichológiai tanácsadás bevezetése	2025–2030	EFI, nőgyógyászok, önkormányzatok	nem
FOGYATÉKKAL ÉLŐK						
1	Akadálymentesség hiánya	Rehabilitációs intézmények jelentős része nem akadálymentes	Akadálymentesítési audit és fokozatos infrastrukturális fejlesztés indítása	2025–2030	Rehabilitációs szakértők, önkormányzatok, NEAK	nem
2	Specializált ellátás hiánya	Nincs megfelelő ellátási protokoll vagy szakember	Speciális, fogyatékkal élőkre szabott pszichológiai és orvosi	2025–2030	Képzőintézmények, NEAK, egészségügyi szolgáltatók	nem

			protokoll bevezetése, továbbképzések			
	Betegszállítás kihívásai	Kerekesszékes és emelt szintű szállítás nem biztosított	Speciális betegszállító eszközök és szolgáltatás biztosítása járasonként	2025–2030	Betegszállítók, járási hivatalok, NEAK	nem
MÉLYSZEGÉNYSÉGBEN ÉLŐK, ROMÁK						
1	Mentálhigiénés szolgáltatások el nem érése	Nincs helyi pszichológus vagy szolgáltatás, kapcsolódás hiányzik	Közösségi mentálhigiénés programok indítása szegregált térségekben, együttműködésben az EFI-vel	2025–2030	EFI, szociális szolgáltatók, civil partnerek, roma közösségi vezetők	nem
2	Mobilitási akadályok	Nincs tömegközlekedés, utazási költségek akadályozók	Mobil egészségügyi egységek, lakóhelyhez közeli szakellátási pontok kialakítása	2025–2030	Önkormányzatok, EFI, mobil szolgáltatók	nem
3	Bizalmatlanság a rendszerrel szemben	Kapcsolathány, intézményi bizalmatlanság	Egészségügyi mediátorok képzése és alkalmazása roma közösségekben	2025–2030	Roma szervezetek, civil EFI, közösségi egészségfejlesztők	nem
4	Elzártság az egészségfejlesztési programoktól	Szegregált településrészekben nincs elérés	Céltott egészségfejlesztő roadshow-program indítása szegregált településekre	2025–2030	EFI, civil szervezetek, önkormányzatok	nem

A hátrányos helyzetű csoportok – gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők és romák – számára az egyéb egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést számos strukturális és szociális tényező nehezíti. A VEP 2. táblázatban a fentiekben bemutatott beavatkozások célja, hogy ezen akadályokat komplex, célzott és helyi szinten alkalmazható módon enyhítsék.

A **Pécsi Tudományegyetem** által szervezett egészségfejlesztési és mentálhigiénés workshopok és előadássorozatok célja, hogy az egészségügyi ismereteket és tudatosságot a hátrányos helyzetű célcsoportokhoz is eljuttassa az **épített környezet, fenntartható életmód témában**. A beavatkozás interaktív formában, különböző településeken valósul meg, hozzájárulva a mentális és fizikai egészséghez kapcsolódó tudás bővítéséhez és a közösségi szemléletformáláshoz.

A **gyermekek** számára kiemelt nehézséget jelent a járási szintű gyermekrehabilitációs és pszichológiai szolgáltatások hiánya. A mozgó gyermekrehabilitációs szakszolgálat bevezetése, valamint a mentálhigiénés tanácsadói pontok kialakítása elősegíti, hogy a pszichés vagy mozgásos fejlődési problémák mielőbb felismerésre és ellátásra kerüljenek. A gyermekek betegszállítási igényeinek kezelése célzott szállítási rendszerrel enyhíti a szülők munkavállalási akadályait is.

Az **idősek** számára a rehabilitációs és mentálhigiénés szolgáltatások elérhetősége több szempontból is korlátozott. A helyi fizioterápiás és geriátriai ellátások fejlesztése, valamint pszichológiai tanácsadói órák biztosítása az idősek klubjaiban támogatja az önálló életvitel meghosszabbítását és az izoláció csökkentését. A betegszállítás fejlesztése települési összefogással növeli az idősek ellátásban való részvételét.

A **nők** egészségügyi ellátásához való hozzáférést főként a szülészeti és nőgyógyászati szolgáltatások földrajzi elérhetetlensége, valamint a helyi tanácsadói pontok hiánya korlátozza. A mobil nőgyógyászati rendelés és konzultációs napok, valamint a helyi női egészségpontok kialakítása lehetővé teszik az alacsony küszöbű, akár anonim segítségnyújtást is, ezáltal elősegítve a nők egészségügyi ellátásba való bekapcsolódását.

A **fogyatékkal élők** számára a fizikai akadálymentesség hiánya és a speciális betegszállítás korlátozott elérhetősége jelentik a legnagyobb akadályt. Az akadálymentesítési fejlesztések mellett fontos a speciális egészségügyi protokollok kialakítása és a szakszemélyzet célzott képzése. A rehabilitációs és pszichológiai szolgáltatásokhoz való hozzáférés csak akkor biztosított, ha a szállítás és az infrastruktúra is alkalmazkodik a fogyatékkal élő személyek szükségleteihez.

A **mélyszegénységben élők és roma közösségek** egészségügyi hozzáférése többszörösen hátrányos helyzetből indul. Az egészségfejlesztési programok csak akkor tudják elérni őket, ha azok helybe mennek: szegregált településrészekben megvalósuló egészségnapok, mobil szűrőállomások és közösségi egészségügyi mediátorok bevonása csökkenti a bizalmatlanságot és növeli a részvételt. Az utazási és digitális elzártságot a mobil szolgáltatások oldják, amelyek közvetlenül, célzottan képesek elérni ezeket a közösségeket.

II.1. Szociális alap- és szakellátások

1. Szociális alapszolgáltatások

1.1. Települési alapszolgáltatások

1.1.1. Települési alapszolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

A szociális alapszolgáltatások formálisan szinte minden településen jelen vannak Veszprém vármegyében, azonban a szolgáltatások tényleges működése, hozzáférhetősége és minősége jelentős területi különbségeket mutat. Az utcai szociális munka a járások többségében nem elérhető, vagy csupán egyetlen településen, nem állandó jelleggel működik. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatás több járásban csak a központi városban biztosított, a kisebb települések ellátása megoldatlan. A szociális étkeztetés infrastruktúrája helyenként fejlesztésre szorul, a főző- és tálalókonyhák műszaki állapota nem mindenhol megfelelő, az ellátás minősége és rendszeressége változó. A házi segítségnyújtásban dolgozó gondozók túlterheltek, és gyakran a feladatkörüket meghaladó, személyes ügyintézés is ellátnak. A szolgáltatásokhoz való hozzáférést rontja a településszerkezeti sajátosságok és a közlekedési infrastruktúra hiányossága, különösen a külterületeken élő lakosság esetében. A szociális szakemberek utánpótlása nehézségekbe ütközik, a munkaerőhiány és a mentálhigiénés támogatás hiánya tovább gyengíti a rendszer működőképességét.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különösen az idősek, mélyszegénységben élők, nők, romák és fogyatékosokkal élők – számára a szociális alapszolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférést több tényező is akadályozza. Az idősek körében jellemző a szolgáltatások késői igénybevétele, amely mögött gyakran anyagi megfontolások, illetve információhiány áll. A mélyszegénységben élők számára a szolgáltatások formális elérhetősége nem biztosítja a tényleges hozzáférést: az információhiány, a mobilitás korlátai és az alacsony intézményhasználati bizalom akadályozzák a szolgáltatások igénybe vételét. Egyes esetekben a szociális étkeztetés napi adagját több napra osztják be a rászorulóknak. A nőket a hajléktalanellátás nemi aránytalansága érinti hátrányosan. A roma lakosság számára külön kihívást jelent az elérési csatornák hiánya és a szolgáltatásokkal kapcsolatos bizalomhiány. A fogyatékosokkal élők esetében a fizikai és információs akadálymentesítés hiányos, különösen a pszichiátriai problémákkal élők vonatkozásában. **A vidéki településeken hiányzik az ifjúsági ügyintézés és közösségi segítő jelenlét, ezért a 14-24 éves fiatalok ritkán jutnak el a szociális szolgáltatásokhoz vagy támogatásokhoz.** Az ellátások személyre szabott, érzékeny megközelítése nem mindenhol biztosított.

1.1.2. Lakosságot célzó települési alapszolgáltatási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Elavult főző- és tálalókonyhák, változó minőségű szociális étkeztetés	Infrastruktúra elöregedése, technológiai lemaradás	Főző- és tálalókonyhák felújítása, eszközpark korszerűsítése	2025–2030	Önkormányzatok, szociális szolgáltatók, pályázati szervezetek	Nem
2	Gondozók túlterheltsége a házi segítségnyújtásban	Alacsony létszám, széles körű feladatvállalás, kiégés veszélye	Kapacitásbővítés, adminisztratív támogatás, szupervízió bevezetése	2025–2030	Szociális intézmények, fenntartók, képzőhelyek	Nem
3	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás hiányos elérhetősége	Korlátozott készülékszám, szolgáltatás központosított	Új készülékek beszerzése, lefedettség bővítése	2025–2027	Szociális szolgáltatók, fenntartók, önkormányzatok	Nem
4	Utcai szociális munka eseti működése, ellátatlanság	Projektalapú működés, fenntarthatóság hiánya	Állandó utcai szociális munkacsoportok létrehozása	2025–2028	Szociális szolgáltatók, önkormányzatok, civil szervezetek	Nem

5	Hiányos falugondnoki infrastruktúra	Előregedett vagy hiányzó járműpark, kapacitáshiány	Gépjárműbeszerzés, működési feltételek javítása	2026–2027	Önkormányzatok, közszolgáltatók	Nem
---	-------------------------------------	--	---	-----------	---------------------------------	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők enyhítésére, felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A Veszprém vármegyei szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés számos településen strukturális, infrastrukturális és humánerőforrás-kapacitásokhoz köthető akadályokba ütközik. A lakosság számára a szolgáltatások elérhetőségének javítása több, egymást kiegészítő beavatkozást igényel, amelyek középtávon a rendszer működésének stabilitását, hosszabb távon pedig az igénybevételek kiegyenlítődsét szolgálják.

1. Szociális étkeztetés infrastruktúrájának fejlesztése

Számos településen az étkeztetés hátterét biztosító főző- és tálalókonyhák elavultak, az ellátás minősége változó. A szolgáltatás biztonságos fenntartása érdekében szükséges az infrastrukturális fejlesztés, ideértve az eszközpark modernizálását és az energiahatékonysági szempontok érvényesítését is. A beavatkozás hozzájárul a szolgáltatás stabilitásához, az étkezés minőségének javításához és a lakossági elégedettség növekedéséhez.

2. Házi segítségnyújtás személyi és szervezeti kapacitásainak megerősítése

A gondozók túlterheltsége, valamint az ellátási körzetek túlméretezettsége akadályozza az ellátás minőségi biztosítását. A szolgáltatás színvonalának fenntartásához elengedhetetlen a humánerőforrás kapacitás bővítése, az adminisztratív feladatok csökkentése, valamint a dolgozók mentálhigiénés támogatása szupervíziós eszközökkel. Ezek hozzájárulnak a fluktuáció mérsékléséhez, a dolgozók kiegészésének megelőzéséhez és a szakmai biztonság növeléséhez.

3. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kiterjesztése a járási szinteken

A készülékszám és a lefedettség területi egyenlőtlenségei miatt a szolgáltatás jelenleg nem biztosít teljes körű védelmet az idős, egyedül élő lakosság számára. A szolgáltatás kiszélesítése – új készülékek beszerzésével és a rendszerhez való csatlakozás elősegítésével – különösen indokolt a kisebb településeken, ahol más segítségformák gyakran nem elérhetők. Ez nemcsak biztonsági szempontból, hanem a szolgáltatáshoz való önálló hozzáférés lehetősége miatt is fontos.

4. Utcai szociális munka állandóvá tétele és kiterjesztése

Az utcai szociális munka jelenléte számos járásban esetleges, többnyire projektalapú és időszakos. A hajléktalanság megelőzése és a krízishelyzetben lévők elérése érdekében elengedhetetlen az utcai szociális munka stabil, fenntartható formában történő megszervezése. Ennek része a munkatársak rendszeres foglalkoztatása, a kapcsolódó eszközök biztosítása és a helyi szereplőkkel való koordináció. A beavatkozás hozzájárul a szociális biztonság növeléséhez és a rejtett hajléktalanság korai felismeréséhez.

5. Falugondnoki szolgáltatások infrastruktúrájának megerősítése

A falugondnoki szolgálatok több településen csak részben vagy formálisan működnek, a járműállomány hiánya vagy alkalmatlansága miatt. A szolgáltatás hatékonyságának növeléséhez új járművek beszerzése, valamint az ellátási területek újratervezése szükséges. Ez különösen fontos a külterületi, szórt településszerkezetű térségekben, ahol más ellátási forma nem tud működni. A beavatkozás javítja az alapszolgáltatásokhoz való fizikai hozzáférést, és mérsékli a földrajzi hátrányokat.

1.1.3 Hátrányos helyzetűeket célzó szociális alapszolgáltatási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	A mélyszegénységben élő és roma lakosság körében alacsony a szolgáltatások ismertsége	Információs csatornák nem érik el a célcsoportokat, bizalomhiány	Célcsoport-specifikus tájékoztatás, helyi kapcsolattartók bevonása, közösségi információs pontok	2025–2027	Szociális szolgáltatók, önkormányzatok, roma közösségi szereplők	Nem
2	Fokozott mentális terhelés a célcsoportokkal dolgozók körében	Szupervízió hiánya, kiegészítő veszélye	Térítésmentes szupervíziós csoportok biztosítása a célcsoportokat ellátó dolgozók részére	2025–2030	Szociális szolgáltatók, képzőintézmények (pl. Veszprémi Érseki Főiskola)	Nem
3	Roma közösségek alacsony részvétele az intézményes ellátásokban	Kulturális távolság, bizalmatlanság, interkulturális érzékenység hiánya	Kulturálisan érzékeny szolgáltatásfejlesztés, közösségi segítők alkalmazása	2025–2028	Szociális szolgáltatók, képzőhelyek, önkormányzatok	Nem
4	Külterületen, szórt településszerkezetben élők mobilitási akadályai	Közlekedési infrastruktúra hiánya, szolgáltatók elérhetőségének korlátai	Gondozók szállítási támogatása, közösségi szociális szállítás kialakítása	2025–2027	Önkormányzatok, szolgáltatók, civil partnerek	Nem

5	Étkeztetés keretében biztosított napi adag nem elegendő a rászorulóknak számára	Mélyszegénység, alacsony jövedelem, szolgáltatás alulfinanszírozottsága	Adagbővítés, minőségi fejlesztés, szállítás rendszerességének biztosítása	2025–2026	Szociális étkeztetők, önkormányzatok, fenntartók	Nem
---	---	---	---	-----------	--	-----

Hátrányos helyzetűeket célzó szociális alapszolgáltatási beavatkozások részletes bemutatása

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – így különösen az idősek, fogyatékossgal élők, mélyszegénységben élők, romák és nők – számára az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés nem csupán formális elérhetőségi kérdés, hanem komplex társadalmi, gazdasági, kulturális akadályokkal is terhelt. A szolgáltatások hatékonyságának javítása, valamint az esélyegyenlőség biztosítása céljából célzott beavatkozások szükségesek.

1. Szociális információs elérhetőség fejlesztése

A mélyszegénységben élők és a roma közösségek esetében gyakori, hogy a szociális szolgáltatások létezéséről nincs hiteles, közvetlen információ. A formális kommunikációs csatornák nem érik el ezt a célcsoportot, így fokozott jelentősége van a közösségi alapú, bizalmon alapuló tájékoztatásnak. Ennek érdekében olyan helyi tájékoztató pontokat, kapcsolattartó személyeket (pl. roma közösségi segítők) érdemes bevonni, akik hitelesen és hatékonyan tudják közvetíteni a lehetőségeket.

2. Szupervíziós támogatás biztosítása a célcsoportokat ellátó szakembereknek

A hátrányos helyzetű csoportokkal dolgozó szociális szakemberek fokozott érzelmi, adminisztratív és konfliktuskezelési terhelésnek vannak kitéve. A kiégés kockázata különösen magas azokban az ellátási formákban, amelyek mélyszegénységben élőkkel, pszichiátriai problémákkal küzdőkkel, gyermekekkel, vagy súlyosan elszigetelt idősekkel dolgoznak. Ennek megelőzése érdekében a térítésmentes, rendszeres szupervíziós csoportok bevezetése indokolt, különösen a kis létszámú szolgáltatóhelyeken, ahol a szakmai izoláció gyakori.

3. Kulturálisan érzékeny szolgáltatásfejlesztés

A roma közösség és más kulturálisan elkülönülő csoportok ellátásában szükség van a szolgáltatások érzékenyítésére és az interkulturális kompetenciák fejlesztésére. Ez magában foglalhatja a segítők továbbképzését, közösségi bevonási technikák alkalmazását, és roma közösségi kapcsolattartók foglalkoztatását. A cél az, hogy az alapszolgáltatások ne csupán formálisan, hanem érdemben is elérhetővé váljanak ezek számára a csoportok számára.

4. Mobilitási akadályok csökkentése

A külterületi, szórt településszerkezetben élő hátrányos helyzetű lakosok gyakran nem tudják igénybe venni a szolgáltatásokat, mivel azokhoz nem vezet tömegközlekedés, vagy a szolgáltatók nem rendelkeznek a terepre való kijutáshoz szükséges eszközökkel. A gondozók mobilitásának támogatása (üzemanyag-hozzájárulás, gépjárműhasználat), illetve településközi szociális szállítási rendszerek kiépítése jelentősen javítaná az ellátás biztonságát és elérhetőségét.

5. Szociális étkeztetés célzott megerősítése

A mélyszegénységben élők – különösen az egyedül élő, alacsony nyugdíjú idősek – számára az étkeztetés az egyetlen biztos napi élelemforrást jelenti. Több településen jelezték, hogy az adagokat a rászorulóknak kénytelenek több napra elosztani. Ezért a napi adagok bővítése, a minőség javítása és a szállítás rendszerességének biztosítása kiemelten fontos. A szolgáltatás szociális szerepét e célcsoport irányában újra kell értelmezni, mint alapvető megélhetési támogatási forma.

1.2. Családsegítés

1.2.1. Családsegítési szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

A család- és gyermekjóléti szolgáltatások elméletileg minden járásban elérhetők, ugyanakkor a szolgáltatás gyakorlati hozzáférhetősége és hatékonysága jelentős eltéréseket mutat. Több térségben a szolgáltatás formailag működik, de a valós elérhetőséget korlátozza a szakemberhiány, a szervezeti túlterheltség, valamint a közlekedési akadályok. A külterületen élő ügyfelek elérése nehézkes, gyakran nincs elegendő forrás a településközi mobilitás biztosítására. A munkaidő és a szolgálatok nyitvatartása közötti ütközések, valamint az elavult vagy hiányzó informatikai infrastruktúra tovább rontják az elérhetőséget. Az ellátás igénybevételét akadályozza a szolgáltatások késedelmes ismertsége is: sok érintett csak akkor jut el a segítő rendszerhez, amikor problémája már súlyosbodott.

A szolgálatokhoz kapcsolódó szakmai feladatok jelentős része meghaladja a rendelkezésre álló kapacitásokat. Az esetkezelések komplexitása nőtt, a párkapcsolati, mentális és anyagi problémák együtt jelentkeznek, de az ezekhez szükséges pszichológiai és jogi szakértelem helyben nem áll rendelkezésre. Az integrált intézményi működés egyes térségekben a fókuszeltolódáshoz vezetett: a gyermekes családok kaptak prioritást, míg az egyedülálló idősök vagy fogyatékosokkal élő felnőttek ellátása háttérbe szorult.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű célcsoportok – különösen a mélyszegénységben élők, idősök, nők, fogyatékosokkal élők és romák – ellátása során a legjellemzőbb akadály az információhiány, a szolgáltatásokkal szembeni bizalmatlanság, valamint az együttműködési készség hiánya. A mélyszegénységben élő családok gyakran küzdenek lakhatási krízissel, alacsony jövedelemmel és jövedelmi tudatosság hiányával, miközben az ellátórendszer nem tud célzott pénzügyi tanácsadást vagy adósságrendezési támogatást nyújtani.

Az idős emberek esetében gyakori a társas izoláció, a digitális és fizikai akadályozottság, valamint a mentális problémákhoz kapcsolódó ellátási hiány. A szolgáltatók adminisztratív terhei mellett kevés figyelem jut az aktív bizalomépítésre és személyes kapcsolattartásra, ami különösen nehezíti e csoportok bevonását. A roma lakosság esetében célzott, kulturálisan érzékeny megközelítés hiányában gyakori az alacsony intézményi bizalom és az elzárkózás. Női ügyfelek esetében hiányzik a válsághelyzetekre reagáló krízisellátás, női hajléktalanszálló, valamint a kapcsolattartásra alkalmas biztonságos terek. **Hiányzik a fiatalokra (14-24 korosztály) szabott tanácsadás (életkezdés, pályaválasztás, önálló életvezetés), valamint a családsegítés és az oktatási intézmények közötti aktív együttműködés, ami segítené a veszélyeztetett fiatalok korai elérését.**

1.2.2. Lakosságot célzó családsegítési beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Családsegítő szolgálatok elérhetősége nem megfelelő minden településen	Településszerkezeti hátrányok, közlekedési akadályok, munkaidőből való kiesés	Mobil ügyfélfogadási napok, digitális elérési pontok létrehozása	2025–2027	Családsegítő szolgálatok, önkormányzatok, informatikai partnerek	Nem
2	Szakemberhiány a család- és gyermekjóléti szolgálatoknál	Túlterheltség, alacsony vonzerő, vidéki munkavégzés nehézségei	Toborzási kampány, ösztöndíjprogram, mobil szolgáltatási rendszer kialakítása	2025–2030	Fenntartók, képzőintézmények, szolgáltatók	Nem
3	Komplex esetkezelésekhez nem áll rendelkezésre megfelelő szakértői háttér	Nincs helyben pszichológus, jogász, mentálhigiénés szakember	Külső szakemberek eseti bevonása, szakmai hálózat kiépítése, konzultációs lehetőségek biztosítása	2025–2028	Szolgáltatók, önkormányzatok, szakmai szervezetek	Nem
4	A szolgáltatások késői igénybevételeinek gyakorisága	Információhiány, bizalomhiány, korai elérés módszertanának hiánya	Célzott tájékoztató kampány, közösségi jelenlét erősítése	2025–2027	Szolgálatok, civil szervezetek, helyi közösségek	Nem

5	Szervezeti túlterheltség, adminisztrációs nyomás	Párhuzamos feladatok, elektronikus rendszerek hiányosságai	Adminisztratív támogatók alkalmazása, digitális rendszerfejlesztés	2025–2027	Fenntartók, informatikai partnerek, szolgáltatók	Nem
---	--	--	--	-----------	--	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló családsegítési beavatkozások részletes bemutatása

A család- és gyermekjóléti szolgáltatások lakossági hozzáférését Veszprém vármegyében elsősorban a területi elérhetőség, az ellátóhelyek kapacitáskorlátai, a humánerőforrás-hiány, valamint az információáramlás és intézményi bizalom problémái korlátozzák. A SZÚT-ban feltárt tényezők alapján az alábbi, egymást erősítő beavatkozások szükségesek a hozzáférés javítása érdekében:

1. Mobil és digitális jelenlét erősítése a települési szinten

Számos kisebb településről csak nehezen vagy egyáltalán nem érhető el fizikailag a járásközpontban működő családsegítő szolgálat. Ennek megoldására célszerű mobil ügyfélfogadási napokat szervezni – akár falugondnoki hálózat bevonásával – valamint digitális kapcsolattartási pontokat (pl. települési eTanácsadási pont, biztonságos videókonzultáció) kialakítani. Ezek révén azok a lakosok is elérhetik az alapszolgáltatásokat, akik fizikai vagy szociális távolságuk miatt kiszorulnának a rendszerből.

2. Humánerőforrás-fejlesztés és megtartási programok indítása

A szolgáltatásokhoz való hozzáférést jelentősen korlátozza a szociális munkások számának alacsony szintje, különösen a kisebb településeken és a járásközpontokon kívül. Ennek enyhítésére ösztöndíjprogramok, vidéki szolgálati lakásprogramok, illetve mobil szolgáltatási modellek bevezetése indokolt. E lépések javítják a szakemberek vonzását és megtartását a hiányterületeken, ezzel biztosítva az ellátás folyamatosságát és kiszámíthatóságát.

3. Komplex esetkezelést támogató szakértői háttér kiépítése

A családsegítő szolgálatok esetkezeléseiben egyre gyakrabban jelennek meg olyan problémák – mentális egészség, jogi ügyek, függőségek –, amelyek túlmutatnak a helyi erőforrásokon. A hozzáférés biztosításához szükséges egy szakértői hálózat kialakítása, amely lehetőséget ad eseti pszichológusi, jogászai, mentálhigiénés támogatás biztosítására. Az ilyen jellegű háttértámogatás különösen fontos a kisebb településeken dolgozó, gyakran izolált családsegítők számára.

4. Proaktív jelenlét, bizalomépítés és információátadás fejlesztése

Gyakori probléma, hogy a lakosság csak krízishelyzetben jut el a családsegítő rendszerhez, és nem ismeri a szolgáltatások lehetőségeit, tartalmát. Ennek kezelése célzott tájékoztató kampányokat, helyi közösségi rendezvényeken való megjelenést, valamint bizalmi alapon működő közösségi kapcsolattartók bevonását igényli. A lakosság szemében látható, emberközeli jelenlét erősíti a bizalmat és elősegíti az időben történő beavatkozást.

5. Adminisztrációs terhek csökkentése, digitális fejlesztések

A szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférést nemcsak a kliensoldali, hanem a szolgáltatói oldal túlterheltsége is gátolja. Az adminisztratív feladatok csökkentése, a munkafolyamatok digitalizálása, valamint dedikált ügyviteli támogató munkatársak alkalmazása lehetővé teszi, hogy a szakemberek idejük nagyobb részét valódi segítő tevékenységekre fordítsák. Ez közvetlenül javítja a hozzáférést és növeli a beavatkozások hatékonyságát.

1.2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó családsegítési beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	A mélyszegénységben élő családok pénzügyi, lakhatási problémáihoz nem áll rendelkezésre célzott tanácsadás	Adósságspirál, jövedelmi bizonytalanság, tanácsadói kapacitáshiány	Adósságrendezési és pénzügyi tanácsadási szolgáltatások bővítése, helyi elérhetőség biztosítása	2025–2027	Családsegítő szolgálatok, adósságkezelési tanácsadók, önkormányzatok	Nem
2	A roma lakosság részvétele alacsony a szolgáltatásokban, gyakori az elzárkózás	Bizalomhiány, kulturális távolság, célzott elérés hiánya	Roma közösségi mediátorok bevonása, interkulturális érzékenyítő programok	2025–2028	Szolgáltatók, roma önkormányzatok, civil szervezetek	Nem
3	Idősek izolációja, elmagányosodása, és alacsony szolgáltatáshasználata	Fizikai mobilitás korlátai, társas kapcsolatok hiánya, információhiány	Települési idősklubokhoz kapcsolt tanácsadási napok, személyes elérési csatornák erősítése	2025–2027	Családsegítők, idősklubok, civil partnerek	Nem
4	Fogyatékossgal élő ügyfelek elérése és szolgáltatási igénybevétele alacsony	Kommunikációs akadályok, hozzáférhetőség korlátai	Akadálymentesített információk biztosítása, célcsoport-specifikus kapcsolattartás	2025–2026	Szolgáltatók, érdekvédelmi szervezetek, önkormányzatok	Nem
5	Női ügyfelek esetében nem áll rendelkezésre krízishelyzetben azonnali segítség	Hiányzik a nők számára biztonságos ellátási forma (pl. krízisszállás, tanácsadás)	Biztonságos terek és nőspecifikus tanácsadási szolgáltatások kialakítása	2025–2028	Szolgáltatók, női civil szervezetek, önkormányzatok	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A hátrányos helyzetű lakossági csoportok – így a mélyszegénységben élő családok, a roma közösségek, az idősek, fogyatékossgal élők és a nők – számára a családsegítő szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés számos rétegzett akadályba ütközik. A szolgáltatások formalizált jelenléte nem elegendő, ha a hozzáférést gátló szociális, fizikai, kommunikációs és bizalmi korlátok fennállnak. A következő beavatkozások ezek célzott enyhítésére irányulnak.

1. Pénzügyi és lakhatási tanácsadás elérhetőségének biztosítása a mélyszegénységben élők számára

A legnagyobb szociális kiszolgáltatottságban élő családok esetében az alapellátás nem elegendő a helyzetek kezeléséhez, mivel az adóssághalmozódás, a kilakoltatási fenyegetettség vagy a jövedelemhiány nem kap kellő szakmai támogatást. A szolgáltatások hatékonyabbá tétele érdekében bővíteni szükséges az elérhető adósságkezelési tanácsadást, pénzügyi edukációs programokat, illetve biztosítani kell a helyben való jelenléte, akár mobil tanácsadók bevonásával.

2. A roma lakosság intézményi bevonásának támogatása közösségi mediátorokon keresztül

A roma közösségek családsegítő szolgáltatásokba való bekapcsolódását jelentősen akadályozza a történeti bizalmatlanság, az intézményekkel kapcsolatos negatív tapasztalatok és az információhiány. Ennek kezelésére olyan közösségi mediátorokat kell alkalmazni, akik saját közegükből származnak, nyelvileg és kulturálisan kompetensek, és képesek közvetíteni a szolgáltatások és az érintettek között. Emellett szükséges interkulturális érzékenyítő programokat indítani a szolgáltatói oldal számára is.

3. Idősek társas izolációjának enyhítése célzott tanácsadási napokkal

A vármegyében élő idős emberek közül sokan egyedülállók, rossz fizikai állapotban, közlekedési lehetőségek nélkül élnek, így elszigetelődnek a családsegítő rendszerből. A hozzáférés javítása érdekében javasolt, hogy az idősklubokban rendszeresen jelenjenek meg tanácsadók, akik célzottan foglalkoznak a szociális, egészségügyi vagy mentális problémák feltárásával. A személyes jelenlét fokozza a bizalmat és lehetőséget teremt a korai intervencióra.

4. Kommunikációs és információs akadálymentesítés fogyatékossgal élő ügyfelek számára

A fogyatékossgal élők esetében az ellátórendszerhez való kapcsolódás sokszor nem a fizikai akadályok, hanem az információhoz való hozzáférés hiánya miatt nem valósul meg. A szolgáltatások elérhetőségéről szóló tájékoztató anyagokat akadálymentes formátumban (pl. egyszerű nyelven, piktogramokkal, hallás- vagy látássérültek számára hozzáférhető módon) kell elkészíteni és terjeszteni. A kapcsolattartás módját is a célcsoport igényeihez kell igazítani.

5. Krízishelyzetekre reagáló, nőspecifikus ellátások kialakítása

A nők esetében – különösen családon belüli erőszak, hajléktalanná válás vagy egyéb krízishelyzet kapcsán – nincs elérhető, kifejezetten számukra kialakított szolgáltatási forma. A hozzáférés biztosításához biztonságos terek (pl. női krízisszállások, tanácsadói központok) létrehozása szükséges, ahol a nők biztonságban kérhetnek segítséget, és nőspecifikus támogatást kaphatnak.

1.3. Nappali ellátások

1.3.1. Nappali ellátási szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

A nappali ellátási formák – különösen az idősek klubjai, valamint a fogyatékos személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek, illetve demens személyek ellátását végző intézmények – területi eloszlása Veszprém vármegyében jelentős egyenlőtlenségeket mutat. A Bakony Integrált Szociális Intézmény Veszprém Vármegye ellátási területe Veszprém vármegye, tehát a vármegyei állami ellátórendszerben megjelenik az ellátási forma, amely, ha korlátozott számban is, de az ellátáshoz való hozzáférés biztosított. Az idősek klubjai formailag elérhetők, azonban a kisebb településeken élők számára a szolgáltatáshoz való tényleges hozzáférést korlátozza a hiányos közlekedési infrastruktúra, valamint a szolgáltatóhelyek földrajzi távolsága. A szolgáltatások működési feltételei több helyen nem megfelelőek: az infrastrukturális adottságok elmaradnak az elvárható szinttől, a szabadidő programokhoz szükséges felszereltség, szabadidős eszközök, árnyékolás vagy éppen fűtési rendszer fejlesztésre szorul. A nappali ellátási rendszer strukturáltsága is hiányos: a célcsoportok szerinti differenciálás nem mindenhol valósul meg, és a különböző élethelyzetekhez, szükségletekhez való igazodás rugalmassága is korlátozott. Az egyes alapszolgáltatások közötti átjárhatóság hiányzik, ami rontja a rendszer reagálóképességét.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különösen az idősek, fogyatékosokkal élő, pszichiátriai és szenvedélybetegek, demens személyek, romák és nők – számára a nappali ellátásokhoz való tényleges hozzáférést számos tényező nehezíti. Az idősek esetében gyakori akadály a digitális kizártság, a fizikai mobilitás korlátozottsága, valamint a közlekedési lehetőségek hiánya, amely megnehezíti az intézményes részvételt. A klubokhoz való csatlakozás sok esetben csak azoknak lehetséges, akik önállóan képesek eljutni a szolgáltatási pontra. A fogyatékosokkal élő személyek – különösen a halmozottan sérültek – számára a nappali ellátás jelenléte térségi szinten hiányos. A szolgáltatások kommunikációs és információs akadálymentesítése nem megfelelő, a szállítási lehetőségek és a célcsoport-specifikus kapcsolattartási formák nem elérhetők. A pszichiátriai és szenvedélybeteg ellátás terén pszichiáter szakorvos jelenléte nem mindenhol biztosított, a prevenciós és tanácsadási szolgáltatások pedig nem működnek minden térségben. A demens személyek nappali ellátása több járásban teljes egészében hiányzik, ami a hozzátartozók túlterheléséhez és az ellátottak izolációjához vezet, hosszabb távon pedig a bentlakásos szakellátás iránti igényeket növeli. Az autizmus spektrumzavarral élő fiatal felnőttek ellátása az oktatásból való kikerülés után komoly kihívást jelent, mivel a nappali ellátások többsége nem rendelkezik megfelelő szakmai felkészültséggel és strukturált környezettel az állapotukból fakadó speciális szükségletek kezelésére.

1.3.2. Lakosságot célzó nappali ellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Fogyatékos, pszichiátriai és szenvedélybetegek, autizmussal élők nappali ellátása korlátozott számban, de elérhető a megyében	Szolgáltatási hiány, célcsoport-specifikus kapacitások hiánya	Új célcsoport-specifikus nappali ellátások indítása (fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedélybetegek, autizmussal élők számára)	2025–2028	Önkormányzatok, szociális fenntartók, pályázati partnerek	Nem
2	Idősek nappali ellátása nem hozzáférhető a kisebb településeken élők számára	Földrajzi távolság, közlekedési hiányosságok	Térségi szintű szállítási támogatási rendszer kialakítása az idősklubokhoz való hozzáféréshez	2025–2027	Önkormányzatok, szociális szolgáltatók, közlekedési partnerek	Nem
3	Szolgáltató intézmények infrastrukturális hiányosságai (pl. szabadtéri programhoz szükséges eszközök)	Létesítmények elavultsága, beruházási források hiánya	Intézményi infrastruktúra fejlesztése (épület, eszköz, árnyékolás, szabadidős lehetőségek)	2025–2030	Fenntartók, önkormányzatok, pályázati koordinátorok	Nem
4	Ellátási formák közötti átjárhatóság hiánya (pl. házi segítségnyújtás és nappali ellátás között)	Szolgáltatásszervezési merevség, hiányzó kapcsolódási protokollok	Átjárhatóságot biztosító munkarendek, integrált gondozási útvonalak kidolgozása	2025–2027	Szolgáltatók, módszertani intézmények, fenntartók	Nem

5	Alacsony intézményi rugalmasság az élethelyzet-változásokhoz	Standardizált működés, egyéni szükségletekhez igazodás hiánya	Egyéni gondozási tervek bevezetése, személyre szabott ellátási csomagok kialakítása	2025–2028	Szolgáltatók, fenntartók, szociálpolitikai tervezők	Nem
---	--	---	---	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A nappali ellátási formákhoz való lakossági hozzáférés Veszprém vármegyében egyenlőtlen, elsősorban a speciális célcsoportokra vonatkozó intézmények hiánya, a földrajzi és infrastrukturális korlátok, valamint a szolgáltatásszervezési merevség miatt. A következő beavatkozások ezek célzott megszüntetését célozzák.

1. Új, célcsoport-specifikus nappali ellátási intézmények létrehozása

A fogyatékos személyek, valamint a pszichiátriai és szenvedélybetegek számára korlátozottan érhető el a szolgáltatás. E szolgáltatások beindítása – akár többfunkciós intézményi formában – nemcsak az ellátás biztonságát növeli, hanem tehermentesíti az alapszolgáltatásokat és a családtagokra háruló gondozási terheket is.

2. Hozzáférést támogató közlekedési rendszer kialakítása az idősek számára

Az idősek nappali ellátásának igénybevételét gyakran nem a szolgáltatás hiánya, hanem annak fizikai megközelíthetlensége akadályozza. Különösen a kisebb településeken élő idősek számára a napi közlekedés nem megoldott. Térségi szintű szállítási támogatási rendszer bevezetése – akár önkormányzati vagy közösségi járművek bevonásával – jelentősen növelné az igénybevevők számát, és elősegítené a szociális izoláció megelőzését.

3. Intézményi infrastruktúra korszerűsítése

A meglévő nappali intézmények közül több infrastrukturálisan elavult, nem biztosítottak a korszerű ellátáshoz szükséges feltételek. A szabadidős, rekreációs, közösségi funkciók megerősítése érdekében szükség van az épületek és eszközök fejlesztésére, szabadtéri programokhoz árnyékolásra, mozgást segítő eszközökre, energiatakarékos működés biztosítására. Ezek a fejlesztések közvetlenül hozzájárulnak az ellátottak életminőségének javításához és a szolgáltatás vonzerejének növekedéséhez.

4. Szolgáltatások közötti átjárhatóság biztosítása

Az ellátási formák közötti merev határok (pl. házi segítségnyújtás és nappali ellátás között) megnehezítik a szolgáltatási útvonalak személyre szabását. A gondozási szükségletek változásához igazodó, integrált munkarendek, belső átirányítási protokollok és gondozási útvonalak kialakítása szükséges, hogy az ellátás folyamatos és rugalmas legyen. Ez különösen fontos a progresszív igényű idősek és krónikus állapotban lévő felnőttek esetében.

5. Személyre szabott gondozási modellek kidolgozása

A nappali ellátások jelenleg túlnyomórészt standardizált működésre épülnek, ami nem minden esetben tud érdemben igazodni az egyéni szükségletekhez. Az egyéni gondozási tervek, személyre szabott programok bevezetése lehetővé teszi, hogy az ellátásban részesülők élethelyzetéhez, képességeihez és céljaihoz illeszkedő támogatást kapjanak. Ez hosszabb távon növeli az ellátás megtartó erejét, és elősegíti az önállóság fenntartását.

1.3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó nappali ellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Demens személyek nappali ellátása több eljárásban nem elérhető	Nincs dedikált intézményi kapacitás, családokra hárul a gondozás, nincsenek célzott, a kognitív zavarok súlyosbodását fékező kezelési, terápiás, fejlesztési programok	Demens személyekre specializált nappali ellátások létrehozása, kognitív zavarok súlyosbodását fékező speciális, célcsoport-orientált kezelési, terápiás, fejlesztési programok	2025–2028	Önkormányzatok, szociális szolgáltatók, fenntartók	Nem
2	Pszichiátriai és szenvedélybeteg ellátása nem biztosított a nappali ellátásban	Szakemberhiány, alacsony ellátási prioritás, stigmatizáció	Célzott programok és intézmények fejlesztése, addiktológiai szaktámogatás bevonása szakmai és civil szervezetekkel együttműködés	2025–2030	Szolgáltatók, szakmai szervezetek, önkormányzatok	Nem
3	Idősek számára elérhetetlen a nappali ellátás külterületi, szórt lakókörnyezetben	Mobilitási akadályok, szolgáltatóhely távolsága	Szociális célú szállítás biztosítása, helyi közösségi kapcsolattartók bevonása	2025–2026	Önkormányzatok, szociális partnerek, civil szervezetek	Nem
4	Roma és mélyszegénységben élő lakosság körében alacsony a nappali ellátások igénybevétele	Információhiány, intézményi bizalomhiány, motivátlanság	Célcsoport-specifikus tájékoztatói és bizalomépítő programok, közösségi elérés erősítése	2025–2027	Szociális szolgáltatók, roma/civil szervezetek, önkormányzatok	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Demens személyekre specializált nappali ellátások létrehozása

Több járásban nem működik demens személyek számára nappali ellátási forma, miközben a társadalmi előregedés és a gondozási szükségletek növekedése miatt ez a szükséglet egyre jelentősebb. Az újonnan kialakított, célzott ellátások lehetővé tennék a gondozás családotól való részbeni átvételét, az ellátottak mentális aktivizálását, valamint a hozzátartozók tehermentesítését. A szolgáltatásnak jól képzett személyzetet, nyugodt környezetet és strukturált napirendet kell biztosítania.

2. Pszichiátriai és szenvedélybetegek számára célzott intézményi és programfejlesztés

E csoportok ellátása stigmatizált, sok térségben nem prioritás, így gyakori a teljes ellátatlanság. Ennek megszüntetésére a nappali intézményhálózatot ki kell egészíteni olyan részlegekkel vagy új ellátási pontokkal, amelyek specifikusan e célcsoport szükségleteire reagálnak. Szükséges pszichiáter vagy addiktológus szaktanácsadók bevonása, valamint a közösségi szemléletű, reszocializációt támogató programok indítása.

3. Mobilitási akadályok leküzdése az idős, külterületen élő személyek számára

A külterületi, szórt lakókörnyezetben élő idős személyek gyakran teljesen elszigetelődnek az ellátórendszerrel, mivel sem önálló közlekedésre, sem a szolgáltatók elérésére nincs lehetőségük. Ennek enyhítésére célzott szociális szállítási programokat szükséges bevezetni, például napi vagy heti rendszerességgel működő szállítási szolgáltatásokat. Emellett indokolt a helyi közösségi kapcsolattartók – például közösségi segítők, falugondnokok – szerepének megerősítése.

4. Roma és mélyszegénységben élő lakosság elérését segítő programok kialakítása

E csoportok esetében az alacsony intézményhasználat háttérben elsősorban bizalomhiány, információs szakadék és motivációs hiány áll. A hozzáférés javítása érdekében olyan közösségi alapú tájékoztató és bizalomépítő programokra van szükség, amelyek élő kapcsolatot teremtenek a szolgáltatók és az érintettek között. Fontos a roma civil szervezetek, közösségi vezetők bevonása, valamint az intézményi érzékenyítés, hogy az ellátások valóban nyitottak és befogadók legyenek.

1.4. Közösségi ellátások

1.4.1. Közösségi ellátási szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők:

A közösségi alapú szociális ellátások – különösen a pszichiátriai és szenvedélybetegek, valamint a fogyatékossgal élő személyek számára nyújtott szolgáltatások – elérhetősége Veszprém vármegyében területileg erősen koncentrált, főként Veszprém városához kötődik. A szolgáltatások fenntartását jellemzően nem önkormányzati, hanem civil vagy egyházi szereplők látják el, gyakran önálló fenntartási konstrukcióban, ami nehezíti az ellátás tervezhetőségét és bővíthetőségét.

A meglévő kapacitások kihasználtsága magas, azonban a célcsoportok teljes lefedettsége nem biztosított. A kisebb településeken élő lakosság gyakran fizikailag sem tudja elérni a szolgáltatást, mivel a közösségi gondozók mozgása korlátozott, a közlekedési infrastruktúra hiányos, az eszközellátottság alacsony. A szolgáltatásokhoz való hozzáférést tovább rontja, hogy kevés információ áll rendelkezésre az ellátások működéséről, célcsoportarányáról és szakmai háttéréről.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A pszichiátriai és szenvedélybetegséggel élők számára a közösségi ellátásokhoz való hozzáférést jelentősen nehezítik a társadalmi stigmák, a bizalomhiány, valamint a kliensek motivációjának hiánya. Különösen a fiatal felnőttek és a nők esetében figyelhető meg, hogy nem, vagy csak későn kapcsolódnak be a közösségi szolgáltatásokba. A nők ellátása strukturálisan is alulszervezett, a meglévő szolgáltatások nem reagálnak kellő mértékben az ő sajátos szükségleteikre.

A fogyatékossgal élő személyek közösségi ellátása több szinten is akadályozott. Hiányoznak a célzott információs csatornák, kevés a támogató személy, a szállítási lehetőségek szűkösek, és a digitális elérés nem minden esetben biztosított. A középiskolai rendszerekből kikerülő fiatal felnőttek gyakran ellátatlanul maradnak, mivel a közösségi ellátásba való átmenet nem intézményesített.

A közösségi ellátások hiányosságai nemcsak az egyéni életminőséget és önállóságot befolyásolják, hanem hosszabb távon a pszichoszociális rehabilitáció lehetőségeit is szűkítik, így a mentális egészségügyi prevenció szempontjából is stratégiai jelentőségű a szolgáltatások fejlesztése.

1.4.2. Lakosságot célzó közösségi ellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Közösségi pszichiátriai és szenvedélybeteg-ellátás kapacitása szűk, területileg egyenlőtlen	Szolgáltatás főként Veszprémhez kötött, vidéki térségek ellátatlanok	Új ellátási pontok létrehozása hiányos járásokban, működési engedélyek támogatása	2025–2028	Szociális fenntartók, önkormányzatok, szakmai szervezetek, Alkohol-Drogsegély Ambulancia	Nem
2	Közösségi gondozók nem tudják elérni a vidéki ellátottakat	Közlekedési infrastruktúra, járműhiány, alacsony személyi kapacitás	Mobilitásfejlesztés (járműbeszerzés, szállítási támogatás, közösségi kapcsolattartók képzése)	2025–2027	Fenntartók, önkormányzatok, közlekedési partnerek	Nem
3	Információhiány a közösségi ellátásokról, alacsony láthatóság	Kommunikációs stratégia hiánya, intézményi zártság	Szolgáltatásismertető kampányok, célzott tájékoztatás, helyi közösségek bevonása	2025–2026	Szolgáltatók, önkormányzatok, civil partnerek	Nem
4	Kapcsolódó szakmai háttér (pl. pszichiáter, addiktológus) nem elérhető minden szolgáltatónál	Szakemberhiány, együttműködési struktúra hiánya	Szakértői hálózat kiépítése, eseti konzultációs szolgáltatások biztosítása	2025–2028	Szakmai kollégiumok, szolgáltatók, fenntartók	Nem

5	Közösségi ellátások bővítése nem illeszkedik a településszerkezeti szükségletekhez	Hiányzik a térségi szintű tervezés, célcsoporti elemzés	Szolgáltatási térkép és szükségletalapú lefedettség modell kidolgozása	2025–2026	Szociálpolitikai tervezők, önkormányzatok, szolgáltatók	Nem
---	--	---	--	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A közösségi alapú szociális ellátásokhoz való lakossági hozzáférés Veszprém vármegyében több szinten akadályozott: a területi lefedettség hiányos, a fizikai elérés korlátozott, a szolgáltatások ismertsége alacsony, és az ellátórendszer háttértámogatása is töredezett. A szolgáltatási kapacitás és a tényleges hozzáférés közötti szakadék csökkentése érdekében a következő célzott beavatkozások szükségesek.

1. Területi lefedettség bővítése új közösségi ellátási pontok létrehozásával

A közösségi pszichiátriai és szenvedélybeteg-ellátások jelenleg főként Veszprém városára koncentrálódnak, a kisebb városok és a vidéki térségek jelentős része ellátatlan. A hozzáférés javítása érdekében új közösségi ellátási egységek létrehozása szükséges a jelenleg lefedetlen járásokban, különös tekintettel a pszichiátriai és szenvedélybetegek számára. Ezek működési engedélyének előkészítése, fenntartási konstrukciójának kialakítása, valamint a szakmai támogatás biztosítása kiemelt feladat.

2. A közösségi gondozók mobilitásának javítása

A gondozók terepi elérhetősége jelenleg korlátozott, különösen a közlekedési infrastruktúra hiányosságai és az eszközpark elavultsága miatt. Az ellátottak elérése érdekében járműbeszerzésekre, szállítási támogatásokra, valamint helyi közösségi kapcsolattartók (pl. mozgó gondozók, kapcsolattartó asszisztensek) képzésére és alkalmazására van szükség. Ezzel biztosítható, hogy a szolgáltatások a legnehezebben elérhető helyeken is ténylegesen hozzáférhetővé váljanak.

3. Szolgáltatásismertető és bizalomépítő kommunikációs programok indítása

A közösségi ellátások alacsony igénybevétele mögött gyakran nem a szükség hiánya, hanem az információhiány és az intézményi bizalmatlanság áll. Ez különösen igaz a mentális problémákkal küzdő vagy szenvedélybeteg személyekre. A szolgáltatások láthatóságának növelése érdekében célzott kommunikációs kampányokra, tájékoztató kiadványokra, közösségi fórumokon való megjelenésre és a szolgáltatásokhoz kötődő pozitív példák bemutatására van szükség.

4. Szakmai háttértámogatás biztosítása minden ellátási ponton

A közösségi ellátások szakszerű működéséhez szükséges pszichiáter, addiktológus és szupervizori háttér sok esetben nem áll rendelkezésre, különösen a vidéki szolgáltatóhelyeken. A hozzáférés és a szakmai biztonság biztosítása érdekében szükséges egy térségi szakértői hálózat kialakítása, amely eseti vagy rendszeres konzultációt, szakmai támogatást és képzést nyújt az ellátók számára.

5. Szükségletalapú szolgáltatástervezés és lefedettségi modell kidolgozása

A meglévő közösségi ellátások fejlesztése jelenleg nem minden esetben illeszkedik a térségi szükségletekhez. Ezért szükséges egy vármegyei szintű szolgáltatási térkép és lefedettségi modell kidolgozása, amely figyelembe veszi a településszerkezetet, a célcsoport-arányokat és a meglévő szolgáltatási kapacitásokat. Ennek segítségével a fejlesztési források hatékonyabban irányíthatók, és megalapozható a hosszú távú kapacitásbővítés.

1.4.3. Hátrányos helyzetűeket célzó közösségi ellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	A pszichiátriai és szenvedélybetegséggel élő nők ellátása nem célzott	A szolgáltatások nem illeszkednek a női kliensek szükségleteihez, alacsony láthatóság	Nőspecifikus programok és biztonságos közösségi szolgáltatási formák kialakítása, szakmai és civil szervezetekkel együttműködés	2025–2027	Szociális szolgáltatók, női civil szervezetek, önkormányzatok, Alkohol-Drogsegély Ambulancia	Nem
2	Fiatalfelnőtt pszichiátriai kliensek nem kapcsolódnak be a közösségi ellátásba	Korosztályi bizalmatlanság, információhiány, stigmák	Ifjúságbarát programmodulok kialakítása, elérés célzott erősítése	2025–2026	Szolgáltatók, civil szervezetek, közösségi facilitátorok	Nem
3	Fogyatékos személyek információs és kommunikációs akadályai a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben	Hiányzik az akadálymentes tájékoztatás, digitális kirekesztettség	Akadálymentesített kommunikáció, célcsoport-specifikus tájékoztatási anyagok kidolgozása, fogyatékos személyek családtagjainak információkkal segítése, tapasztalatcsere, érzelmi támogatás	2025–2027	Érdekvédelmi szervezetek, szolgáltatók, informatikai partnerek	Nem
4	Roma és mélyszegénységben élő lakosság alulreprezentált a közösségi ellátásokban	Bizalomhiány, sztereotípiák, tájékoztatás hiánya	Roma közösségi segítők és közvetítők bevonása, érzékenyítő képzések	2025–2028	Roma szervezetek, szolgáltatók, önkormányzatok	Nem

5	Fogyatékossgal élő fiatalok ellátásba való belépése nem intézményesített az iskolai rendszerből való kikerülés után	Hiányzó átmeneti támogatás és pályakövetési rendszer	Iskola-utáni közösségi programok és köztes támogatási formák bevezetése	2025–2027	Szolgáltatók, oktatási intézmények, civil partnerek	Nem
---	---	--	---	-----------	---	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A közösségi alapú szociális ellátásokhoz való hozzáférés számos hátrányos helyzetű csoport esetében nem valósul meg érdemben Veszprém vármegyében. A pszichiátriai és szenvedélybetegséggel élő nők, fiatal felnőttek, fogyatékossgal élő személyek, valamint a roma és mélyszegénységben élő lakosság sajátos elérési nehézségekkel küzd, amelyek célzott beavatkozások nélkül fennmaradnak. A következő intézkedések ezekre reagálnak.

1. Nőspecifikus közösségi szolgáltatási formák kialakítása

A közösségi pszichiátriai és szenvedélybeteg-ellátások nem minden esetben veszik figyelembe a női kliensek sajátos szükségleteit. Az ellátásban alulreprezentált nők gyakran nem érzik magukat biztonságban vagy megszólítva a jelenlegi struktúrában. A hozzáférés javítása érdekében nőspecifikus programokat, biztonságos szolgáltatási tereket, valamint a női szükségletekre szabott támogató tevékenységeket szükséges kialakítani.

2. Ifjúságbárát programmodulok bevezetése a fiatal felnőttek elérésére

A fiatal, 18–30 év közötti pszichiátriai kliensek gyakran nem csatlakoznak be időben a közösségi ellátásokba. Ennek hátterében a generációs bizalmatlanság, a társadalmi stigma és az információhiány áll. A hozzáférés elősegítése érdekében szükség van ifjúságbárát szolgáltatási modulokra, közösségi elérési formákra, valamint a fiatalok által elfogadott segítő szakemberek vagy facilitátorok alkalmazására.

3. Fogyatékossgal élő személyek kommunikációs és információs akadályainak felszámolása

A fogyatékossgal élők közösségi szolgáltatásokba való bekapcsolódását jelentősen akadályozza az információkhoz való hozzáférés hiánya. A hagyományos csatornák nem érnek el mindenkit, a digitális felületek nem akadálymentesek, a tájékoztató anyagok pedig nem célcsoport-specifikusak. Ennek orvoslására célzott, könnyen érthető, vizuálisan támogatott, nyelvi és technológiailag akadálymentes tájékoztató anyagokra van szükség.

4. Roma közösségek bevonásának támogatása közösségi közvetítőkkel

A roma és mélyszegénységben élő lakosság intézményi részvétele alacsony a közösségi ellátásokban. A hozzáférést gátolja a bizalomhiány, a korábbi negatív tapasztalatok és a sztereotípiák. A beavatkozás célja a közösségi elérés megerősítése roma származású közvetítők bevonásával, valamint a szolgáltatói oldal érzékenyítése képzéseken keresztül. A kétirányú nyitás révén növelhető az intézményi bizalom és csökkenthető a hozzáférési szakadék.

5. Iskolából kikerülő fogyatékos fiatalok közösségi ellátásba való belépésének támogatása

A fogyatékossgal élő fiatalok számára az iskolai rendszerből való kikerülést követően gyakran nincs kijelölt közösségi szolgáltatási útvonal, így hosszabb időre ellátatlanná válhatnak. A cél ennek az átmeneti időszaknak az intézményes támogatása: közösségi programok, mentorálási lehetőségek, kísérő szolgáltatások révén. Ez biztosítja a folytonosságot és megelőzi az elszigetelődést.

2. Szociális szakellátások

2.1. Szociális szakellátási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

A szociális szakellátások rendszerében Veszprém vármegyében jelentős területi egyenlőtlenségek mutatkoznak. A tartós bentlakásos ellátásokat nyújtó intézmények döntően az idősek ellátására koncentrálnak, míg a fogyatékossgal élő személyek, pszichiátriai és szenvedélybetegek, valamint hajléktalan személyek számára biztosított ellátási formák súlyosan alulreprezentáltak. A Bakony Integrált Szociális Intézmény Veszprém Vármegyei ellátási területe Veszprém vármegye, tehát a vármegyei lefedettség, valamint az ellátáshoz való hozzáférés biztosított (kapacitások korlátozottak).

A szolgáltatások elérhetősége földrajzi szempontból rendkívül koncentrált: a férőhelyek nagy része a Veszprémi és a Pápai járásban található. Az ellátórendszer strukturális túlterheltsége, a férőhelyhiány és a hosszú várólisták az igénybevétel akadályaiává váltak. Sok esetben az ellátásra jogosult személyek nem megfelelő szinten – például ápolási osztályon vagy otthoni körülmények között – várnak elhelyezésre, ami az ellátási színvonal csökkenéséhez vezet.

A szakellátási szolgáltatások infrastruktúrális állapota helyenként elavult, az energetikai korszerűsítés, klimatizálás, akadálymentesítés vagy lakószobák korszerűsítése nem történt meg. A humánerőforrás-oldali kihívások – különösen a szakképzett és elkötelezett dolgozók megtartása – tovább súlyosbítják a fenntarthatósági problémákat.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű célcsoportok – így az idősek, nők, fogyatékossgal élők, mélyszegénységben élők és romák – számára a szakellátásokhoz való hozzáférés többszörösen akadályozott. Az idősek számára a szolgáltatásokat többnyire ismertek és elfogadottak, azonban a férőhelyhiány és a családon belüli gondozás túlterheltsége miatt sokan nem jutnak el időben az ellátásba. A nők esetében az egyedül élők és az idős házaspárok elhelyezése jelent speciális kihívást, különösen a gondozási szükségletek emelkedésével párhuzamosan.

A fogyatékossgal élő személyek számára az állami fenntartású Bakony Integrált Szociális Intézmény Veszprém Vármegyei intézmény ellátási területe Veszprém vármegyére terjed ki, így a vármegyei lefedettség, valamint az ellátáshoz való hozzáférés biztosított, a várakozók száma átlagosan nem éri el az engedélyezett férőhelyek 10 %-át. Az átlagos bekerülési idő: 6-12 hónap. Fogyatékos, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg személyek számára új intézmény vagy új férőhely létrehozása csak támogatott lakhatás formájában lehetséges. Számukra gyakran csak más vármegyékben érhető el az ellátás, ami a családi kapcsolattartást és a szociális integrációt is akadályozza. A pszichiátriai és szenvedélybetegséggel élők számára szintén szűk a kapacitás, az elérhető férőhelyek száma nem áll arányban a szükségletekkel.

A hajléktalan személyek elhelyezése különösen a pszichés problémával küzdők esetében megoldatlan. Számukra gyakran az idősek otthona az egyetlen reális célintézmény, amely azonban sem szakmailag, sem infrastruktúrálisan nem képes megfelelő válaszokat adni.

2.2. Lakosságot célzó szociális szakellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Fogyatékos személyek bentlakásos ellátása korlátozott	Kapacitáshiány, várólisták	Támogatott lakhatási férőhelyek létrehozása és ellátási pontok kijelölése a hiányzó térségekben, a jogszabályi keretek figyelembevételével	2025–2028	Szociális fenntartók, önkormányzatok, állami szereplők	Nem
2	Pszichiátriai és szenvedélybetegek számára elégtelen férőhelyszám	Alacsony számú szolgáltató, szakmai és területi kapacitáshiány	Támogatott lakhatási formában működő új férőhelyek létrehozása és meglévő szolgáltatók fejlesztése a szakmai követelmények és méltóságelvű ellátás figyelembevételével	2025–2029	Szociális szolgáltatók, módszertani központok, NEAK	Nem
3	Szakellátási férőhelyek területi koncentráltasága	Főként városokban működnek, vidéki elérés korlátozott	Térségi szintű férőhely-elosztás racionalizálása, új ellátási egységek létrehozása	2025–2028	Fenntartók, területi tervezők, pályázati szervezetek	Nem
4	Elavult infrastruktúra a meglévő intézményekben	Felújítási elmaradások, energiahatékonysági problémák	Intézményi korszerűsítési program indítása (pl. klimatizálás, akadálymentesítés)	2025–2027	Fenntartók, állami támogatók, energetikai szakmai partnerek	Nem

5	Hosszú várólisták a bentlakásos ellátásokban	Férőhelyhiány, kapacitásstervezés	elavult	Digitális várólista-kezelési rendszer, kapacitásbővítés célzott célcsoportokra	2025–2027	Szociálpolitikai tervezők, intézményvezetők, IKT-fejlesztők	Nem
---	--	-----------------------------------	---------	--	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A szociális szakellátásokhoz való lakossági hozzáférés Veszprém vármegyében több ponton akadályozott: a területi lefedettség egyenetlen, a férőhelyszám nem igazodik a szükségletekhez, az infrastruktúra elavult, a várólisták hosszúak. A hozzáférés javítása strukturális és szervezési szintű beavatkozásokat igényel. Az alábbi intézkedések ezek enyhítését, felszámolását célozzák.

1. Támogatott lakhatási férőhelyek létrehozása a fogyatékossgal élő személyek számára

A fogyatékossgal élő személyek bentlakásos ellátása több járásban nem elérhető, az ellátási szükségletekhez képest hiányoznak a megfelelő férőhelyek. A szakellátási hozzáférés javítása érdekében indokolt új, célcsoport-specifikus támogatott lakhatási férőhelyek létrehozása, különösen azokban a térségekben, ahol jelenleg nem működik ilyen típusú ellátás. Az ellátás rugalmasabb, kisebb léptékű és a szükségletekhez jobban illeszkedő módon valósul meg. Ez nemcsak az érintettek életminőségét javítja, hanem a hozzátartozók gondozási terheit is csökkenti.

2. Intézményfejlesztés a pszichiátriai és szenvedélybetegek elhelyezésére

A pszichiátriai és szenvedélybetegek számára rendelkezésre álló bentlakásos férőhelyek száma Veszprém vármegyében rendkívül alacsony, miközben a célcsoporthoz tartozó személyek száma folyamatosan emelkedik. A hozzáférés javítása érdekében szükséges a támogatott lakhatási férőhelyek bővítése.

3. A férőhelyek területi koncentrációjának csökkentése

A jelenlegi intézményhálózatban a férőhelyek jelentős része városi központokhoz kötődik, ami a vidéki térségek ellátási esélyeit rontja. A férőhelyek térségi szintű újraelosztása, új egységek létrehozása a lefedetlen kistérségekben hozzájárulna a hozzáférés kiegyenlítéséhez, különösen azok számára, akiknek közlekedési vagy egészségi okokból nehéz a mobilitásuk.

4. Intézményi infrastruktúra korszerűsítése

A meglévő bentlakásos intézmények jelentős része elavult műszaki állapotban van. Az épületek hőtechnikai, energetikai, klimatizálási és akadálymentesítési korszerűsítése nemcsak az ellátottak komfortérzetét javítja, hanem hozzájárul az intézmények fenntarthatóságához is. A korszerűsítés során kiemelt figyelmet kell fordítani a közösségi terek, lakószobák és szociális helyiségek minőségi fejlesztésére.

5. Digitális alapú várólista-kezelési rendszer és célzott kapacitásbővítés

A hosszú várólisták oka nem kizárólag a férőhelyhiány, hanem a kapacitásgazdálkodás átláthatatlansága és a területi egyenlőtlenségek is. Egy egységes, digitális alapú várólista-kezelési rendszer bevezetése lehetővé tenné az igények térségi szintű követését, az elhelyezési prioritások szakmai szempontú meghatározását, és az átlátható, méltányos hozzáférést. Ezzel párhuzamosan szükséges a meglévő kapacitások célcsoportonkénti bővítése.

2.3 Hátrányos helyzetűeket célzó szociális szakellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Fogyatékossgal élő személyek számára nehéz az ellátásba való bekerülés, hosszú várólisták	Férőhelyhiány, területi lefedetlenség, ellátáshoz való hozzáférés korlátozottsága	Támogatott lakhatási és nappali ellátási kapacitás célzott bővítése, valamint az elérhető férőhelyekről szóló tájékoztatási rendszer kialakítása a hozzáférés átláthatósága érdekében, fogyatékkal élők mentális felkészítése az élethelyzet változásához.	2025–2028	Szociálpolitikai tervezők, szolgáltatók, fenntartók	Nem
2	A pszichiátriai és szenvedélybeteg személyek ellátása egyes térségekben továbbra is korlátozott	A meglévő intézmények nem fedik le teljes körűen a vármegyét, hiányoznak a közösségi ellátási formák, társadalmi stigmatizáció is nehezíti az igénybevételt.	Közösségi pszichiátriai és addiktológiai szolgáltatások térségi fejlesztése, valamint támogatott lakhatási formák létrehozása hiányosan ellátott térségekben, szakmai és civil szervezetekkel együttműködés	2025–2029	Állami és nem állami fenntartók, szakmai szolgáltatók, civil partnerek	Nem
3	Roma lakosság alulreprezentált a szakellátási igénybevételben	Intézményi bizalomhiány, információhiány, kulturális távolság	Roma közösségi segítők alkalmazása, célzott tájékoztató kampány, bizalomépítő szakmai gyakorlatok	2025–2027	Szolgáltatók, roma önkormányzatok, civil szervezetek	Nem

4	Idős, egyedül élő nők nehezen kerülnek be időben az ellátásba	Információhiány, szociális elszigetelődés, túlterhelt hozzátartozók	Előgondozási protokoll megerősítése, nőspecifikus szűrési szempontrendszer bevezetése	2025–2026	Szociális szolgáltatók, női civil szervezetek, helyi döntéshozók	Nem
5	Hajléktalan személyek pszichiátriai problémákkal nem jutnak be megfelelő szakellátásba	Ellátási forma hiánya, komplex problémakezelés hiánya	Speciális profilú férőhelyek kialakítása (pl. pszichiátriai gondozás integrálása hajléktalanellátásba)	2025–2028	Szolgáltatók, egészségügyi partnerek, fenntartók	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A szociális szakellátásokhoz való tényleges hozzáférés különösen korlátozott a hátrányos helyzetű csoportok esetében. A jelenlegi rendszer területi, kapacitásbeli és intézményi szempontból sem képes megfelelően kiszolgálni ezen célcsoportok szükségleteit. A következő beavatkozások ennek orvoslását célozzák.

1. Tájékoztatási és koordinációs rendszer kialakítása a fogyatékossgal élők szakellátáshoz való hozzáféréseinek támogatására

A fogyatékossgal élő személyek szakellátásba való bejutása egyes térségekben továbbra is nehezített, különösen azokban a járásokban, ahol nem áll rendelkezésre megfelelő kapacitás. A férőhelyek egy része más megyében található, ami a kapcsolattartás nehézségei és az ellátottak társadalmi integrációja szempontjából is problémát jelenthet. A hozzáférés javítása érdekében indokolt a célzott férőhelybővítés – kizárólag támogatott lakhatás formájában –, valamint az intézményi belépés átláthatóságát és az információkhoz való hozzáférést támogató tájékoztató rendszer kialakítása. A hatályos jogszabályok alapján egységes beutalási protokoll nem hozható létre, mivel az intézményi jogviszony egyéni eljárás keretében, az intézményvezető vagy fenntartó döntése alapján jön létre.

2. Közösségi típusú pszichiátriai és szenvedélybeteg-ellátások fejlesztése hiányos lefedettségű térségekben

A pszichiátriai és szenvedélybeteg személyek ellátása Veszprém vármegyében több településen – így például Kamondon, Lesencetomajon, Sümeg-Nyírlakpusztán és Dákán – elérhető, ugyanakkor a kisebb térségekben élő érintettek számára az ellátás igénybevételét továbbra is akadályozhatja a földrajzi távolság, a társadalmi stigmatizáció, valamint a közösségi támogató formák hiánya. Az elérhetőség és az elfogadás javítása érdekében indokolt a közösségi típusú ellátások – például ambuláns pszichiátriai gondozás – fejlesztése, valamint a célcsoport számára támogatott lakhatási formák bevezetése olyan térségekben, ahol jelenleg nem működik ilyen típusú szolgáltatás. A hatályos jogszabályok értelmében új ápoló-gondozó intézményi férőhely már nem hozható létre.

3. Roma közösségek bizalomépítő és információs elérésének javítása

A roma lakosság szakellátási részvétele aránytalanul alacsony, amely mögött nemcsak strukturális akadályok, hanem intézményi bizalomhiány, információhiány és kulturális eltérések is meghúzódnak. A beavatkozás célja a roma közösségi segítők alkalmazása, akik képesek a szolgáltatások és az érintettek közötti kapcsolódást megteremteni. Ezen túl szükséges a szolgáltatók érzékenyítése, valamint tájékoztató anyagok kidolgozása a közösségek nyelvi és kulturális sajátosságainak figyelembevételével.

4. Idős, egyedül élő nők elérésének megerősítése nőspecifikus szűréssel és előgondozással

Az idős nők – különösen az egyedül élők – gyakran túl későn kerülnek be a szakellátásba, miután már túllépnek az alapszolgáltatások által kezelhető állapotot. A problémák háttérében az információhiány, a családon belüli segítség hiánya és az elszigetelődés áll. A beavatkozás célja az előgondozási tevékenység megerősítése, valamint nőspecifikus szűrési szempontrendszer alkalmazása, amely lehetővé teszi a korai jelzésen alapuló ellátásba jutást.

5. Hajléktalan, pszichiátriai problémákkal élő személyek számára specializált férőhelyek kialakítása

Egyre gyakoribb, hogy a hajléktalanellátás kliensei pszichiátriai vagy addiktológiai problémával élnek, ugyanakkor számukra nincs megfelelő szakellátási férőhely. A probléma komplex, mivel egyszerre igényel szociális és egészségügyi beavatkozást. Ennek megoldása speciális profilú, integrált szolgáltatásokat nyújtó férőhelyek kialakítását igényli, ahol a pszichiátriai gondozás és a szociális rehabilitáció összehangolt módon valósul meg.

II.2 Gyermekjóléti alapellátás és gyermekvédelmi szakellátás

1. Gyermekjóléti alapellátások

Súlyosan terhelt térségek:

- **Pápai járás:** A legtöbb rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek (786 fő), a legmagasabb veszélyeztetettségi arány (716 fő), és a legtöbb védelemben vett gyermek (294 fő) is itt található. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma is kimagasló (180 fő), ami a térség komplex társadalmi problémáira utal.
- **Devecseri járás:** A hátrányos helyzetű gyermekek száma (438 fő) kiemelkedő, emellett magas a szünidei étkeztetésben részesülők aránya (207 fő) is. A halmozottan hátrányos helyzetűek száma (109 fő) szintén jelentős.
- **Várpalotai járás:** A védelemben vett gyermekek száma (241 fő), valamint a veszélyeztetett kiskorúak száma (460 fő) itt is magas. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet is koncentráltan jelenik meg (178 és 42 fő).

Mérsékelten érintett térségek:

- **Ajkai, Tapolcai, Sümegi, Veszprémi járások:** Ezekben a járásokban közepes intenzitással jelennek meg a hátrányos helyzetű mutatók, de helyenként kiemelkedő értékek is láthatók (pl. Ajkai járásban 298 veszélyeztetett gyermek, Tapolcán 175 HH gyermek, Sümegen 125 fő kap szünidei étkeztetést).
- A Veszprémi járásban viszonylag alacsony a HH és HHH gyermekek száma, ugyanakkor a veszélyeztetett gyermekek száma magas (385 fő), ami preventív beavatkozás szükségességére utal.

Relatív jó helyzetű térségek:

- **Balatonalmádi, Balatonfüredi és Zirci járások:** Ezekben a járásokban alacsonyak a gyermekvédelmi kockázatot jelző mutatók. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 100 fő alatti, a HHH gyermekek száma alig kimutatható, a védelemben vett gyermekek és a veszélyeztetettek aránya is kedvezőbb képet mutat. Ennek ellenére a prevenció kapacitásainak fenntartása ezekben a járásokban is indokolt.

Összegző megállapítások:

- A megye déli és keleti periferiáin (Pápai, Devecseri, Várpalotai járás) halmozottan jelentkeznek a gyermekvédelmi és társadalmi hátrányok, ami fokozott beavatkozást igényel.
- A prevenció és a korai intervenció eszköztárának megerősítése különösen indokolt a magas védelemben vett és veszélyeztetettségi mutatókkal rendelkező térségekben.
- A szociális indikátorok és a gyermekvédelmi statisztikák alapján az ellátórendszer struktúrájának további területi igazítása, valamint a célzott közösségi és intézményi kapacitásbővítés szükséges ahhoz, hogy a megelőzés eszközei hatékonyabban működjenek a veszélyeztetett gyermekek körében.

1.1. Gyermekjóléti szolgáltatások

1.1.1. Gyermekjóléti szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Bár Veszprém vármegyében formailag teljes a család- és gyermekjóléti szolgáltatások járási lefedettsége, a tényleges hozzáférést jelentős mértékben korlátozzák a kapacitásbeli, földrajzi és szervezeti sajátosságok. A Pápai, Devecseri, Várpalotai és Veszprémi járásokban a gyermekvédelmi indikátorok (védelembé vétel, veszélyeztetettség) kiugró értékeket mutatnak, azonban a meglévő szakember- és intézményi kapacitások nem biztosítanak megfelelő alapot a megelőző és támogató munkához.

A szolgálatok jelenléte a szociálisan elszigetelt, külterületi településeken nem folyamatos; a mobil jelenlét és helyi tanácsadási pontok hiánya csökkenti az esélyt a korai beavatkozásra. Az óvodai és iskolai szociális segítők száma messze elmarad a szükségestől, ezáltal az iskolai prevenció, mentális támogatás és gyermekvédelmi jelenlét nem kielégítő. Az esetszámok emelkedésével párhuzamosan nő a pszichológiai és szupervíziós támogatás hiánya is, ami tovább csökkenti a szolgáltatások hatékonyságát.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A mélyszegénységben élő gyermekes családok számára a szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozott: az információs csatornák hiányosak, a települési szintű jelenlét nem biztosított, a mobilitásuk gyenge. Sok esetben a gyermekjóléti kapcsolatfelvétel csak krízishelyzetben történik meg, megelőző mechanizmusok nincsenek. A roma gyermekek esetében a bizalomhiány és a szolgáltatásokhoz fűződő negatív tapasztalatok visszatartó erőként hatnak, miközben célzott kapcsolattartók és érzékenyítő mechanizmusok hiányoznak.

A fogyatékossgal élő gyermekek ellátásba kerülése az oktatási intézményeken keresztül történik, ugyanakkor a gyermekjóléti rendszer nem mindig képes lekövetni az egyéni fejlesztési igényeket. A speciális szükségletek felismeréséhez és követéséhez nincs elegendő humánerőforrás, illetve a szolgáltatások nem minden esetben akadálymentesek kommunikációs vagy szervezeti szinten. **A fiatal szülők számára kevés a gyermekjóléti szolgáltatásokhoz kapcsolódó, élethelyzetükre szabott támogatás: hiányoznak a korai szülői szerepre felkészítő, életvezetési és gyermeknevelési tanácsadások. A tinédzser- és fiatal felnőttkorban vállalt gyermekek esetében gyakori, hogy a szülők nem ismerik a gyermekjóléti szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségeit, így a prevenció helyett csak a krízishelyzetekben történik beavatkozás.**

1.1.2. Lakosságot célzó gyermekjóléti szolgáltatási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Gyermekjóléti szolgálatok nem tudják lefedni a külterületi, szociálisan elszigetelt településeket	Mobilitási és kapacitáshiány, nincs rendszeres helyszíni jelenlét	Mobil ügyfélfogadás és települési tanácsadási pontok kialakítása	2025–2027	Szolgáltatók, önkormányzatok, módszertani központok	Nem
2	Óvodai és iskolai szociális segítői hálózat alulfinanszírozott és alacsony lefedettségű	Jelenlegi szabályozás alapján kevés státusz, magas gyermeklétszámhoz rendelve	Országos szintű jogszabályi felülvizsgálat kezdeményezése a segítőik ellátotti létszámnormájának csökkentésére, finanszírozási modell felülvizsgálata	2025–2028	OKFŐ, szakminisztérium, gyermekjóléti központok	Igen
3	Pszichológusi kapacitás hiánya a szolgálatoknál	Komplex esetek számának növekedése, preventív támogatás elégtelensége	Részmunkaidős pszichológusok foglalkoztatása járási szinten, szupervízió biztosítása	2025–2026	Szolgáltatók, önkormányzatok, szakmai hálózatok	Nem
4	Jelzőrendszeri tagok együttműködése nem hatékony	Hiányzó visszacsatolás, alacsony aktivitás, szakmai bizonytalanság	Jelzőrendszeri képzések, közös protokollalkotás, visszacsatolási mechanizmus bevezetése	2025–2027	Szolgáltatók, köznevelési és egészségügyi intézmények, rendvédelem	Nem

5	Szakemberhiány, fluktuáció a gyermekjóléti alapellátásban	Bérfeszültség, megbecsültség, adminisztráció	alacsony túlzott	Motivációs ösztöndíjprogramok, adminisztrációs tehercsökkentés	és	2025–2028	Fenntartók, ágazati irányítók, képzőintézmények	Nem
---	---	--	---------------------	---	----	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekjóléti alapellátásokhoz való tényleges hozzáférés Veszprém vármegyében számos járásban akadályozott, elsősorban a kapacitáskorlátok, a területi lefedetlenség, a szociális infrastruktúra hiányosságai, valamint a szakemberhiány miatt. A SZÚT által feltárt problémák alapján a következő strukturális beavatkozások szükségesek a hozzáférés kiegyenlítéséhez és a szolgáltatások minőségi megerősítéséhez.

1. Mobil tanácsadási jelenlét kialakítása külterületi és periférikus településeken

Több járásban – különösen a Devecseri, Pápai és Várpalotai térségekben – a gyermekjóléti szolgálatok nem tudnak rendszeres jelenlétet biztosítani a külterületi, szociálisan izolált községekben. Ennek enyhítése érdekében szükséges mobil tanácsadási szolgáltatások, időszakos ügyfélfogadási pontok és közösségi elérési formák kialakítása, amelyek elősegítik a preventív kapcsolatfelvételt és a bizalomépítést a szolgáltató és a családok között.

2. Az óvodai és iskolai szociális segítők hálózat fokozatos bővítése

A jelenlegi rendszerben alacsony a segítők szám, ezáltal nem valósul meg a gyermekvédelmi prevenció szakszerű és folyamatos támogatása az iskolákban. A hozzáférés javítása érdekében elindítandó egy többlépcsős bővítési program, amely elsőként a legérzékenyebb térségekben (magas HH/HHH arány) növeli a segítők számát, majd fokozatosan kiterjeszti az ellátottságot az egész vármegyére.

3. Járási szintű pszichológusi támogatás biztosítása

A szolgálatok egyre gyakrabban találkoznak olyan komplex esetekkel – önsértés, szorongás, krízishelyzetek –, amelyek szakpszichológusi támogatást igényelnek. A legtöbb szolgálat azonban nem rendelkezik ilyen státusszal. A hozzáférés megerősítése érdekében indokolt járási szintű pszichológusi részfoglalkoztatás kialakítása, valamint rendszeres szupervízió biztosítása, amely támogatja a szakemberek mentális teherbírását és a szakmai minőség fenntartását.

4. Jelzőrendszeri működés fejlesztése

A jelzőrendszeri partnerek gyakran nem vagy csak késve továbbítanak információt a gyermekjóléti szolgálatoknak. A hozzáférést közvetve akadályozza ez a koordinációs hiányosság, mert elmarad a korai beavatkozás. A probléma enyhítésére szükséges közös protokollalkotás, rendszeres képzések, valamint működőképes visszacsatolási mechanizmusok kialakítása, hogy a jelzések érdemben és időben érkezzenek meg a szolgáltatókhoz.

5. A szakemberhiány csökkentése és a megtartás ösztönzése

A gyermekjóléti alapellátásban dolgozók bérezése, munkaterhelése és adminisztrációs leterheltsége olyan mértékű, hogy jelentős fluktuációhoz és utánpótlási nehézségekhez vezet. A hozzáférés hosszú távú biztosítása érdekében szükséges motivációs programok, ösztöndíjrendszerek bevezetése, valamint az adminisztratív terhek csökkentése, például digitális ügyviteli eszközök bevezetésével és ügyviteli munkatársak alkalmazásával.

1.1.3 Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekjóléti szolgáltatási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Mélyszegénységben élő gyermekes családok későn vagy egyáltalán nem kapcsolódnak a szolgáltatásokhoz	Információhiány, mobilitási nehézség, krízishelyzeti beavatkozás dominanciája	Települési kapcsolattartók, célzott tájékoztatás, korai elérési protokollok kialakítása	2025–2027	Szolgáltatók, önkormányzatok, civil partnerek	Nem
2	Roma gyermekek családjai bizalmatlanok a gyermekjóléti szolgáltatásokkal szemben	Kulturális távolság, korábbi negatív tapasztalatok, célzott kapcsolattartás hiánya	Roma közösségi segítők bevonása, érzékenyítő képzések, célcsoport-specifikus tájékoztatás	2025–2028	Szolgáltatók, roma önkormányzatok, civil szervezetek	Nem
3	Fogyatékossgal élő gyermekek szükségleteit nem követi a gyermekjóléti rendszer	Kommunikációs és szakmai akadályok, specifikus kapacitáshiány	Szakmai protokollok fejlesztése, akadálymentesített elérés, egyéni fejlesztési útvonalak követése	2025–2027	Szolgáltatók, érdekvédelmi szervezetek, módszertani központok	Nem
4	Alacsony szociális segítői lefedettség az aprófalvas térségek köznevelési intézményeiben	Jogszabályban rögzített magas ellátotti létszámnorma, intézményi koncentráció hiánya	Országos szintű szabályozás-felülvizsgálat kezdeményezése a gyermekjóléti központok által	2025–2028	Fenntartók, iskolák, szociális szolgáltatók	Nem

			működtetett iskolai- óvodai szociális segítői hálózat területi kiterjesztésére			
5	A szolgáltatások nem érik el a gyermekvédelmi szempontból periférikus településeken élő HH/HHH családokat	Települési jelenlét hiánya, szociális izoláció, alacsony bizalom	Mobil tanácsadási napok, szociális jelenléti programok bevezetése	2025–2026	Szolgáltatók, önkormányzatok, közösségi facilitátorok	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A hátrányos helyzetű gyermekek – különösen a mélyszegénységben élők, roma családokban nevelkedők és fogyatékkal élők – számára a gyermekjóléti alapellátásokhoz való hozzáférés számos strukturális és társadalmi tényező miatt korlátozott. A szolgáltatások formális jelenléte nem elégséges: a bizalom, az elérhetőség, a kommunikáció és a célcsoport-specifikus érzékenység terén egyaránt szükséges fejlesztés. Az alábbi beavatkozások ezt célozzák:

1. Települési kapcsolattartók és célzott elérési programok bevezetése mélyszegénységben élő családok számára

A mélyszegénységben élő gyermekes háztartások gyakran csak krízishelyzetben kerülnek kapcsolatba a gyermekjóléti szolgálattal. Ennek hátterében a tájékozatlanság, a szolgáltatásokhoz fűződő bizalmatlanság és az elzártság áll. A hozzáférés javítása érdekében javasolt települési kapcsolattartók, segítők bevonása, helyi jelenlétre épülő tájékoztató programok indítása, valamint olyan korai elérési protokoll kialakítása, amely már a kockázati jelek megjelenésekor elindítja a kapcsolatfelvételt.

2. Roma közösségek bizalmi elérésének megerősítése közvetítői hálózat és érzékenyítő képzés révén

A roma családok gyakran bizalmatlanok a gyermekvédelmi rendszerrel szemben, amely sokszor szankcióként jelenik meg számukra. A szolgáltatások elutasítása gyakran nem az igény hiányát, hanem a kapcsolati kudarcokat tükrözi. A beavatkozás keretében roma közösségi segítők, kapcsolattartókat szükséges alkalmazni, akik hiteles módon tudják közvetíteni a szolgáltatás célját és működését. Emellett fontos a gyermekjóléti szakemberek interkulturális érzékenyítése, a sztereotípiák tudatosítása és lebontása.

3. A fogyatékkal élő gyermekek célzott elérésének szakmai megerősítése

Egyre több gyermeknél áll fenn neurodiverzitás, fejlődési elmaradás vagy kommunikációs akadály, amelyre a gyermekjóléti rendszer nem minden esetben tud megfelelően reagálni. A hozzáférés megerősítése érdekében szakmai protokollok, célcsoport-specifikus eljárásrendek, valamint akadálymentes tájékoztatás és elérési eszközök bevezetése szükséges. Az oktatási rendszerrel való együttműködés megerősítése is fontos, hogy a gyermekek már az iskolarendszertől való átmenet során megfelelő támogatáshoz jussanak.

4. A szociális segítői jelenlét megerősítésének szükségessége az oktatási intézményekben – fókuszban az aprófalvas térségek és kisintézmények

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai nehézségei – például tanulmányi lemaradás, kortárs konfliktusok, kapcsolati nehézségek – gyakrabban fordulnak elő olyan térségekben, ahol korlátozottak a szociális támogató szolgáltatások. Az iskolai-óvodai szociális segítői jelenlét preventív és közösségmegtartó szerepe kiemelkedő, különösen az aprófalvas térségekben és kisiskolás közösségekben. A gyermekjóléti központokon keresztül biztosított szolgáltatás kiterjesztése és fejlesztése országos szintű szakpolitikai feladat, de megyei szinten is fontos érdekérvényesítő, koordináló szerep hárulhat az Esélyteremtő Paktum partnereire.

5. Mobil jelenléti programok bevezetése szociális szempontból periférikus térségekben

Számos olyan kistelepülés van, ahol a gyermekjóléti szolgáltatás csak papíron elérhető, valós jelenlét nincs. Ezen területeken élnek a legmagasabb arányban HH/HHH családok, akik a legkevésbé mobilisak és információval ellátottak. A beavatkozás célja mobil tanácsadási napok, rendszeres kitelepülések, valamint közösségi facilitátorok bevonásával történő szociális jelenlét biztosítása, amely hosszú távon építi az elérhetőséget és a bizalmat.

1.2. Gyermek napközbeni ellátása

1.2.1. Gyermek napközbeni ellátásában meglévő szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegye bölcsődei ellátási rendszere összességében jól kiépítettnek tekinthető, de a területi egyenlőtlenségek jelentősek. A városias, központi járásokban – elsősorban a Veszprémi, Pápai és Balatonalmádi járásokban – a férőhely-kapacitás és az ellátotti létszám magas, a szolgáltatások jól strukturáltak működnek. Ugyanakkor a peremvidéki térségekben – mint például a Sümegi, Devecseri, Zirci és Tapolcai járások – a hozzáférés szűkös: alacsony a beíratott gyermekek száma, kevés a férőhely, és sok esetben csak alternatív formák (mini vagy családi bölcsődék) működnek. A szolgáltatási aránytalanság nemcsak a területi elérhetőséget, hanem a választási lehetőségeket is korlátozza a szülők számára. A hagyományos bölcsődei férőhelyek hiánya miatt sok szülő kénytelen messzebb elérhető intézménybe vinni gyermekét, ami különösen problémás, ha nincs megfelelő közlekedési lehetőség vagy családi segítség. Munkahelyi bölcsődék egyáltalán nem működnek a megyében, ami szűkíti a munkavállaló szülők számára a rugalmas elhelyezés lehetőségét. A mini és családi bölcsődék szerepe egyre jelentősebb, különösen a kisebb településeken. Ugyanakkor ezek működtetése forráshiányos, fenntarthatóságuk gyakran bizonytalan, és a kapacitásuk korlátozott. A fenntartók (önkormányzatok, civil vagy egyházi szereplők) sok esetben nem tudnak hosszú távú működési biztonságot garantálni. A szakemberhiány – különösen kisgyermeknevelői pozíciók esetén – a működés egyik legnagyobb akadálya.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A mélyszegénységben élő, roma vagy fogyatékossgal élő gyermekek számára a napközbeni ellátásokhoz való hozzáférés nem biztosított egyenlő feltételek mellett. A szolgáltatások sok esetben fizikailag nem elérhetők a lakóhelyükhöz közel, vagy a szülők információhiány, bizalomhiány, illetve közlekedési nehézségek miatt nem tudják igénybe venni őket **(a fiatal szülőkre különös figyelmet kell fordítani)**. A családok jellemzően nem rendelkeznek olyan erőforrásokkal (idő, jármű, támogató hálózat), amelyek lehetővé tennék a rendszeres intézményhasználatot. Különösen kritikus a helyzet azokban a térségekben, ahol sem hagyományos, sem alternatív napközbeni ellátási forma nem működik. A Sümegi járás például sem családi, sem mini bölcsődei szolgáltatással nem rendelkezik. A Devecseri és Zirci járásokban ugyan alternatív ellátás elérhető, de ez erős függést jelez egy kevésbé stabil szolgáltatási típustól. A családok számára nem áll rendelkezésre választási lehetőség, és hiányzik a komplex családtámogatási háttér, amely lehetővé tenné a kisgyermekes szülők fokozatos visszatérését a munkaerőpiacra. A fenti problémák tartós fennállása nemcsak az ellátás minőségét és hozzáférhetőségét csökkenti, hanem az esélyegyenlőség elvét is sérti, különösen a hátrányos helyzetű családok esetében.

1.2.2. Lakosságot célzó gyermekek napközbeni ellátására irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Bölcsődei férőhelyek egyenlőtlen területi eloszlása	Főként központi járásokban koncentrálnak, perifériákon hiányoznak	Új férőhelyek kialakítása a hiányos lefedettségű járásokban (pl. Sümeg, Zirc, Tapolca, Devecser)	2025–2028	Önkormányzatok, pályázati szervezetek, fenntartók	Nem
2	Mini és családi bölcsődék működtetése bizonytalan, alulfinanszírozott	Korlátozott kapacitás, fenntartói forráshiány, szakmai támogatás hiánya	Működési támogatások növelése, szakmai mentorrendszer kialakítása, hosszú távú fenntartási program	2025–2027	Fenntartók, civil és egyházi partnerek, szociálpolitikai döntéshozók	Nem
3	Munkahelyi bölcsődék hiánya	Nincs ösztönzési rendszer, foglalkoztatók tájékozatlansága	Munkahelyi bölcsődei program újraindítása, tájékoztató kampány és pályázati ösztönzés	2025–2026	Gazdasági szereplők, kamarák, kormányhivatalok	Nem

4	Szülők számára korlátozott a rugalmas napközbeni ellátási lehetőség	Nincs választási lehetőség a bölcsődei formák között, távolsági akadályok	Ellátási formák diverzifikálása, közlekedési támogatások a vidéki családok számára	2025–2027	Szolgáltatók, önkormányzatok, közlekedési partnerek	Nem
5	Kisgyermeknevelő szakemberek hiánya a napközbeni ellátásban	Alacsony bérezés, képzési utak szűkössége, magas fluktuáció	Ösztöndíj- és motivációs programok, gyakorlati képzési lehetőségek bővítése	2025–2028	Képzőintézmények, fenntartók, szociálpolitikai döntéshozók	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekek napközbeni ellátásához való hozzáférés Veszprém vármegyében földrajzi, szervezeti és humán erőforrás-oldalról egyaránt akadályozott. Míg a központi járásokban megfelelő a bölcsődei infrastruktúra, a vidéki térségekben – különösen a Sümegi, Devecseri, Zirci és Tapolcai járásokban – a hozzáférés súlyos hiányosságokat mutat. A következő beavatkozások célja a szolgáltatások elérhetőségének, minőségének és választékának bővítése, különös tekintettel a területi egyenlőtlenségek enyhítésére.

1. Új bölcsődei férőhelyek kialakítása a lefedetlen járásokban

A bölcsődei férőhelyek jelenlegi eloszlása egyenlőtlen: míg a városi központokban túlkínálat, addig több periférikus járásban teljes szolgáltatáshiány mutatkozik. A hozzáférés javítása érdekében célzott infrastruktúrafejlesztés szükséges, elsősorban Sümeg, Zirc és Tapolca térségeiben, ahol sem klasszikus, sem alternatív bölcsődei forma nem biztosít stabil hozzáférést.

2. Mini és családi bölcsődék fenntarthatóságának megerősítése

A kisebb települések bölcsődei ellátását egyre inkább a mini és családi bölcsődék biztosítják. Ezek működése azonban pénzügyi és humán erőforrás-oldalról is sérülékeny. A hozzáférés biztosításához elengedhetetlen a működési támogatások növelése, szakmai mentorrendszerek kialakítása és a hosszú távú fenntartási szempontokat is figyelembe vevő szabályozás.

3. Munkahelyi bölcsődék ösztönzése a munkavállaló szülők támogatására

A megyében jelenleg nem működik munkahelyi bölcsőde, holott ez a forma a rugalmas munkavégzést, a női foglalkoztatás fenntarthatóságát és a családi terhek csökkentését is támogatná. A hozzáférés bővítése érdekében újraindítandó egy ösztönző program, amely információval, pénzügyi támogatással és szakmai segítséggel segíti a munkáltatókat a bölcsődei kapacitások létrehozásában.

4. A szolgáltatási formák választékának és közlekedési hozzáférhetőségének bővítése

Sok család számára nem érhető el olyan napközbeni ellátási forma, amely illeszkedik élethelyzetükhöz. A szolgáltatási választék – időbeosztás, szakmai profil, helyszín – rugalmatlan, a közlekedési lehetőségek pedig gyakran hiányoznak. A hozzáférés javítása érdekében szükséges az ellátási formák diverzifikálása (pl. rugalmas nyitva tartás, részidős ellátás), valamint térségi szinten szervezett szállítási támogatási rendszer bevezetése.

5. Kisgyermeknevelő szakemberek utánpótlásának és megtartásának erősítése

A napközbeni ellátások egyik legjelentősebb akadálya a képzett kisgyermeknevelők hiánya (kivéve Veszprém MJV). A fluktuáció magas, az utánpótlás gyenge, különösen a kistérségeken. A hozzáférés hosszú távú biztosítása érdekében ösztöndíjprogramok, gyakorlati képzési lehetőségek és motivációs eszközök bevezetése szükséges, valamint a szakmai megbecsülés és a bérszínvonal emelése is elengedhetetlen.

1.2.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekek napközbeni ellátására irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH/HHH gyermekek számára sok térségben nem elérhető napközbeni ellátás	Hiányzó férőhelyek, közlekedési akadályok, információhiány	Célzott férőhelybővítés HH/HHH gyermekek arányához igazodva, térségi szállítási támogatás	2025–2028	Önkormányzatok, szolgáltatók, szociálpolitikai tervezők	Nem
2	Roma családok ritkán veszik igénybe a bölcsődei ellátást	Intézményi bizalomhiány, kulturális távolság, alacsony motiváció	Roma közösségi kapcsolattartók bevonása, szülői tájékoztató programok, érzékenyítő képzések	2025–2027	Szolgáltatók, roma civil szervezetek, önkormányzatok	Nem
3	Fogyatékossgal élő kisgyermek számára nem minden intézmény nyújt megfelelő ellátást	Szakmai és tárgyi feltételek hiánya, befogadó szemlélet korlátai	Speciális csoportok, egyéni fejlesztési terv bevezetése, akadálymentesítés	2025–2028	Fenntartók, érdekvédelmi szervezetek, szakmai központok	Nem
4	Mélyszegénységben élő szülők nem tudják rendszeresen eljuttatni gyermeküket az ellátásba	Közlekedési eszköz hiánya, idő- és munkaszervezési nehézségek	Helyi szállítás biztosítása, rugalmas nyitvatartási modellek kialakítása	2025–2027	Önkormányzatok, közlekedési partnerek, szolgáltatók	Nem
5	HH családok nem kapnak elegendő támogatást a szolgáltatás igénybevételéhez	Tájékoztatási és adminisztratív akadályok, ügyintézési nehézségek	Szociális segítők bevonása a beiratkozás és igénybevétel támogatására	2025–2026	Szolgáltatók, családsegítők, civil partnerek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekek napközbeni ellátásához való hozzáférés különösen sérülékeny a hátrányos helyzetű családok körében. A mélyszegénységben élők, roma családok, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek számára a formálisan meglévő ellátások gyakran ténylegesen nem elérhetők. Az alábbi beavatkozások célja ezen egyenlőtlenségek csökkentése, a szolgáltatásokhoz való való hozzáférés biztosítása.

1. Célzott férőhelybővítés és térségi szállítási támogatás a HH/HHH gyermekek számára

A hátrányos helyzetű gyermekek gyakran olyan településeken élnek, ahol nincs vagy alig van elérhető bölcsődei szolgáltatás. Emellett a közlekedés hiánya miatt a szülők nem tudják eljuttatni gyermeküket a távolabbi intézményekbe. A hozzáférés javítása érdekében szükséges olyan férőhelyek kialakítása, amelyek a HH/HHH arányhoz igazodnak, továbbá térségi szinten szállítási támogatást biztosítanak a szolgáltatás eléréséhez.

2. Roma családok elérésének javítása közösségi kapcsolattartók és érzékenyítés révén

A roma családok körében gyakran tapasztalható intézményi bizalomhiány, információs szakadék, valamint kulturális távolság. Ennek áthidalására szükséges roma közösségi segítők bevonása, akik képesek bizalmi kapcsolatot kialakítani, tájékoztatni és kísérni a családokat az igénybevitel folyamatában. Emellett fontos a szolgáltatók érzékenyítése is annak érdekében, hogy a befogadó szemlélet érvényesülni tudjon.

3. Fogyatékossgal élő kisgyermekek inkluzív napközbeni ellátásának biztosítása

A fogyatékossgal élő gyermekek számára nem minden napközbeni ellátási forma biztosít megfelelő fizikai, szakmai vagy szemléleti feltételeket. A hozzáférés javítása érdekében elengedhetetlen a speciális szükségletekhez igazodó csoportok kialakítása, az egyéni fejlesztési tervek alkalmazása, valamint az intézmények fizikai és kommunikációs akadálymentesítése.

4. Szállítási támogatás és rugalmas nyitvatartási modellek a mélyszegénységben élő családok számára

A legnagyobb akadály sok család esetében a napi logisztika: nincs jármű, nincs közeli intézmény, a szülők munkarendje nem illeszkedik a bölcsődék nyitvatartásához. Ennek megoldására szükséges a helyi szállítás megszervezése – akár közösségi járművek bevonásával –, valamint olyan időbeosztási modellek bevezetése, amelyek illeszkednek a kisgyermekes, hátrányos helyzetű szülők élethelyzetéhez.

5. Szociális segítők bevonása az igénybevitel támogatására

A HH/HHH családok gyakran nem rendelkeznek elegendő információval a szolgáltatások elérhetőségéről, igénybevitelének feltételeiről, vagy épp az ügyintézési terhek akadályozzák őket. A hozzáférés javítása érdekében indokolt szociális segítők bevonása, akik a beiratkozás, kapcsolattartás, dokumentáció terén személyes támogatást nyújtanak a szülők számára.

1.3. Gyermek átmeneti gondozása

1.3.1. Gyermek átmeneti gondozásában meglévő szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében a gyermekek átmeneti gondozását biztosító elérhető szolgáltatási formák – helyettes szülői hálózat, családok átmeneti otthona – területi eloszlása erőteljesen egyenlőtlen. Ezek az ellátási lehetőségek szinte kizárólag a nagyobb városi központokban érhetők el (pl. Ajka, Várpalota, Veszprém), míg a kisebb járásokban – különösen a Sümegi, Zirci, Tapolcai, Devecseri térségekben – ezek az ellátási formák teljesen hiányoznak. Gyermek átmeneti otthonainak teljes hiánya is probléma a vármegyében.

Több járásközpontban (pl. Veszprém, Pápa, Tapolca) egyáltalán nem működik gyermek átmeneti otthona vagy helyettes szülői hálózat, noha ezek a térségek jelentős gyermekvédelmi esetszámmal rendelkeznek. A meglévő családok átmeneti otthonai gyakran maximálisan kihasználtak, a férőhelyek szűkösek, így a sürgősségi vagy krízishelyzetben lévő gyermekek és szülők számára nem biztosított azonnali elhelyezés.

A jelenlegi rendszer nem tud reagálni a hirtelen felmerülő szükségletekre, ami a gyermekek és családok biztonságát veszélyezteti, és kényszerű, gyakran megyén kívüli elhelyezésekhez vezet. Ez megnehezíti a kapcsolattartást, a családból való kimozdítás ideiglenességének érvényesülését, és az integráció lehetőségét is csökkenti.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű csoportok – különösen a mélyszegénységben élő, roma és fogyatékossgal élő gyermekek – számára a szolgáltatáshiány fokozott nehézséget okoz. A fizikai távolság, a közlekedési lehetőségek hiánya, az alacsony informáltság és a bizalomhiány mind csökkentik az esélyét annak, hogy ezek a gyermekek időben és megfelelő módon elérjék az átmeneti gondozást.

A mélyszegénységben élő családokban a krízisintervenciók gyakorisága magas, ugyanakkor az elhelyezés lehetőségeinek hiánya miatt sok esetben elmarad a szükséges beavatkozás. A roma családokat gyakran tartja vissza a szolgáltatásoktól az intézményi bizalomhiány, valamint az a tapasztalat, hogy elhelyezés esetén a kapcsolattartás akadályozott. A fogyatékossgal élő gyermekek speciális szükségleteire kevés intézmény van felkészülve, így az elhelyezésük különösen nehéz, az ellátásuk gyakran nem személyre szabott.

A jelenlegi ellátási rendszer nem tudja garantálni a gyors, elérhető és szükségletalapú beavatkozásokat, különösen a társadalmi hátrányokkal küzdő gyermekek esetében. A területi egyenlőtlenségek fennmaradása hosszabb távon tovább mélyíti a társadalmi különbségeket, és veszélyezteti a gyermekek biztonságát, fejlődését és jogait.

A családok átmeneti otthonaiban kevés a fiatal szülők befogadására és támogatására alkalmas férőhely, ezért a krízishelyzetben lévő fiatal anyák gyakran ellátás nélkül maradnak, vagy megyén kívüli elhelyezésre kényszerülnek.

1.3.2. Lakosságot célzó gyermekek átmeneti gondozására irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Gyermekek átmeneti otthonainak teljes hiánya a vármegyében	Intézményi kapacitás hiánya, jogszabályi korlátok, finanszírozási bizonytalanság	térségi szükségletek és jogi keretek felmérése után legalább egy GYÁO létrehozásának megvizsgálása a vármegye területén	2025–2028	Önkormányzatok, fenntartók, szociálpolitikai tervezők	Nem
2	Helyettes szülői hálózat nem elérhető a legtöbb térségben	Szervezeti háttér és toborzás hiánya	Helyettes szülői hálózat újjászervezése, toborzási kampány, ösztönző csomag kialakítása	2025–2027	Család- és gyermekjóléti szolgálat/központ	Nem
3	Családok átmeneti otthonainak férőhelyszáma nem elegendő	Nincs bővítés, működési finanszírozás korlátos	Férőhelybővítés támogatása, új működési konstrukciók bevezetése	2025–2027	Fenntartók, pályázati szervezetek, szociálpolitikai szereplők	Nem
4	Krizishelyzetben nincs elérhető, azonnali elhelyezési lehetőség	Túlfoglalt intézmények, földrajzi távolság	Térségi szinten működő sürgősségi elhelyezési protokoll kidolgozása	2025–2026	Szolgáltatók, járási hivatalok, gyermekvédelmi koordinátorok	Nem

5	Szakemberek hiánya az átmeneti gondozási formákban	Alacsony bérezés, túlterheltség, fluktuáció	Munkakörülmények javítása, célzott ösztöndíjak, szupervízió és képzési lehetőségek biztosítása	2025–2028	Fenntartók, képzőintézmények, ágazati irányítók	Nem
---	--	---	--	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekek átmeneti gondozásához való lakossági hozzáférés Veszprém vármegyében súlyosan egyenlőtlen, különösen a kisebb járásokban. A rendszer nem biztosítja a szükségletekhez igazított kapacitást, sem a földrajzi hozzáférést, ami veszélyezteti az időben történő, élethelyzethez illeszkedő beavatkozást. A következő beavatkozások ezek enyhítésére és felszámolására irányulnak.

1. Új gyermekek átmeneti otthonainak létrehozása lefedetlen térségekben

Több járásban egyáltalán nem működik gyermekek átmeneti otthona, noha az ottani gyermekvédelmi indikátorok (veszélyeztetett, védelembe vett gyermekek száma) ezt indokolttá tennék. A hozzáférés javítása érdekében célzott fejlesztésekre van szükség – új otthonok létrehozása olyan járásokban, ahol jelenleg ellátási hiány mutatkozik (pl. Sümeg, Zirc, Tapolca). Ezáltal biztosíthatóvá válik, hogy a gyermek lakóhelyéhez közel, biztonságos környezetben kerüljön elhelyezésre.

2. Helyettes szülői hálózat újjászervezése és megerősítése

A helyettes szülői ellátás nagy előnye, hogy családias környezetben, kisebb léptékű beavatkozást tesz lehetővé, azonban jelenleg alig működik a vármegyében. A hálózat újjászervezése, toborzási kampány indítása, ösztönző csomag kidolgozása, valamint a szociális szakmai háttér megerősítése szükséges ahhoz, hogy ez az ellátási forma újra érdemi kapacitást jelentsen.

3. A családok átmeneti otthonainak férőhely-bővítése és finanszírozási stabilizálása

A családok átmeneti otthonai krízishelyzetben teljes családoknak nyújtanak biztonságos elhelyezést. A jelenlegi férőhelyszám azonban nem elegendő, a kihasználtság tartósan magas, és a fenntartók sok esetben alulfinanszírozottsággal küzdenek. A hozzáférés javítása érdekében célzott bővítési lehetőségekre, új működési konstrukciókra (pl. integrált lakásos formák, támogatott lakhatás) van szükség.

4. Sürgősségi elhelyezésre alkalmas protokoll és kapacitás kialakítása

Krízishelyzetekben – például bántalmazás vagy azonnali kiemelés esetén – a gyermekek gyors elhelyezésére nincs intézményesített mechanizmus. A túlszűfolt intézmények, a földrajzi távolság és az időhiány együttesen késleltetik a beavatkozást. A probléma kezelése érdekében térségi szinten működtethető, riasztható, rövid távú elhelyezést biztosító protokollra és ehhez rendelt kapacitásra van szükség.

5. A szakemberek utánpótlásának és megtartásának megerősítése

A gyermekek átmeneti gondozását végző intézmények – különösen a gyermekekkel közvetlenül dolgozó nevelők, szociális munkások – súlyos szakemberhiánnyal küzdenek. A túlterheltség, az alacsony bérezés és a kiégés együttesen veszélyezteti az ellátás minőségét és stabilitását. A hozzáférés fenntarthatósága érdekében szükséges célzott ösztöndíjprogramok, szupervíziós lehetőségek és munkakörülményeket javító intézkedések bevezetése.

1.3.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekek átmeneti gondozására irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH/HHH gyermekek számára nehezen elérhető az átmeneti gondozási formák	Területi lefedetlenség, szállítási nehézségek, kapacitáshiány	Térségi hozzáférést javító mobilizációs és férőhelybővítési intézkedések	2025–2028	Fenntartók, szolgáltatók, gyermekvédelmi szakértők	Nem
2	Mélyszegénységben élő családok nem tudnak a szolgáltatásokról időben	Információhiány, szociális izoláció, bizalomhiány	Célzott tájékoztatási kampányok, családsegítő kapcsolattartók bevonása	2025–2026	Szolgáltatók, civil partnerek, család- és gyermekjóléti szolgálatok	Nem
3	Roma gyermekek elhelyezése során gyakran nehezített a családi kapcsolattartás	Távolság, intézményi környezet idegensége, kapcsolattartási protokoll hiánya	Kulturálisan érzékeny elhelyezési gyakorlat, kapcsolattartási lehetőségek bővítése	2025–2027	Szolgáltatók, roma közösségi szereplők, fenntartók	Nem
4	Fogyatékossgal élő gyermekek átmeneti elhelyezése nem biztosított mindenhol	Speciális szükségletekre nem felkészült intézmények, férőhelyhiány	Speciális férőhelyek kialakítása, intézményi inklúziós képzések	2025–2028	Fenntartók, érdekvédelmi szervezetek, módszertani központok	Nem

5	Sürgősségi elhelyezési lehetőségek hiánya veszélyeztetett gyermekek esetében	Területi kapacitáshiány, gyorsított eljárásrend hiánya, szolgáltatók túlterheltsége	Térségi szintű sürgősségi reakálási protokoll és elhelyezési kapacitás kialakítása, együttműködés megerősítése a jelzőrendszer tagjai között	2025–2026	Gyermekvédelmi központok, járási hivatalok, jelzőrendszer tagjai, fenntartók	Nem
6	Krízishelyzetben lévő, bántalmazott vagy egyedülálló anyák számára nincs védett elhelyezési lehetőség	A gyermekvédelmi ellátások nem tartalmazznak nőspecifikus krízisformákat	Biztonságos, női célcsoportra szabott férőhelyek kialakítása családok átmeneti otthonán belül vagy önálló egységként	2025–2027	Fenntartók, női civil szervezetek, szociálpolitikai szereplők	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekek átmeneti gondozásának elérhetősége hátrányos helyzetű célcsoportok – különösen HH/HHH gyermekek, roma családok, fogyatékossgal élő gyermekek, valamint krízishelyzetben lévő anyák – számára súlyosan korlátozott Veszprém vármegyében. A szolgáltatások földrajzi koncentrálttsága, kapacitáshiányai és a speciális szükségletek figyelmen kívül hagyása tovább növeli az egyenlőtlenségeket.

1. Térségi hozzáférést javító mobilizáció és férőhelybővítés HH/HHH gyermekek számára

A hátrányos helyzetű gyermekek elhelyezése gyakran meghiúsul a túlterhelt intézmények, a hiányzó ellátási pontok és a közlekedési korlátok miatt. Ez különösen kritikus ott, ahol krízishelyzetben azonnali beavatkozásra lenne szükség. A hozzáférés javítása érdekében célzott férőhelybővítésre, térségi szinten szervezett elhelyezési lehetőségekre és közlekedési támogatásra van szükség.

2. Szociális izolációban élő, mélyszegénységben lévő családok informálása és támogatása

A szolgáltatások igénybevétele gyakran elmarad az érintettek információhiánya, bizalomhiánya vagy ügyintézési nehézségei miatt. A családok nem tudják, mikor, hol és hogyan vehetik igénybe az átmeneti ellátást, vagy félnek a beavatkozás következményeitől. E helyzet kezelése célzott tájékoztató kampányokkal, családsegítő kapcsolattartók aktív bevonásával, valamint személyes jelenlétre épülő elérési formák kialakításával oldható meg.

3. Kapcsolattartási lehetőségek javítása roma gyermekek esetében

A roma gyermekek intézményi elhelyezése során gyakran sérül a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás lehetősége, különösen ha az elhelyezés térségen kívül történik. A szolgáltatások bizalmatlanul fogadottak, és gyakran nem tudnak kulturálisan érzékeny módon reagálni. A hozzáférés és az együttműködés javítása érdekében fontos a kapcsolattartási protokollok rugalmassá tétele, roma közösségi segítők bevonása, valamint intézményi attitűdképzés.

4. Speciális szükségletekkel élő gyermekek számára befogadó elhelyezés kialakítása

A fogyatékossgal élő gyermekek átmeneti gondozása csak korlátozottan biztosított a vármegyében, mivel kevés intézmény rendelkezik a szükséges szakmai és infrastrukturális feltételekkel. A hozzáférés javítása érdekében szükség van speciális férőhelyek kialakítására, valamint az intézményi dolgozók befogadás témájú képzésére, szakszolgálati együttműködések megerősítésére.

5. Sürgősségi reagálás lehetőségének biztosítása a veszélyeztetett gyermekek esetében

A gyermekvédelmi rendszerben fontos hiányosságként jelenik meg a sürgősségi reagálás egységes protokollja a súlyos, közvetlen veszélyeztetettséggel járó esetekben. Ilyenek lehetnek például a bántalmazás, lakhatás elvesztése, pszichés krízis vagy hirtelen gondozási válság. A jelenlegi ellátórendszer nem minden térségben tud megfelelően és időben reagálni ezekre az esetekre. Ennek orvoslására indokolt egy térségi szinten működtetett, gyorsított eljárásrend és elhelyezési kapacitás kidolgozása. Fontos rögzíteni, hogy a hátrányos helyzet (HH) mint szociális státusz önmagában nem indokolja a sürgősségi intézkedést, és nem azonos a veszélyeztetettség jogi vagy szakmai fogalmával.

6. Krízishelyzetben lévő, egyedülálló anyák számára védett férőhelyek biztosítása

A gyermekekkel krízishelyzetbe kerülő nők – különösen bántalmazott, menekülő, egyedülálló anyák – számára jelenleg nincs külön célzott, védett elhelyezési lehetőség. Mivel ezen esetek közvetlenül érintik a gyermekek átmeneti gondozásának szükségességét is, indokolt nőspecifikus, biztonságos férőhelyek kialakítása családok átmeneti otthonain belül vagy önálló egységként. Ez lehetővé teszi, hogy az anya-gyermek egységben történő elhelyezés biztonságos, támogató környezetben valósuljon meg.

1.4. Gyermekes esélynövelő szolgáltatásai

1.4.1. Gyermekes esélynövelésében meglévő szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében a gyermekes esélynövelését támogató célzott programok – elsősorban a Biztos Kezdet Gyerekházak és a Tanodák – területi elérhetősége rendkívül egyenlőtlen. A tíz járásszékhely közül mindössze háromban (Ajka, Devecser, Sümeg) működik legalább az egyik program, és csupán Devecserben van jelen mindkét szolgáltatási forma. Ez különösen problémás azokban a térségekben, ahol magas a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekes aránya.

A Tanodák és Biztos Kezdet Gyerekházak elérhetőségének hiánya súlyosan érinti a kisebb, periférikus települések lakosságát is, ahol intézményes támogatás hiányában az iskolai előmenetel, szocializáció, valamint a gyermekes pszichoszociális fejlesztése kizárólag családi háttértől függ. Az ilyen háttér azonban sok esetben instabil, mentálisan és gazdaságilag is terhelt, ami tovább növeli a leszakadás veszélyét.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A mélyszegénységben élő és roma gyermekes számára a Tanodák és Biztos Kezdet Gyerekházak kulcsfontosságú esélynövelő eszközök lehetnének, ugyanakkor épp ezekben a térségekben hiányoznak leginkább. E célcsoportok esetében az esélyteremtő programok elérése nem csupán fizikai akadályokba ütközik (pl. közlekedési távolság), hanem gyakran információhiány, bizalomhiány és társadalmi kirekesztettség is nehezíti a szolgáltatások igénybevételeit.

A Tanodák jelenléte több településen projektalapú, időszakos, fenntarthatóságuk kérdéses. A szolgáltatás kiszámítható működésének hiánya épp azokban a családokban okoz bizonytalanságot, ahol a bizalmi kapcsolat kialakítása és a szolgáltatás rendszeres igénybevétele különösen nehéz.

A Biztos Kezdet Gyerekházak hiánya tovább nehezíti a 0–3 éves korosztály fejlődési esélyeit, különösen ott, ahol a családi szocializációs közeg hátrányos, és nincs elérhető bölcsődei ellátás sem. Az ebben az életkorban nyújtott fejlesztések, szülő-támogatások elmaradása hosszú távú hátrányokat eredményezhet az iskolai pályafutás során.

A fiatal szülők és a korai iskolaelhagyók számára nincsenek helyben elérhető, komplex esélynövelő szolgáltatások, amelyek segítenék az oktatásba való visszatérést vagy a munkaerőpiaci beilleszkedést.

1.4.2. Lakosságot célzó gyermekek esélynövelésére irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Tanodák területi lefedettsége nem biztosított, csak néhány járásban működnek	Projektalapú működés, fenntarthatósági problémák, strukturális hiány	Tanodai hálózat megerősítése és kiterjesztése, működési támogatás biztosítása	2025–2028	Civil szervezetek, oktatási partnerek, szociálpolitikai döntéshozók	Nem
2	Biztos Kezdet Gyerekházak elérhetősége korlátozott, csak néhány helyszínen működnek	Pályázati projektstruktúra, hosszú távú fenntartás hiánya	Új gyerekházak létesítése hiányos járásokban, fenntartható működési modell kialakítása	2025–2027	Önkormányzatok, fenntartók, gyermekjóléti központok	Nem
3	A szolgáltatások nem érik el a kisebb településeken élő lakosságot	Nincs helyi jelenlét, közlekedési nehézségek, információhiány	Mobil esélynövelő programok indítása, tájékoztató kampányok szervezése	2025–2026	Szolgáltatók, civil partnerek, önkormányzatok	Nem
4	Programok működése nem kiszámítható, fenntarthatóságuk bizonytalan	Időszakos projektfinanszírozás, strukturális beágyazottság hiánya	Esélynövelő szolgáltatások középtávú intézményi integrációja és finanszírozása	2025–2028	Szociálpolitikai döntéshozók, pályázati szervezetek, civil fenntartók	Nem

5	0–3 éves korosztály számára kevés prevenció, fejlesztő szolgáltatás érhető el, különösen a regulációs zavarokkal vagy egyéb, kora gyermekkori lelki egészséggel kapcsolatos nehézségekkel küzdő gyermekek, továbbá szüleik számára	Biztos Kezdet szolgáltatások és egyéb célcsoportot célzó speciális szolgáltatások hiánya, korai fejlesztési szűrőrendszer hiánya	Korai fejlesztést célzó szolgáltatások erősítése, gyerekházi hálózat bővítése	2025–2027	Gyermekjóléti központok, egészségügyi prevenció partnerek, önkormányzatok	Nem
---	--	--	---	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekek esélynövelését célzó szolgáltatások – különösen a Tanodák és a Biztos Kezdet Gyerekházak – Veszprém vármegyében területileg egyenlőtlenül oszlanak el, működésük nem kiszámítható, intézményes beágyazottságuk gyenge. Az alábbi beavatkozások célja, hogy a programok stabilan, fenntartható módon és minél szélesebb körben hozzáférhetőek legyenek, különös tekintettel a vidéki, hátrányos helyzetű térségek lakosságára.

1. Tanodai hálózat megerősítése és kiterjesztése

A Tanodák jelenleg csak néhány járásban működnek, elsősorban civil kezdeményezésre, pályázati forrásból. A hosszú távú fenntarthatóság és területi egyenlőség érdekében szükséges az intézményi szintű működés biztosítása, valamint új tanodák létrehozása azokban a térségekben, ahol magas a HH/HHH gyermekek aránya. Ezzel az iskolán kívüli támogatás, hátránykompenzáció és közösségfejlesztés stabil háttere biztosítható.

2. Biztos Kezdet Gyerekházak elérhetőségének javítása

A 0–3 éves korosztály fejlesztése kulcsfontosságú a későbbi iskolai sikeresség szempontjából, ugyanakkor a Biztos Kezdet szolgáltatások jelenléte töredékes. A hozzáférés javítása érdekében szükség van új gyerekházak létrehozására azon járásokban, ahol jelenleg nincs ilyen intézmény, valamint a meglévő szolgáltatások fenntarthatóságát garantáló működési modell kialakítására.

3. Kisebb települések bevonása mobil esélynövelő programokkal

A szolgáltatások területi koncentrációja miatt a kisebb településeken élő gyermekek szinte teljesen kimaradnak a célzott fejlesztésekből. A hozzáférés javítása céljából mobil szolgáltatások indítása szükséges (pl. tanodai napok, gyerekházi kitelepülések), valamint közösségi tájékoztató kampányok szervezése a helyi önkormányzatokkal és intézményekkel együttműködésben.

4. Programok működésének kiszámíthatóvá tétele és strukturális integrációja

A Tanodák és gyerekházak többsége projektalapú finanszírozásból működik, amelynek következtében gyakori a megszakítás, újraindítás, és a munkatársak cserélődése. Ez különösen hátrányos a sérülékeny családok esetében, ahol a bizalom kiépítése és a rendszeresség kulcsfontosságú. A fenntartható működés biztosítása érdekében szükséges az esélynövelő szolgáltatások strukturális, középtávú integrációja a gyermekjóléti és oktatási rendszerbe.

5. Korai fejlesztés megerősítése a 0–3 éves korosztály számára

A Biztos Kezdet Gyerekházak hiányában a legkisebb gyermekek nem kapnak célzott, komplex fejlesztést és szülő-támogatást, ami az iskoláskorra hátránnyá alakul. A hozzáférés javítása érdekében a korai fejlesztést célzó programokat bővíteni kell, különösen azokban a térségekben, ahol nincs bölcsőde, nincs gyermekorvosi vagy védőnői szűrési lefedettség, és a családok izolációban élnek.

1.4.3. Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekek esélynövelésére irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH/HHH gyermekek számára kevés a kifejezetten rájuk szabott tanodai program	Korlátozott számú tanoda, célcsoport-specifikus programok hiánya	Tanodai programok célzott bővítése HH/HHH gyermekek számára koncentrált térségekben	2025–2028	Civil szervezetek, szociálpolitikai szereplők, oktatási intézmények	Nem
2	Roma gyermekek esélynövelő szolgáltatásokba való bevonása alacsony	Bizalomhiány, kapcsolattartás hiánya, kulturális távolság	Roma közösségi mediátorok bevonása, érzékenyítő programok, bizalomépítő iskolai programok	2025–2027	Roma civil szervezetek, szolgáltatók, iskolák	Nem
3	Biztos Kezdet Gyerekházak nem elérhetőek a mélyszegénységben élő gyermekek számára	Hiányzó intézményi lefedettség, információhiány	Új gyerekházak létrehozása célzottan a leghátrányosabb járásokban	2025–2027	Önkormányzatok, gyermekjóléti központok, civil partnerek	Nem

4	Fogyatékossgal élő nem kapcsolódnak be a tanodai programokba	Szakmai és infrastrukturális akadályok, befogadás hiánya	Akadálymentesített tanodai környezet, egyéni fejlesztési terv bevezetése	2025–2028	Fenntartók, érdekvédelmi szervezetek, módszertani központok	Nem
5	Iskola előtt álló (0–6 éves) HH gyermekek nem részesülnek fejlesztő szolgáltatásban	Gyerekházihiány, hiányzó szülő támogató szolgáltatások	Szülő-gyermek, és önálló gyermek (egyéni vagy csoportos) fejlesztő programok indítása, gyerekház-bölcsőde kapcsolódási pontok megerősítése	2025–2027	Gyermekjóléti központok, bölcsődék, egészségügyi prevenció partnerek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekek esélynövelését szolgáló programokhoz való hozzáférés a hátrányos helyzetű célcsoportok – különösen HH/HHH, roma, mélyszegénységben élő és fogyatékossgal élő gyermekek – számára számos akadályba ütközik. A szolgáltatások területi lefedetlensége, a kulturális és infrastrukturális kizáródás, valamint a rendszeres, kiszámítható jelenlét hiánya mélyíti a társadalmi különbségeket. Az alábbi beavatkozások ezeket az egyenlőtlenségeket kívánják enyhíteni.

1. Tanodai programok bővítése a HH/HHH gyermekek által leginkább érintett térségekben

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a tanodák kiemelt szerepet játszanak az iskolai előmenetel, a készségfejlesztés és a közösségi beágyazottság erősítésében. Jelenleg azonban ezen célcsoport elérésére kevés célzott program épül. A hozzáférés javítása érdekében új tanodák létrehozása szükséges azokban a járásokban, ahol a HH/HHH gyermekek aránya magas, valamint a meglévő tanodák szakmai profilját is szükséges célzottan erősíteni.

2. Roma gyermekek bevonásának növelése érzékenyítő és közvetítői eszközökkel

A roma gyermekek sok esetben nem jutnak be a tanodai vagy gyerekházi programokba, vagy nem maradnak bennük tartósan. Ennek oka gyakran a szolgáltatások iránti bizalomhiány, az interkulturális kompetenciák hiánya, illetve az alacsony kapcsolattartási intenzitás. A hozzáférés javítása érdekében roma közösségi mediátorokat, bizalomépítő pedagógiai eszközöket és közösségi alapú kapcsolódási pontokat szükséges beépíteni a szolgáltatások működésébe.

3. Biztos Kezdet Gyerekházak célzott bővítése a leghátrányosabb térségekben

A 0–3 éves korosztály számára a gyerekházak jelentik az egyik legfontosabb esélynövelő beavatkozást, különösen ott, ahol a családi háttér nem biztosítja a megfelelő fejlődési és szocializációs környezetet. A szolgáltatás elérhetősége azonban rendkívül szűkös, különösen a mélyszegénység által érintett településeken. Ennek orvoslása célzott gyerekház-fejlesztéssel és helyi kapacitások bővítésével lehetséges.

4. Fogyatékossgal élő gyermekek bevonása a tanodai programokba

A jelenlegi tanodai rendszer kevésbé nyitott a speciális szükségletű gyermekek irányába, ami az inklúzió gyakorlati megvalósulását is gátolja. A hozzáférés biztosítása érdekében szükséges az intézményi akadálymentesítés, az egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, valamint a szakemberek továbbképzése a sérülékeny csoportokkal való munkára.

5. 0–6 éves HH gyermekek korai fejlesztésének megerősítése

A hátrányos helyzetű gyermekeknél az iskolaérettség hiánya gyakori probléma, amelynek hátterében a korai fejlesztés elmaradása áll. A Biztos Kezdet Gyerekházak és a bölcsődék közötti kapcsolódási pontokat szükséges megerősíteni, szülő-gyermek közös fejlesztő programokat kialakítani, és a gyermekjóléti, egészségügyi prevenciók hálózatot integráltan bevonni a támogatásba.

2. Gyermekvédelmi szakellátások

2.1. Gyermekvédelmi szakellátási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

A nevelőszülői ellátás jelenleg a vármegye tíz járása közül mindössze hatban érhető el helyben (Ajka, Balatonfüred, Devecser, Sümeg, Várpalota, Veszprém). A Zirci, Balatonalmádi, Tapolcai és Pápai járásokban nem működik helyben ilyen forma, így a gyermekek más térségekbe kerülnek elhelyezésre. Ez jelentősen megnehezíti a vér szerinti családdal való kapcsolattartást, a helyi iskolai és közösségi kötődések fenntartását, és csökkenti a gyermekek stabilitásérzetét.

Veszprém vármegye gyermekvédelmi szakellátását a Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola Veszprém Vármegye látja el, amely öt szakmai egységben összesen 203 engedélyezett férőhelyet működtet. A hálózatban jelenleg 1 gyermekotthon, 11 normál lakásotthon (amelyek közül az olaszfalui egység 2024 januárjában megszűnt), 3 különleges lakásotthon, 1 utógondozó otthon és 1 külső férőhelye, valamint 1 csecsemőotthon működik, utóbbi a 3 év alatti, különleges szükségletű gyermekek és fiatalkorú anyák ellátását is biztosítja. A nevelési-oktatási feladatok egy részét a bakonyozslapi belső iskola biztosítja. Az Intézmény a személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szakellátás keretében Veszprém vármegye területén otthont nyújtó ellátást, utógondozói ellátást, valamint utógondozást biztosít. A hálózat területi koncentrációja és a korlátozott férőhelyszám miatt ugyanakkor a lakóhelyhez közeli, krízishelyzetben történő elhelyezés nem minden esetben megoldott.

A szakellátásba helyezett gyermekek elhelyezése nem igazodik a területi szükségletekhez, a rendszer struktúrája nem gyermekközpontú módon alakult ki, és nem támogatja kellően a reintegrációs törekvéseket. A nevelőszülői hálózatba való bekapcsolódás iránti érdeklődés alacsony, a motiválatlan jelentkezők száma csökken, amit a túlterheltség, alacsony presztízs és az anyagi háttér elégtelensége okoz.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő, roma gyermekek számára kiemelten fontos lenne, hogy elhelyezésük lakókörnyezetükhöz közel történjen, lehetőleg ne intézményi formában, hanem családi környezetben. Azonban éppen ezekben a térségekben a leggyengébb a szakellátás elérhetősége, ami megbontja a gyermekek társas, iskolai, családi kapcsolatrendszerét. **Hiányoznak a lakhatási, munkaerőpiaci és mentálhigiénés támogatást nyújtó, komplex utánkövető szolgáltatások, amelyek segítenék a fiatalok társadalmi beilleszkedését és a visszaesés megelőzését.** A kisebb járásokból származó gyermekek számára a közlekedés, az idegen környezet, a kapcsolattartás nehézségei fokozott szorongást, alkalmazkodási zavarokat idézhetnek elő. Az utógondozói ellátás – amely a fiatal felnőttek reintegrációját szolgálná – szintén kizárólag Veszprémben érhető el, így az ellátásból kikerülő fiatalok támogatása a többi térségben nem biztosított. A roma gyermekek esetében különösen jellemző, hogy elhelyezésükkor nem valósul meg a kulturális érzékenység, sem a közösségi kapcsolatok fenntartása. A fogyatékossgal élő gyermekek ellátása során szintén hiányzik a specializált férőhely, illetve az ehhez szükséges szakmai kapacitás.

2.2. Lakosságot célzó gyermekvédelmi szakellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Nevelőszülői hálózat nem érhető el minden járásban	Területi koncentráció, motivációs és utánpótlási problémák	Nevelőszülői hálózat bővítése lefedetlen járásokban, toborzó kampány, képzési támogatás	2025–2028	Gyermekvédelmi központok, fenntartók, civil szervezetek	Nem
2	A gyermekotthoni ellátás térségi elérhetősége egyenlőtlen, egyes járásokban nincs közeli lakásotthon	Kapacitások területi koncentrációja, krízishelyzeti elhelyezés korlátozott rugalmassága	A meglévő gyermekotthoni hálózat térségi kiegyensúlyozása, kisebb létszámú lakásotthonok megtartása, szükség esetén új egységek kialakítása a hiányosan lefedett térségekben	2025–2029	Fenntartók, pályázati szervezetek, gyermekvédelmi szakmai szereplők	Nem
3	Krízishelyzetben nincs térségi szintű, azonnali elhelyezési lehetőség	Nincs sürgősségi protokoll, férőhelyhiány	Krízishelyzeti férőhelyek és térségi reagáló protokoll kialakítása	2025–2026	Szociálpolitikai döntéshozók, járási hivatalok, gyermekvédelmi központok	Nem
4	Az utógondozói ellátás jelenléte területileg korlátozott, a támogatás	Térségi lemaradás, strukturális tervezési hiány	Az utógondozói férőhelyek földrajzi elérhetőségének javítása,	2025–2028	Fenntartók, gyermekvédelmi	Nem

	nehezen elérhető több térségből		külső férőhelyek kialakításának vizsgálata Ajka, Pápa, Várpalota térségében		intézmények, önkormányzatok	
5	Nevelőszülői utánpótlás kritikus szintre csökkent	Túlterheltség, alacsony társadalmi megbecsültség, javadalmazás	Szemléletformáló kampány, anyagi ösztönző rendszer, szupervíziós háttér biztosítása	2025–2027	Szociálpolitikai döntéshozók, fenntartók, kommunikációs partnerek	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekvédelmi szakellátás területi koncentrációja, kapacitáskorlátai és az elhelyezési formák egyoldalúsága Veszprém vármegyében súlyosan korlátozza a gyermekek lakóhelyhez közeli, gyermekközpontú és biztonságos elhelyezésének lehetőségét. A jelenlegi rendszer sem szerkezetében, sem földrajzi lefedettségében nem képes kielégíteni a szakellátásra szoruló gyermekek valós szükségleteit. A következő beavatkozások ezek enyhítését célozzák.

1. Nevelőszülői hálózat bővítése a lefedetlen járásokban

A nevelőszülői ellátás csak a vármegye járásainak felében elérhető, így sok gyermek távol a lakóhelyétől kerül elhelyezésre. Ez a családi kapcsolattartás és a reintegráció szempontjából súlyos akadály. A hozzáférés javítása érdekében szükséges a lefedetlen járásokban célzott toborzási kampány indítása, anyagi és szupervíziós támogatások biztosítása, valamint a nevelőszülői hivatás társadalmi megbecsültségének erősítése.

2. Gyermekotthoni férőhelyek területi bővítése

A gyermekvédelmi szakellátás keretében működő gyermek- és lakóotthoni férőhelyek Veszprém vármegyében több településen is elérhetők, ugyanakkor területi koncentrációjuk miatt egyes járásokban nehézkes a lakóhelyhez közeli elhelyezés biztosítása. A krízishelyzetben történő gyors elhelyezést különösen megnehezítheti a földrajzi távolság, valamint a férőhelyek korlátozott száma. Indokolt a meglévő ellátási hálózat térségi optimalizálása, kisebb létszámú lakóotthonok hosszú távú fenntartása, és szükség szerint új egységek létrehozása a hiányosan lefedett térségekben. A decentralizált gondozási formák előtérbe helyezése hozzájárulhat az ellátott gyermekek közösségi reintegrációjához is.

3. Krízishelyzeti reagálási kapacitás és protokoll kialakítása

A gyermekvédelmi rendszer jelenleg nem tud gyorsan és térségi szinten reagálni akut veszélyhelyzetekre. A férőhelyhiány, a túlterhelt intézmények és a lassú eljárási mechanizmusok következtében a gyermekek sürgősségi elhelyezése nem biztosított. Ezt kezelendő térségi krízisférőhelyek kialakítására, valamint egy egységes, gyors beavatkozást lehetővé tevő elhelyezési protokollra van szükség.

4. Utógondozói ellátás területi kiterjesztése

A gyermekvédelmi szakellátásból kikerülő fiatal felnőttek számára nyújtott utógondozói ellátást a Veszprém Vármegyei Gyermekvédelmi Központ biztosítja, utógondozói otthon és külső férőhely működtetésével. Ugyanakkor az ellátás jelenlegi területi struktúrája nem minden esetben teszi lehetővé a lakóhelyhez közeli, személyes támogatást, különösen a perifériális járások esetében. Az önálló életkezdéshez szükséges szolgáltatások – így a lakhatási, foglalkoztatási és mentálhigiénés támogatások – térségi elérhetőségének javítása érdekében indokolt a külső férőhelyek bővítésének és a járási szintű kapcsolattartási pontok kialakításának vizsgálata Ajka, Pápa, Várpalota térségében.

5. Nevelőszülői utánpótlás biztosítása célzott szemléletformálással

A nevelőszülők utánpótlása országosan is válságos, Veszprém vármegyében pedig különösen alacsony a jelentkezési hajlandóság. Ennek okai a munkaterhek, az alacsony társadalmi elismertség és a javadalmazási rendszer elégtelensége. A hozzáférés fenntartásához szükség van átfogó szemléletformáló kampányra, emellett pénzügyi ösztönzők, képzési és mentálhigiénés támogatások biztosítására is.

2.3 Hátrányos helyzetűeket célzó gyermekvédelmi szakellátási beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH/HHH gyermekek intézményes elhelyezése gyakran lakóhelyüktől távol történik	Nevelőszülői és gyermekotthoni férőhelyek földrajzi koncentrációja	Helyi vagy közeli elhelyezést biztosító férőhelyek kialakítása HH/HHH gyermekek számára	2025–2028	Gyermekvédelmi központok, fenntartók, pályázati szervezetek	Nem
2	Roma gyermekek elhelyezése során nem biztosított a kulturális érzékenység	Nincs célzott szakmai protokoll, nincs roma mediáció a szakellátásban	Kulturálisan érzékeny gyermekotthoni és nevelőszülői gyakorlatok bevezetése, roma segítők alkalmazása	2025–2027	Fenntartók, roma civil szervezetek, szociálpolitikai döntéshozók	Nem
3	Fogyatékossgal élő gyermekek speciális elhelyezése nem biztosított	Hiányoznak a speciális férőhelyek és a felkészült szakemberek	Speciális szükségletű gyermekek számára ellátási egységek kialakítása, célzott képzések	2025–2028	Fenntartók, érdekvédelmi szervezetek, módszertani központok	Nem
4	Az utógondozásból kikerülő fiatalok számára nem biztosított megfelelő utánkövető támogatás	Mentorálási és kapcsolattartási rendszer hiánya a térségi szinteken	Térségi szintű mentorhálózat kialakítása és utógondozást támogató kapcsolattartási pontok létrehozása	2025–2027	Gyermekvédelmi intézmények, civil partnerek, önkormányzatok	Nem

5	HH gyermekek elhelyezése során nem biztosított a családi kapcsolattartás fenntartása	Távolsági elhelyezés, nincs kapcsolattartást segítő struktúra	Kapcsolattartási pontok kialakítása, családhoz közeli elhelyezési modell kidolgozása	2025–2027	Szociálpolitikai döntéshozók, fenntartók, gyermekjóléti szolgálatok	Nem
---	--	---	--	-----------	---	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A gyermekvédelmi szakellátás Veszprém vármegyében területileg koncentrált, strukturálisan túlterhelt, és nem nyújt megfelelő válaszokat a hátrányos helyzetű gyermekek szükségleteire. Az alábbi beavatkozások kifejezetten a HH/HHH, roma, fogyatékossgal élő gyermekek, valamint a rendszerből kikerülő fiatal felnőttek ellátási akadályainak felszámolását célozzák.

1. Helyi elhelyezést támogató férőhelyek kialakítása HH/HHH gyermekek számára

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek elhelyezése gyakran távoli településeken történik, ami elszakítja őket a családjuktól, iskolai közegüktől és közösségüktől. A hozzáférés javítása érdekében szükség van olyan nevelőszülői és intézményi férőhelyek kialakítására, amelyek földrajzilag közelebb esnek a gyermekek lakóhelyéhez, így lehetővé teszik a kapcsolati háló fenntartását és a reintegrációt.

2. Kulturálisan érzékeny gyakorlatok bevezetése roma gyermekek számára

A roma gyermekek elhelyezése gyakran anélkül történik, hogy az intézményi környezet figyelembe venné kulturális sajátosságait. A bizalomhiány, a tapasztalati kirekesztettség és a családi kapcsolatok gyenge támogatása fokozza a marginalizációt. A hozzáférés javítása érdekében szükséges roma közösségi segítők bevonása, érzékenyítő képzések bevezetése, valamint a nevelőszülői hálózatba való célzott toborzás támogatása roma családok irányába.

3. Speciális szükségletű gyermekek befogadó elhelyezésének kialakítása

A fogyatékossgal élő gyermekek ellátására kevés megfelelő férőhely áll rendelkezésre, és a meglévő intézmények gyakran nem rendelkeznek megfelelő szakemberekkel, infrastruktúrával vagy módszertani háttérrel. Ennek kezelése érdekében szükséges speciális ellátási egységek kialakítása, célzott szakemberképzés, valamint együttműködések kialakítása a gyógypedagógiai hálózattal.

4. Rendszerből kikerülő HH/HHH fiatalok mentorálása és utógondozói támogatása

A szakellátásból kikerülő fiatal felnőttek közül sokan alacsony társadalmi mobilitással, kapcsolati és gazdasági háttér nélkül indulnak el az önállóság útján. A hozzáférés javítása érdekében szükséges egy megyére kiterjedő mentorhálózat kialakítása, mobil utógondozói szolgáltatások indítása, valamint célzott támogatások biztosítása a lakhatás, munkavállalás és továbbtanulás terén.

5. Családi kapcsolattartást elősegítő modellek kialakítása HH gyermekek számára

A HH gyermekek intézményi elhelyezése gyakran együtt jár a családi kapcsolatok megszakadásával, mivel nincs szervezett módja a kapcsolattartás fenntartásának. A hozzáférés humánusabbá tétele érdekében szükség van kapcsolattartási pontok kialakítására, valamint olyan elhelyezési modell kidolgozására, amely a gyermek számára lehetővé teszi a vér szerinti szülőkkel és testvérekkel való rendszeres kapcsolatot.

III. Oktatás-képzés teljes szolgáltatási köre

1. Köznevelési alapfeladatok

1.1. Köznevelési alapfeladat ellátásában meglévő hiányosságok

Lakossági hozzájárulás hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében az óvodai és iskolai ellátás alapvetően stabil, azonban a szolgáltatásokhoz való hozzájárulás területileg jelentős egyenlőtlenségeket mutat. A középfokú oktatás – különösen a szakmai képzés és a gimnáziumi ellátás – elsősorban Veszprém, Pápa, Ajka és Várpalota térségében koncentrálódik. A devecseri járásban a Máltai Szakiskola biztosít lehetőséget hegesztő, szociális gondozó, valamint gyermek- és ifjúsági felügyelő szakmák elsajátítására.

Az általános iskolai beiskolázásban tapasztalt magas bejárési arány (pl. Devecser: 48,3%) a helyi ellátás kapacitás- vagy minőségi hiányosságaira utal. A pedagógushiány, különösen a természettudományos, művészeti és fejlesztő szakos ellátottság hiánya több járásban is (pl. Várpalota, Zirc) veszélyezteti az oktatás színvonalát. A túlterheltség és az adminisztrációs elvárások (pl. OviKréta) rontják a szakmai munka hatékonyságát.

Infrastrukturálisan is jelentkeznek problémák: több térségben elavult iskolaépületek, hiányzó digitális eszközök és elégtelen fejlesztő helyiségek korlátozzák a korszerű oktatás lehetőségét. A kis létszámú iskolák fenntarthatósága – különösen a Zirci járásban – hosszú távon is kérdéses, az iskolabezárások veszélye pedig tovább csökkentené a lakosság helyben maradási esélyeit.

Hátrányos helyzetűek hozzájárulásának hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek aránya a vármegye egészéhez képest kiugróan magas a Devecseri (HH 19,1%, HHH 7,7%) és Sümegi (HHH 5,2%) járásokban. A szükséges fejlesztő pedagógiai, gyógypedagógiai és pszichológiai szolgáltatások biztosítása A szakemberek vonatkozásában részben az EGYMI-k utazó gyógypedagógusi-konduktori hálózata, részben az intézmények alkalmazásában lévő pedagógusok útján történik. Az egyéni szükségletekhez igazodó ellátást nehezíti a megfelelő végzettséggel rendelkező iskolapszichológus-és gyógypedagógus hiány. A kisgyermekkorú intervenciók (logopédia, óvodai pszichológia) szintén nem elérhetők mindenhol, különösen a kistelepüléseken élő gyermekek számára. Az SNI és BTMN tanulók ellátása több térségben (pl. Tapolca, Zirc, Várpalota) nem biztosított a szükséges szakszolgálati háttérrel. A gyógypedagógusok és iskolapszichológusok hiánya miatt az integráció lehetősége formálissá válik, az egyéni szükségletekhez igazodó oktatás nem valósul meg. A digitális eszközök hiánya – különösen a roma és mélyszegénységben élő tanulók körében – tovább mélyíti az oktatási esélyegyenlőtlenséget.

A kollégiumi férőhelyek korlátozott száma miatt – pl. Balatonfüreden és Devecserben – a középfokú tanulmányokhoz szükséges mobilitás nem minden hátrányos helyzetű tanuló számára biztosított. Ez különösen a roma tanulók továbbtanulási esélyeit korlátozza, akik számára a kollégiumi háttér hiánya mellett gyakran a közösségi beilleszkedés is nehézséget okoz. A kulturális érzékenység, a támogatott átmenetek és a célzott mentorálás hiánya miatt az oktatási rendszer nem képes megfelelően kezelni a társadalmi különbségeket.

1.2. Lakosságot célzó köznevelési alapfeladatokra irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Középfokú oktatáshoz való hozzáférés hiánya egyes járásokban (Sümegegy, Devecser)	Alacsony népességszám, intézményi koncentráció, közlekedési nehézségek	Középfokú oktatáshoz való hozzáférést segítő mobilitási támogatások, ösztöndíjak, bejárást segítő programok	2025–2028	Oktatási Hivatal, önkormányzatok, szakképzési centrumok	Nem
2	SNI/BTMN tanulók ellátásához szükséges szakemberek hiánya	Humán erőforrás-hiány, alacsony utánpótlás, elszívó hatás	Gyógy pedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus utánpótlási programok indítása, ösztöndíjakkal	2025–2027	Oktatási Hivatal, felsőoktatási intézmények, szakmai szervezetek	Nem
3	Kollégiumi férőhelyhiány hátrányos helyzetű tanulók számára	Területi koncentráció, elavult infrastruktúra, alacsony férőhelyszám	Kollégiumi férőhelyek bővítése hiányos térségekben (pl. Balatonfüred, Devecser)	2025–2029	Önkormányzatok, intézményfenntartók, fejlesztéspolitikai szereplők	Nem
4	Óvodai és iskolai fejlesztő- és pszichológiai szolgáltatások hiánya különös tekintettel a HH,	Finanszírozási és kapacitáshiány,	Fejlesztő, logopédiai, pszichológiai szolgáltatások térségi	2025–2027	Szakszolgálatok, tankerületek, szakmai szervezetek	Nem

	SNI, autizmus spektrumzavarral diagnosztizált gyermekekre	alacsony lefedettség vidéken	bővítése, utazó szakemberek megerősítése			
5	Digitális eszközök és infrastruktúra hiányosságai hátrányos térségekben	Forráshiány, digitális szakadék, intézményi korszerűtlenség	Digitális infrastruktúra fejlesztése, eszközpótlás és szoftverhasználati képzések hátrányos térségekben	2025–2026	Digitális Kormányzati Ügynökség, fenntartók, oktatási intézmények	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A köznevelési alapfeladatokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségei – különösen a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók esetében – Veszprém vármegyében több szinten is jelentős akadályokat jelentenek az oktatási esélyegyenlőség biztosításában. A térségi különbségek, a szakemberhiány, a szociális háttérből fakadó tanulási hátrányok, valamint az infrastrukturális és digitális ellátottság eltérései azt eredményezik, hogy a sérülékeny csoportok tagjai nem jutnak hozzá a számukra szükséges támogató oktatási környezethez. Az alábbi beavatkozások célja e hozzáférési egyenlőtlenségek csökkentése, a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a társadalmi integrációt segítő oktatási feltételek megteremtése.

1. Középfokú oktatáshoz való hozzáférést segítő mobilitási támogatások

A Sümegi és Devecseri járások kis lélekszáma nem indokol középfokú intézményfejlesztést, ugyanakkor a tanulók mobilitása kulcskérdés. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében indokolt a közlekedést támogató intézkedések, ösztöndíjak, illetve hétközi bentlakást lehetővé tevő megoldások fejlesztése. Ez mérsékelheti a lemorzsolódási kockázatokat, és javíthatja a középfokú elérés esélyét a hátrányos helyzetű térségekben élők számára.

2. Térségi szakember-utánpótlás biztosítása ösztöndíjprogramokkal

A gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok és iskolapszichológusok száma nem elegendő a megye több járásában. A vidéki térségekbe irányuló célzott ösztöndíjprogramok, utazó szakemberhálózat bővítése, valamint az ellátási körzetek optimalizálása növelheti a szolgáltatás lefedettségét. Ez különösen fontos az SNI és BTMN tanulók megfelelő oktatási környezetének biztosításához.

3. Kollégiumi férőhelyek bővítése hátrányos helyzetű térségekben

A tanulók lakhatási lehetőségei – különösen Balatonfüred és Devecser térségében – szűkösek, ami korlátozza a középfokú tanulmányokhoz való hozzáférést. A kollégiumi infrastruktúra fejlesztése, a hétfélig hazautazást támogató programok, valamint tanulást segítő szolgáltatások javíthatják a HH/HHH tanulók továbbtanulási esélyeit. A beavatkozás célja a tanulók mobilitási akadályainak lebontása.

4. Fejlesztő- és pszichológiai szolgáltatások bővítése

A vidéki járásokban – különösen Zirc, Sümeg, Devecser – hiányzik az alapvető logopédiai, pszichológiai és fejlesztőpedagógiai ellátás. Ezek a szolgáltatások kulcsszerepet játszanak a tanulók korai támogatásában, és csökkentik a tanulási, viselkedési nehézségek miatti lemorzsolódást. Az utazó szakemberhálózat kiterjesztése és a helyi jelenlét erősítése alapvető feltétele a prevenció ellátásnak. Fontos lenne a gyermekek lemorzsolódásának megelőzése, csökkentése érdekében már óvodás korban biztosítani az alapvető logopédiai és pszichológiai ellátást, amelyekkel csökkenthetővé válna az évről-évre gyarapodó számú iskolai viselkedési, tanulási nehézségek miatt szükséges fejlesztő foglalkozások száma. Ehhez alapvető feltétel a megfelelő számú szakemberképzés.

5. Digitális infrastruktúra fejlesztése és eszközpótlás

A digitális eszközök hiánya a hátrányos helyzetű tanulók számára a tanulási lehetőségek szűkülését jelenti, különösen a digitális oktatás területén. A fejlesztési program célja az iskolák technikai korszerűsítése, valamint a tanulók otthoni tanulását segítő laptop-, tablet- és internet-hozzáférés biztosítása. Ez elősegíti a digitális szakadék mérséklését, és hosszú távon erősíti az oktatási egyenlőséget.

1.3 Hátrányos helyzetűeket célzó köznevelési alapfeladatokra irányuló beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Magas HH/HHH arányú járásokban (Devecser, Sümeg) nem érhető el célzott oktatási támogatások	Nincs térségi szintű célzott fejlesztéspolitika, alulfinanszírozottság	Célzott kiegészítő fejlesztőprogramok indítása HH/HHH tanulók számára (tanoda, mentorálás, ösztöndíj)	2025–2027	Tankerületek, szakszolgálatok, civil szervezetek	Nem
2	SNI és BTMN tanulók számára nincs elegendő gyógypedagógus, fejlesztő- és pszichológus szakember	Szakemberhiány, alacsony bér, vidéki leterheltség	Térségi szakember-ösztöndíjprogramok bevezetése, utazó hálózat bővítése	2025–2027	Oktatási Hivatal, felsőoktatás, szakszolgálatok	Nem
3	Nincs megfelelő korai fejlesztési szolgáltatás a HH gyermekek számára (logopédia, pszichológia)	Hiányos szakszolgálati struktúra, területi lefedetlenség	Korai intervenciós programok bevezetése hátrányos helyzetű gyermekek, különös tekintettel az SNI, illetve autizmus spektrumzavarral élő gyermekek számára	2025–2026	Szakszolgálatok, pedagógiai intézetek, önkormányzatok	Nem

4	Roma tanulók kulturálisan érzékeny támogatása nem biztosított	Szemléletformáló programok és mentorálási rendszerek hiánya	Roma kulturális identitást erősítő oktatási programok, közösségi beágyazottságot erősítő iskolai tevékenységek	2025–2028	Iskolák, nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek	Nem
5	Kollégiumi háttér hiánya miatt a HH tanulók középfokú hozzáférése korlátozott	Kollégiumi infrastruktúra hiányossága, alacsony férőhelyszám	Kollégiumi férőhelyek bővítése, tanulótámogató szolgáltatások fejlesztése (pl. hétvégi hazautazás támogatása)	2025–2029	Önkormányzatok, fenntartók, fejlesztéspolitikai partnerek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A köznevelési alapfeladatokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségei – különösen a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók esetében – Veszprém vármegyében több szinten is jelentős akadályokat jelentenek az oktatási esélyegyenlőség biztosításában. A térségi különbségek, a szakemberhiány, a szociális háttérből fakadó tanulási hátrányok, valamint az infrastrukturális és digitális ellátottság eltérései azt eredményezik, hogy a sérülékeny csoportok tagjai nem jutnak hozzá a számukra szükséges támogató oktatási környezethez. Az alábbi beavatkozások célja e hozzáférési egyenlőtlenségek csökkentése, a korai iskolaelhagyás megelőzése, valamint a társadalmi integrációt segítő oktatási feltételek megteremtése.

1. Célzott kiegészítő fejlesztőprogramok indítása HH/HHH tanulók számára

A Devecseri, Sümegi és Zirci járásokban kiugróan magas a HH/HHH tanulók aránya, ugyanakkor az oktatási rendszeren belüli támogató szolgáltatások lefedettsége alacsony. Az oktatási integráció, tanulási eredmények javítása és lemorzsolódás megelőzése érdekében szükséges célzott programok – tanodák, mentorálási rendszerek, ösztöndíjak – bevezetése. Ezek segítik a tanulók motivációjának erősítését, és támogatást nyújtanak a mindennapi iskolai előmenetelben.

2. Térségi szakember-ösztöndíjprogramok bevezetése, utazó hálózat bővítése

A fejlesztő- és gyógypedagógusok, iskolapszichológusok hiánya rendszerszintű akadályt jelent az SNI/BTMN tanulók inkluzív nevelésében. A hátrányos helyzetű térségekbe irányuló ösztöndíj- és pályakezdési támogatások, illetve az utazó szakemberek munkakörének kiszélesítése révén növelhető az ellátási arány. Ez lehetővé teszi az egyéni szükségletekre szabott pedagógiai jelenlétet.

3. Korai intervenciós programok bevezetése hátrányos helyzetű gyermekek számára

A logopédiai, pszichológiai és korai fejlesztési szolgáltatások hiánya a legkisebb gyermekeknél különösen súlyos hatással van a későbbi tanulási pályákra. A hátrányos helyzetű gyermekek számára elérhető fejlesztések decentralizált, térségi szintű bevezetése – beleértve a család- és gyermekjóléti központokkal való együttműködést – mérsékelheti a tanulási lemaradásokat, és támogatja az iskolai beilleszkedést már óvodáskortól.

4. Roma kulturális identitást erősítő oktatási programok bevezetése

A roma tanulók számára fontos, hogy az oktatás ne csak nyelvi és tantárgyi támogatást nyújtson, hanem figyelembe vegye kulturális kötődéseiket is. Az identitáserősítő programok (pl. roma nyelvi szakkörök, művészeti tevékenységek) hozzájárulnak az iskolai közösséghez való kapcsolódás erősítéséhez. Emellett a pedagógusok érzékenyítése és a közösségi mentorálás segítheti a diszkrimináció csökkentését és az iskolai sikerességet.

5. Kollégiumi férőhelyek bővítése és tanulótámogató szolgáltatások fejlesztése

A HH/HHH tanulók középfokú továbbtanulását gyakran nemcsak a tanulmányi előmenetel, hanem a lakhatási háttér is akadályozza. A kollégiumi férőhelyek bővítése és a tanulóbarát szolgáltatások, (pl. hétvégi hazautazás támogatása, tanulássegítő mentorálás) hozzájárulhatnak a társadalmi mobilitás növeléséhez. A beavatkozás különösen fontos a kis járásokból érkező tanulók számára, akik nem tudják napi szinten megoldani a bejárást.

2. Felnőttképzés

2.1. Felnőttképzésben meglévő hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

A felnőttoktatási lehetőségek Veszprém vármegyében alapvetően városi központokhoz kötődnek: a tanulók több mint 70%-a Veszprém és Pápa intézményeiben vesz részt a képzésben. A kisebb településeken és periférikus járásokban – pl. Sümeg, Devecser, Zirc – nem érhető el helyben felnőttgimnáziumi képzés, így az ott élők számára a részvétel csak napi bejárással vagy utazással lehetséges, ami különösen a munkavállalás és családi kötelezettségek mellett jelent akadályt.

Az intézményi kínálat jelenléte önmagában nem elegendő a tényleges hozzáférés biztosításához. Hiányzik a felnőttoktatási programok térségi szintű ismertsége, a munkahelyi és közösségi bevonódás támogatása, valamint a tanulási motiváció megerősítését célzó kísérő szolgáltatások (mentorálás, tanulástámogatás, rugalmasság). Az esti vagy levelező rendszerű képzésekben való részvétel nehézségeit tovább súlyosbítja a közlekedési infrastruktúra és a digitális hozzáférés hiányossága.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű és végzettség nélküli fiatal felnőttek – különösen a 16–24 év közöttiek – körében kiemelten fontos lenne a felnőttoktatás szerepének erősítése, azonban e célcsoport elérése számos akadályba ütközik. A HH/HHH fiatalok körében gyakori a korai iskolaelhagyás, és több térségben már az általános iskola befejezése is problémát jelent. A befejezetlen alapfokú tanulmányok és az alacsony tanulási motiváció együttesen csökkentik a tanuláshoz való visszatérés esélyét.

Sokan közülük nem rendelkeznek sem általános iskolai végzettséggel, sem piacképes szakképzettséggel, ami a munkaerőpiacról való kiszoruláshoz és a társadalmi leszakadáshoz vezet. A roma fiatalok és mélyszegénységben élők számára a kulturális különbségek, az iskolai környezethez való kötődés hiánya, valamint az alacsony jövedelmi és lakhatási helyzet tovább csökkenti a felnőttoktatásban való részvétel esélyét. Emellett az érintettek gyakran digitálisan hátrányos helyzetben is vannak, ami az online vagy hibrid tanulási formák elérését szinte lehetetlenné teszi. A célcsoport számára jelenleg nincs elegendő közösségi támogató mechanizmus, amely segítené a belépést és benntartást a felnőttképzésben.

2.2. Lakosságot célzó felnőttképzési beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Felnőttgimnáziumi képzések területi lefedetlensége (pl. Sümeg, Devecser, Zirc)	Koncentrált városi ellátás, utazási nehézségek, alacsony térségi elérhetőség	Térségi tanulási pontok létrehozása, közösségi helyszínekbe integrált oktatás	2025–2028	Oktatási intézmények, önkormányzatok, civil partnerek	Nem
2	Felnőttoktatás alacsony ismertsége és motivációs háttér hiánya	Információhiány, tanulói kudarctapasztalatok, támogatás hiánya	Motivációs kampány, közösségi mentorhálózat és tanulástámogató szolgáltatások bevezetése	2025–2026	Szociális szolgálatok, intézményfenntartók, civil szervezetek	Nem
3	Fiatalfelnőttek (16–24 évesek) alacsony részvétele a felnőttoktatásban	Korai iskolaelhagyás, szakképzettség hiánya, alacsony tanulási motiváció	Második esély típusú rugalmas oktatási formák fejlesztése, mentorálás és ösztöndíjprogram	2025–2029	Szakképzési centrumok, szociális szolgálatok, civil partnerek	Nem
4	Digitális tanulásból való kizártság (digitális írástudás és eszközhiány)	Digitális szakadék, eszközhiány, alacsony kompetenciaszint	Digitális kompetenciafejlesztő kurzusok és eszközhozzáférés biztosítása	2025–2027	Digitális Kormányzati Ügynökség, önkormányzatok, képzőintézmények	Nem

5	Hiányzik a munkahelyi tanulás és a tanulás melletti foglalkoztatás rugalmassága	Képzési időbeosztás és munkaidő összeegyeztethetlensége	Munkahelyi tanulási modellek, moduláris és rugalmas képzési formák fejlesztése	2025–2028	Munkaadók, szakképzési centrumok, képzőintézmények	Nem
---	---	---	--	-----------	--	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A felnőttképzési rendszer hozzáférhetősége Veszprém vármegyében elsősorban városi központokra koncentrálódik, miközben a kisebb településeken élők számára korlátozottak a tanulási lehetőségek. A tanuláshoz való visszacsatlakozást nemcsak a földrajzi távolság, hanem a rugalmatlan képzési struktúrák, a munka és tanulás összehangolásának nehézségei, valamint a digitális hozzáférés hiányosságai is akadályozzák. A motivációs háttér megerősítése, a közösségi támogatás és az élethelyzethez illeszkedő képzési formák hiánya tovább növeli az esélykülönbségeket. A következő beavatkozások ezeket a strukturális gátakat kívánják felszámolni, a tanulási lehetőségek földrajzi, időbeli és módszertani kiszélesítésével.

1. Térségi tanulási pontok kialakítása és közösségi helyszínekbe integrált oktatás

A vármegye több járásában – például Devecserben, Sümegen vagy Zircen – nem érhető el helyben felnőttgimnáziumi képzés. Ezen térségekben indokolt a meglévő közösségi terek, könyvtárak, művelődési házak bevonása a tanulás támogatásába, térségi tanulási pontok kijelölésével. Ezek lehetőséget biztosítanak a digitális oktatáshoz való hozzáférésre, tanácsadásra és kiscsoportos tanulási alkalmakra is.

2. Motivációs kampányok és tanulást támogató közösségi mentorprogramok indítása

A felnőttoktatásban való részvétel sok esetben nem a kínálat hiánya, hanem az alacsony belső motiváció, korábbi kudarcélmények és tájékozatlanság miatt marad el. A célzott kommunikációs kampányok, helyi példaképek és közösségi mentorprogramok segíthetnek elérni azokat a felnőtteket, akik a tanulási folyamat újrakezdéséhez biztonságos környezetet és támogatást igényelnek.

3. Második esély típusú rugalmas oktatási formák fejlesztése

A 16–24 év közötti fiatal felnőttek egy része sem alapfokú végzettséggel, sem szakképzettséggel nem rendelkezik. Az ő számukra olyan rugalmasan szervezett, kompetenciaalapú képzésekre van szükség, amelyek összeegyeztethetők a munkavállalással, segítik az alapkompenciák megerősítését, és motivációt teremtenek a továbblépéshez. Fontos, hogy ezek a programok ösztöndíjjal és mentorálással is kiegészüljenek.

4. Digitális kompetenciafejlesztés és eszközhozzáférés biztosítása

A felnőttképzés egyre nagyobb arányban tartalmaz digitálisan támogatott tanulási elemeket. A digitális írástudás hiánya és az eszközökhöz való hozzáférés hiánya azonban sok felnőttet kizár az ilyen típusú képzésekből. Ennek enyhítésére indokolt digitális alapkompenciafejlesztő kurzusok és közösségi eszközhasználati lehetőségek (pl. tanulópontokon biztosított laptophasználat) biztosítása.

5. Munkahelyi tanulás ösztönzése és képzési rugalmasság biztosítása

A tanulás és a munka összeegyeztetése továbbra is az egyik legnagyobb akadály a felnőttek képzésbe való bevonásában. A munkahelyi tanulás elősegítése – például rugalmas képzési időkerettel, részidős vagy moduláris képzésekkel – ösztönözheti a munkáltatókat és munkavállalókat egyaránt. A képzések közelebb vitele a munkahelyhez és a tanulási idő rugalmas alakítása kulcseleme a részvétel növelésének.

2.3 Hátrányos helyzetűeket célzó felnőttképzési beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Alacsony részvétel a felnőttoktatásban a HH/HHH fiatal felnőttek körében	Iskolai kudarc tapasztalat, motivációhiány, tájékozatlanság	Célzott toborzás és közösségi mentorprogram bevezetése	2025–2027	Szociális szolgálatok, civil szervezetek, képzőintézmények	Nem
2	Befejezetlen általános iskolai tanulmányok és szakképzettség hiánya	Korai iskolaelhagyás, tanulási kudarcok, alapkészségek hiánya	Második esély típusú, kompetenciafejlesztő programok indítása	2025–2029	Szakképzési centrumok, köznevelési intézmények, munkaügyi szervezetek	Nem
3	Digitális tanulási formákból való kizártság	Digitális írástudás hiánya, eszköztelenség, otthoni környezet hiánya	Digitális kompetenciafejlesztő képzések és közösségi eszközhasználat biztosítása	2025–2026	Digitális Kormányzati Ügynökség, önkormányzatok, képzőhelyek	Nem
4	Roma fiatalok felnőttképzési részvétele alacsony	Kulturális kötődés hiánya, közösségi támogatás hiánya, diszkrimináció	Roma közösségi mentorálás, kulturálisan érzékeny programok indítása	2025–2028	Roma nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, iskolák	Nem

5	Felnőttképzési programok nem illeszkednek a célcsoport élethelyzetéhez	Rugalmatlan időbeosztás, képzési forma és helyszín korlátai	Mobil tanulási formák, esti/online képzések bevezetése hátrányos térségekben	2025–2028	Felnőttképzési szolgáltatók, önkormányzatok, civil partnerek	Nem
---	--	---	--	-----------	--	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű felnőttek oktatási reintegrációja Veszprém vármegyében továbbra is számos strukturális, társadalmi és infrastrukturális akadályba ütközik. Az alacsony iskolai végzettség, a korai iskolaelhagyás, a tanulási kudarcok és a szociális elszigeteltség együttesen járulnak hozzá ahhoz, hogy e célcsoport tagjai nagy arányban maradnak ki a felnőttképzési programokból. A roma közösségek esetében ehhez további akadályt jelent a kulturális távolság, a bizalmatlanság az oktatási intézmények irányába, valamint a közösségi támogatás hiánya.

Az alábbi beavatkozások célja, hogy célzott eszközökkel – például helybe vitt képzésekkel, közösségi mentorálással, digitális felzárkóztatással – olyan támogató környezetet hozzanak létre, amely lehetővé teszi a tanuláshoz való visszakapcsolódást, a kompetenciák fejlesztését és a társadalmi mobilitás esélyének növelését. Az intézkedések hangsúlyosan építenek a személyre szabott megközelítésre, a közösségi beágyazottságra és a rugalmas képzési megoldásokra.

1. Célzott toborzás és közösségi mentorprogram bevezetése

A hátrányos helyzetű fiatal felnőttek (különösen a 16–24 éves korosztály) ritkán jelennek meg a felnőttoktatási programokban, mivel korábbi tanulási kudarcuk, a szociális izoláció és az alacsony önhatékonyság erősen demotiválóan hat. A tanulási aktivitás ösztönzéséhez olyan közösségi mentorprogramokra van szükség, amelyek bizalmi kapcsolatokon keresztül segítik a célcsoport újracsatlakozását a tanulási útvonalhoz. A program kulcseleme a helyi példaképek, civil közvetítők és szociális szakemberek aktív bevonása.

2. Második esély típusú, kompetenciafejlesztő programok indítása

A HH/HHH fiatalok jelentős része sem általános iskolai végzettséggel, sem szakképesítéssel nem rendelkezik. A képzési kínálatnak alkalmazkodnia kell ezekhez az alacsony belépési szintekhez, különösen az alapkompenciák (írás-olvasás, számolás, digitális alapismeretek) területén. A rugalmas időbeosztású, modulárisan felépülő képzési formák, ösztöndíjakkal és egyéni mentorálással kiegészítve, képesek lehetnek valódi második esélyt nyújtani ezen fiatal felnőttek számára.

3. Digitális kompetenciafejlesztő képzések és közösségi eszközhasználat biztosítása

A digitális kompetenciák hiánya – különösen a roma fiatalok és mélyszegénységben élők körében – kizárja a célcsoportot a mai felnőttképzések egyre nagyobb részét képező online vagy hibrid formákból. Ezért indokolt kifejezetten HH/HHH tanulóakra szabott digitális alapképzések indítása, valamint közösségi terekben (pl. tanulópontokban) biztosított informatikai eszközhasználat, akár mentorált formában. A beavatkozás célja a digitális tanulási esélyegyenlőség megteremtése.

4. Roma közösségi mentorálás és kulturálisan érzékeny programok indítása

A roma fiatalok oktatási részvételét a strukturális hátrányokon túl a kulturális elidegenedés és az intézményi bizalmatlanság is csökkenti. Ennek oldására roma származású mentorokkal működő közösségi támogatórendszer, valamint identitáserősítő, közösségi alapú tanulási programok indítása szükséges. Az iskolai integrációt elősegítő, közösségvezérelt felnőttképzési modellek hozzájárulhatnak a lemorzsolódás mérsékléséhez és a tanuláshoz való pozitív viszony kialakításához.

5. Mobil tanulási formák és rugalmas időbeosztású képzések bevezetése

A felnőttképzési programok jelenleg ritkán illeszkednek a hátrányos helyzetű felnőttek élethelyzetéhez, különösen a munkavállalással vagy gyermekneveléssel párhuzamosan tanulni kívánók esetében. A részidős, esti, hétvégi vagy online képzések, valamint a helybe vitt tanulási alkalmak bevezetése lehetővé tenné a tanulás és a mindennapi élet összehangolását. A programok idő- és térbeli rugalmassága kulcsfontosságú a célcsoport tartós bevonásához és megtartásához.

3. Egyéb oktatási, képzési feladatok

3.1. Egyéb oktatási, képzési feladatellátásában meglévő hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében az egyéb oktatási-képzési feladatokhoz (pl. korai fejlesztés, logopédia, pszichológiai ellátás, gyógytestnevelés, SNI-integráció, tehetséggondozás) való lakossági hozzáférés jelentős területi egyenlőtlenségeket mutat. Míg egyes városi központokban teljes körű és jól szervezett szolgáltatási rendszerek működnek (pl. Balatonfüred, Pápa, Tapolca, Veszprém), addig más térségek – különösen Zirc és Devecser – esetében súlyos ellátási hiányosságok, széttagolt struktúrák és kapacitásproblémák figyelhetők meg.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférést számos tényező akadályozza: a szakemberhiány (pl. logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus) általános, különösen a kisebb járásokban. A közlekedési nehézségek, az információhiány, valamint az ellátások központosítása (pl. regionális centrumokhoz kötött szolgáltatások) szintén korlátozzák a lakóhelyhez közeli hozzáférést. A prevenció rendszer gyengesége, különösen a korai életkorban megvalósuló fejlesztések (pl. 0–3 év közötti gyermekek pszichológiai vagy logopédiai támogatása) hiánya tovább mélyíti a tanulási és szocializációs hátrányokat.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) személyek – köztük a **gyermekek, nők, fogyatékos személyek, mélyszegénységben élők, romák és idősek** – számára az egyéb oktatási-képzési feladatokhoz való hozzáférés nemcsak fizikai és infrastrukturális, hanem társadalmi és szemléleti korlátokba is ütközik.

A **HH/HHH gyermekek** gyakran nem jutnak el időben a szükséges logopédiai, pszichológiai vagy fejlesztőpedagógiai ellátásokhoz, különösen, ha településükön nincs elérhető szakember. A **roma gyermekek** esetében további akadályt jelent a bizalomhiány és az iskolai környezethez való laza kötődés, ami csökkenti a korai fejlesztés és tehetséggondozás hatékonyságát.

A **fogyatékossgal élő gyermekek** számára a SNI-integráció esélye csak akkor valósul meg, ha megfelelően képzett szakemberek és fejlesztő infrastruktúra is rendelkezésre áll – ami a kisebb térségekben gyakran hiányzik. A **mélyszegénységben élő családok** nem minden esetben tudják biztosítani a fejlesztésekhez szükséges utazást, vagy a szolgáltatások kiegészítő költségeit.

A **nők** – különösen, ha egyedül nevelnek gyermekeket – sokszor nem tudják biztosítani gyermekeik rendszeres részvételét az ellátásokon, míg az **idősek** számára a felnőttkori tanuláshoz, egészségmegőrzéshez kapcsolódó képzések csak elvétve, vagy egyáltalán nem elérhetők.

A HH-célcsoportok szempontjából kulcsfontosságú a helyi, integrált és proaktív szolgáltatásszervezés, amely figyelembe veszi a társadalmi hátrányokat, és közösségi támogató rendszerekre is támaszkodik.

3.2. Lakosságot célzó egyéb oktatási, képzési beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Utazó szakemberek alacsony lefedettsége (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus)	Szakemberhiány, területi egyenlőtlenségek	Utazó hálózat megerősítése, mobil szolgáltatások fejlesztése	2025–2027	Fenntartók, tankerületek, szakmai szolgáltatók	Nem
2	Kisebb járási központok (pl. Zirc, Devecser) ellátási hiányosságai	Infrastrukturális lemaradás, nem teljes szakemberállomány	Járási szintű szolgáltatások bővítése, kihelyezett fejlesztőpontok létrehozása	2025–2028	Önkormányzatok, intézményfenntartók, civil partnerek	Nem
3	Fejlesztőszobák, ellátási terek hiánya több járásban (pl. Tapolca, Balatonfüred)	Tárgyi feltételek hiányosságai	Infrastrukturális fejlesztések, célzott beruházások logopédiai és pszichológiai munkára	2025–2027	Fenntartók, pályázati szervezetek, önkormányzatok	Nem
4	Tehetséggondozás és tehetségfejlesztés korlátozott elérhetősége a hátrányos helyzetű csoportok számára	Kapacitáshiány, célcsoport-érzékeny programok hiánya	Célzott tehetséggondozási és tehetségfejlesztési, iskolai előre haladást támogató programok indítása gyermekeknek, kiemelten HH és SNI tanulóknak	2025–2026	Köznevelési intézmények, szakszolgálatok, civil szervezetek	Nem

5	Korai életkorú intervenció (0–3 év) részleges lefedettsége	Prevenációs szemlélet gyengesége, szolgáltatáskoordináció hiánya	Korai fejlesztési rendszer egységesítése, területi elérhetőség javítása	2025–2029	Vármegyei szakszolgálatok, fenntartók	Nem
---	--	--	---	-----------	---------------------------------------	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

Az egyéb oktatási és képzési szolgáltatások – különösen a korai fejlesztés, logopédia, pszichológiai támogatás, tehetséggondozás és SNI-integráció – kulcsszerepet játszanak a tanulási hátrányok megelőzésében, a gyermekek fejlődésének támogatásában és az oktatási esélyegyenlőség megteremtésében. Veszprém vármegyében ugyan több városban példaszerű rendszerek működnek, a szolgáltatások elérhetősége azonban jelentős területi különbségeket mutat. A kisebb járásokban, különösen Zirc és Devecser térségében súlyos ellátási hiányosságok és szakemberhiány tapasztalható. A következő beavatkozások célja, hogy csökkentsék a hozzáférési egyenlőtlenségeket, javítsák a szolgáltatások földrajzi lefedettségét, valamint megerősítsék a korai prevenció és a személyre szabott támogatás lehetőségeit.

1. Utazó szakemberhálózat fejlesztése (logopédia, pszichológia, fejlesztőpedagógia)

A vármegye számos térségében – különösen Zirc, Devecser és kisebb járási települések esetében – nem biztosított a helyben elérhető fejlesztőszakemberi jelenlét. A logopédiai és pszichológiai ellátás jellemzően utazó formában valósul meg, azonban a jelenlegi hálózat kapacitása nem elegendő a teljes lefedettséghez. Az ellátás gyakorisága alacsony, sok esetben heti 1 órás kontaktusra korlátozódik. A beavatkozás célja az utazó hálózat megerősítése – különösen logopédia és pszichológia területén –, a státuszok bővítése, és a munkavégzést támogató eszközpark biztosítása. Hosszú távon szükséges lehet térségi szakmai központok kialakítása, amelyek koordinálják az utazó szolgáltatások működését.

2. Járási szintű ellátási rendszerek megerősítése (Zirc, Devecser fókusz)

Zirc térségében több alapellátás (pl. korai fejlesztés, logopédia, pszichológiai ellátás) csak részben vagy egyáltalán nem érhető el, Devecserben pedig az ellátás fragmentált és eseti jellegű. A szolgáltatások hiányosságai nemcsak az ellátás színvonalát, de a korai prevenció lehetőségét is jelentősen rontják. A beavatkozás célja ezen kisebb járási központok oktatási és fejlesztési infrastruktúrájának célzott megerősítése. Ez magában foglalja a szakemberek rész munkaidős jelenlétének növelését, közösségi fejlesztőpontok kialakítását, valamint az ellátásszervezés újragondolását. A járási szintű szolgáltatásfejlesztés kulcseleme a helyi igényekhez való alkalmazkodás és a regionális támogatás összehangolása.

3. Infrastrukturális fejlesztések logopédiai és pszichológiai munkához

Több járásban – például Balatonfüred, Tapolca – nem áll rendelkezésre megfelelően felszerelt fejlesztőszoba vagy nyugodt, zárt tér a logopédiai és pszichológiai munka ellátásához. Ez nemcsak a szolgáltatások hatékonyságát csökkenti, hanem korlátozza a beavatkozások számát és minőségét is. A beavatkozás célja célzott infrastruktúrafejlesztés: fejlesztőhelyiségek kialakítása, eszközbeszerzés (pl. diagnosztikai és terápiás eszközök), valamint akadálymentesítési szempontok érvényesítése. A korszerű fejlesztőterek nemcsak a szakemberek munkáját könnyítik meg, hanem növelik a gyermekek komfortérzetét és nyitottságát is. A fizikai környezet fejlesztése tehát közvetlenül hozzájárul az ellátások minőségi javításához.

4. Tehetséggondozás elérhetőségének javítása a hátrányos helyzetű tanulók körében

A tehetséggondozó programok gyakran a kedvezőbb helyzetű térségek iskoláihoz kötődnek, így a HH/HHH tanulók csak korlátozottan jutnak hozzá ezekhez a lehetőségekhez. Ez különösen problémás a roma gyermekek, mélyszegénységben élők vagy SNI-tanulók esetében, akiknél a tehetség kibontakozása gyakran speciális környezetet, megerősítő visszajelzéseket igényel. A beavatkozás célja célcsoport-érzékeny tehetséggondozó programok kidolgozása és bevezetése, amelyek figyelembe veszik a társadalmi hátrányokat, és közösségi alapú, inkluzív megközelítést alkalmaznak. A programok kiegészülhetnek mentorálással, ösztöndíjjal, illetve szülői bevonással. A hátránykompenzáció és tehetséggondozás együttes érvényesítése a társadalmi mobilitás erős eszköze lehet.

5. Korai intervenciós rendszer egységesítése és elérhetőségének javítása

A 0–3 éves korosztály számára nyújtott korai fejlesztés, logopédiai és pszichológiai támogatás jelenleg nem egységes struktúrában működik, ellátottsága térségenként változó. A prevenciós rendszer gyengesége különösen hátrányosan érinti azokat a gyermekeket, akik már kisgyermekkorban nehezített induló feltételekkel rendelkeznek (pl. SNI, fejlődési zavar, családi krízishelyzet). A beavatkozás célja a korai intervenciós rendszer megerősítése, az ellátási pontok számának növelése, és a különböző szolgáltatások közötti koordináció javítása. A szociális alapszolgáltatások bevonása kulcsfontosságú a korai jelzés és a szülők elérése szempontjából. Az időben elindított fejlesztések jelentős hatással lehetnek a gyermekek hosszú távú iskolai és társadalmi sikerességére.

3.3 Hátrányos helyzetűeket célzó egyéb oktatási, képzési beavatkozások

Sorszám	A SZÚT-ban feltárt szolgáltatási hiányok	A szolgáltatási hiányok okai	Beavatkozási, intézkedési javaslatok	Ütemezés	Közreműködők és felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Roma gyermekek alacsony arányú bevonódása tehetséggondozó programokba	Kulturális távolság, bizalmatlanság, alacsony észlelésű elérés	Kulturálisan érzékeny, közösségi alapú tehetséggondozó programok kialakítása	2025–2027	Oktatási intézmények, roma szervezetek, civil partnerek	Nem
2	Fogyatékos gyermekek SNI-ellátásának területi és infrastrukturális korlátai (kiemelten autizmus spektrumzavarral élő és SNI gyermekek)	Szakemberhiány, fejlesztő infrastruktúra hiánya, kapacitáskorlátok, speciális fejlesztő programok hiánya	Helyi szinten biztosított fejlesztőpontok létrehozása, gyógypedagógiai kapacitásbővítés, speciális fejlesztő programok fejlesztése és megvalósítása szakmai és civil együttműködésben	2025–2028	Szakszolgálatok, fenntartók, önkormányzatok	Nem
3	HH/HHH gyermekek részleges elérése korai fejlesztésben	Területi egyenlőtlenségek, szülői tájékozatlanság	Korai intervenciós szolgáltatások célzott bővítése, szülői tájékoztató kampányok	2025–2029	Szakszolgálatok, civil szervezetek	Nem
4	HH-s nők és egyedülálló anyák gyermekei nem jutnak időben fejlesztő ellátáshoz	Mobilitási és időkeret korlátok, információhiány	Helybe vitt fejlesztőszolgáltatások, családbarát időbeosztás, mentorálás	2025–2027	Gyermekintézmények, közösségi szolgáltatók, szociális ellátók	Nem

5	Idősebb (50+) HH-s lakosok teljesen kimaradnak az egész életen át tartó tanulásból	Képzési kínálat hiánya, tanulási motiváció és önbizalom alacsony szintje	Közösségi tanulási programok kialakítása, alacsonyküszöbű tanulási alkalmak biztosítása	2025–2028	Képzőintézmények, nyugdíjasklubok, közösségi terek	Nem
---	--	--	---	-----------	--	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

Az egyéb oktatási-képzési feladatokhoz – így a korai fejlesztéshez, logopédiához, pszichológiai támogatáshoz, SNI-integrációhoz vagy tehetséggondozáshoz – való hozzáférés különösen kritikus a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esetében. A roma gyermekek, a fogyatékosokkal élők, a mélyszegénységben élő családokban nevelkedő fiatalok, az egyedülálló anyák gyermekeinek többsége, valamint az idősebb generációk tagjai gyakran nem érik el ezeket a szolgáltatásokat időben, megfelelő intenzitással vagy számukra is hozzáférhető formában. A társadalmi hátrányok halmozódása, a mobilitási és információs korlátok, a szakmai kapacitások területi hiányai és az alacsony motiváció egyaránt hozzájárulnak az ellátatlansághoz. A következő beavatkozások célja, hogy célcsoport-érzékeny és helyben elérhető támogatási formákon keresztül mérsékeljék az oktatási esélykülönbségeket és támogassák az érintettek társadalmi integrációját.

1. Közösségi alapú, kulturálisan érzékeny tehetséggondozó programok kialakítása roma gyermekek számára

A roma gyermekek tehetséggondozásban való részvétele ma marginális Veszprém vármegyében, ami nemcsak a társadalmi mobilitásukat korlátozza, hanem a bennük rejlő potenciál kibontakozását is gátolja. A bizalmatlanság, a kulturális távolság és a pozitív iskolai minták hiánya miatt sok család nem érzékeli elérhetőnek ezeket a lehetőségeket. A beavatkozás célja olyan helyi példaképeken és közösségi hálózatokon alapuló programok kidolgozása, amelyek közelebb hozzák a tehetséggondozás fogalmát a roma közösségekhez. A programoknak alkalmazkodniuk kell a közösségi sajátosságokhoz, és biztosítaniuk kell az anyagi, logisztikai és érzelmi támogatást is a részvételhez. A hosszú távú cél a pozitív tanulási identitás kialakítása és az iskolai sikeresség erősítése.

2. SNI gyermekek helyben történő fejlesztését támogató pontok és kapacitásbővítés

A fogyatékosokkal élő gyermekek számára a fejlesztőpedagógiai és gyógypedagógiai szolgáltatások elérhetősége sok esetben nem biztosított, főként a kisebb járásokban. A meglévő rendszer túlközpontosított, a szakszolgálati kapacitások szűkösek, az utazó hálózat pedig nem minden esetben képes kielégítő lefedettséget biztosítani. A beavatkozás célja a helyi fejlesztőpontok kialakítása, amelyek állandó vagy rendszeres időközönként működnek, és a gyermekek lakókörnyezetében biztosítják az ellátást. Emellett szükséges a gyógypedagógus-állomány bővítése, és a meglévő szakemberek munkájának támogatása (pl. szupervízió, eszközbeszerzés). Az intézkedés az inklúzió megerősítését és az iskolai lemorzsolódás csökkentését is szolgálja.

3. Célzott korai fejlesztési és szülői tájékoztató programok HH/HHH családok számára

A HH és HHH családokban élő kisgyermekek gyakran nem kapnak időben fejlesztést, noha már korán megmutatkoznak náluk a fejlődési lemaradás jelei. A szülők tájékoztatatlansága, az utazás nehézségei együttesen akadályozza a szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A beavatkozás célja egy olyan szülői elérési és tájékoztató rendszer kialakítása, amely proaktívan segíti a fejlesztési szükségletek felismerését és a szolgáltatások igénybevételét. Emellett bővíteni kell a korai fejlesztést nyújtó szakemberek és ellátási pontok számát, különösen a hátrányos térségekben. A korai beavatkozás jelentősen növeli a gyermekek későbbi iskolai sikerességének esélyét.

4. Családbarát fejlesztő szolgáltatások biztosítása HH-s nők és egyedülálló anyák gyermekei számára

Az egyedülálló anyák gyermekei sok esetben kiszorulnak a fejlesztő szolgáltatásokból, mivel az anyák időbeosztása, munkaterhei és mobilitása nem teszi lehetővé a rendszeres ellátások igénybevételét. A beavatkozás célja helybe vitt, rugalmas időrendű fejlesztőszolgáltatások kialakítása, amelyek közösségi terekben vagy mobil formában is elérhetők. Emellett szükséges a szülők mentorálása, tájékoztatása és a szolgáltatások összehangolása az egyéni élethelyzetekhez. A családbarát szemlélet javítja a részvételi arányokat, és hozzájárul a gyermekek fejlődési esélyeinek kiegyenlítéséhez. A cél, hogy a gyermek ne a szülő helyzetének következményeit szenvedje meg, hanem időben kapjon támogatást.

5. Idősebb hátrányos helyzetű lakosok bevonása az egész életen át tartó tanulásba

Az 50 év feletti, alacsony iskolai végzettségű és szociálisan hátrányos helyzetű felnőttek jellemzően teljesen kimaradnak az oktatási és képzési lehetőségekből. Ennek oka a tanulási önbizalom hiánya, a képzési kínálat szűkössége és az élethelyzetükhöz nem illeszkedő tanulási formák. A beavatkozás célja közösségi tanulási programok kialakítása, amelyek alacsonyküszöbű, motiváló és gyakorlati tudást közvetítő képzéseket kínálnak (pl. digitális alapképességek, egészségtudatosság, pénzügyi ismeretek). A tanulás, mint közösségi élmény megélése, a pozitív visszajelzések és a gyakorlati eredményesség hozzájárulhat az idősebb generációk társadalmi aktivitásának fenntartásához és önértékelésük javításához.

IV. Lakhatás, közszolgáltatások, infrastruktúra

1. Lakhatás, lakásállomány

1.1. Lakhatásban meglévő hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegye lakásállománya országos összevetésben kedvező képet mutat: a lakások 87,5%-a használatban van, amely stabil lakáspiaci keresletet és viszonylag élénk mobilitást jelez. Ugyanakkor a nem lakott lakások 12,5%-os aránya – különösen a Balatonparti térségekben – szezonális használatra, nyaralófunkcióra vezethető vissza, ami hosszú távon torzítja a helyi lakhatási kínálatot és a tényleges hozzáférést.

A komfort nélküli és szükséglakások száma meghaladja a 3 000-et, amelyek döntően a Devecseri, Sümegi és Pápai járás aprófalvas térségeiben koncentrálódnak. Ezekben a járásokban a lakhatási szegénység megjelenési formái – az alacsony komfortfokozat, az elavult infrastruktúra, az energiahatékonysági problémák – tartósan rontják az ott élők életminőségét. A lakóingatlanok akadálymentesítése hiányos, amely különösen az időskorú és mozgáskorlátozott lakosság számára jelent korlátozó tényezőt.

A digitális infrastruktúra megyei szinten 67,6%-os lefedettséggel rendelkezik, ugyanakkor egyes települések – például Devecser – esetében 50% alatti értékek is előfordulnak. A digitális szegénység különösen a mélyszegénységben élő, gyermekes és időskorú háztartások körében súlyosbítja a lakhatási helyzetet, mivel akadályozza az oktatáshoz, munkavállaláshoz, egészségügyi és ügyintézési szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Zsúfoltság jellemzi azon lakásokat, ahol 10 m²-nél kisebb alapterület jut egy főre. A vármegye szintjén ez mintegy 1 378 lakást érint, főként nagyobb városias térségekben, például Veszprémben és Várpalotán, ahol a zsúfoltság gyakran alacsony jövedelmű, nagycsaládos háztartásokat érint.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különösen a romák, idősek, fogyatékosokkal élők és többgyermekes családok – lakhatási körülményei halmozott problémákat mutatnak. A szegregált vagy szegregálódó településrészekben a lakások minősége jelentős elmaradást mutat: alacsony komfortfokozat, közművesítettség hiánya, megközelíthetőség korlátozottsága jellemző. A komfort nélküli és szükséglakások aránya ezen csoportok körében az átlagnál magasabb, miközben az energiahatékonysági korszerűsítés vagy akadálymentesítés lehetőségei szűkösek, gyakran anyagi és információs akadályok miatt. A digitális infrastruktúra hiánya tovább mélyíti a társadalmi egyenlőtlenségeket: a digitális kompetencia és az internethez való hozzáférés alacsony szintje gátolja a hátrányos helyzetű családokat abban, hogy éljenek az online oktatás, egészségügyi szolgáltatások vagy munkavállalás adta lehetőségekkel. A településközi különbségek a lakhatási hozzáférésben jól körvonalazhatók: a Veszprémi, Ajkai és Balatonalmádi járások viszonylag kedvező lakásállománnyal rendelkeznek, míg Devecser, Sümeg és Pápa periférikus térségeiben súlyos lakásminőségi és közmű-infrastrukturális hiányosságok állnak fenn. E térségekben a célzott beavatkozások elengedhetetlenek ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű csoportok lakhatási esélyei javuljanak.

Fiatal személyek (14–24 évesek) különösen a pályakezdők és fiatal szülők számára korlátozott a megfizethető lakhatási lehetőség, a bérlakás- és támogatott lakásprogramokhoz való hozzáférés szűk körű. A vidéki térségekben élő fiatalok számára hiányoznak az önálló életkezdést támogató lakhatási formák (pl. ifjúsági garzonok, átmeneti bérlakások), ami hozzájárul az elvándorláshoz és a helyi népességfogyáshoz.

1.2. Lakosságot célzó lakhatási beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Komfort nélküli lakások magas aránya	Elavult infrastruktúra, korszerűsítés hiánya	Lakásállomány felmérése, célzott korszerűsítési program indítása	2025–2028	Önkormányzatok, PTE, civil partnerek	Nem
2	Zsúfolt lakások aránya magasabb a nagycsaládosok körében	Alacsony jövedelem, korlátozott lakáskínálat	Megfizethető bérlakásprogram kidolgozása családosok számára	2025–2029	Önkormányzatok, lakásügynökségek	Nem
3	Akadálymentesítés hiánya idősek és fogyatékkal élők számára	Támogatási rendszer hiánya, tudáshiány	Támogatott akadálymentesítési pályázatok meghirdetése	2025–2027	Kormányhivatal, civil szervezetek	Nem
4	Digitális infrastruktúra hiányos lefedettsége	Piaci érdektelenség, alacsony jövedelmi szint	Digitális tanulópontok, közösségi wifi hozzáférés biztosítása	2025–2026	Könyvtárak, szolgáltatók	Nem
5	Energiahatékonysági korszerűsítés alacsony aránya	Anyagi forráshiány, tájékozatlanság	Energetikai tanácsadás és közösségi mintaprojektek indítása	2025–2029	PTE, önkormányzatok, energetikai cégek	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

Veszprém vármegye lakhatási rendszerének általános képe kedvezőbb az országos átlagnál, ugyanakkor több térségben – különösen a periférikus járásokban – tartós lakhatási nehézségek tapasztalhatók. A komfort nélküli és zsúfolt lakások, az akadálymentesítés hiánya, a digitális szegénység, valamint az energiahatékonysági korszerűsítések alacsony aránya együttesen csökkentik a lakosság életminőségét, és gátolják a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést. A következő beavatkozások ezek enyhítését célozzák:

1. Lakásállomány felmérése, célzott korszerűsítési program indítása

A komfort nélküli lakások nagy száma elsősorban a aprófalvas térségek elavult infrastruktúrájának következménye. A célzott korszerűsítési program első lépése a vármegyei lakásállomány részletes felmérése, amely alapján fejlesztési prioritások állíthatók fel. A korszerűsítés során külön figyelmet kell fordítani a közművesítésre, a fűtési rendszerek cseréjére és a szigetelésre. A programban való részvételt ösztönözni lehet önkormányzati együttműködéssel és lakossági tájékoztatással.

2. Megfizethető bérlakásprogram kidolgozása családok számára

A nagycsaládos, alacsony jövedelmű háztartások körében kiemelt problémát jelent a lakások zsúfoltsága, különösen a városias térségekben. A beavatkozás célja olyan megfizethető bérlakások kialakítása, amelyek alacsonyabb lakbérrel, de megfelelő alapterülettel biztosítanak lakhatást. Ezt új bérlakások építésével vagy meglévő épületek átalakításával is el lehet érni. A lakásügynökségek bevonása elősegítheti a célzott célcsoport-azonosítást és a fenntartható működtetést.

3. Támogatott akadálymentesítési pályázatok meghirdetése

Az idős és fogyatékossgal élő személyek lakhatását gyakran az akadálymentesítés hiánya nehezíti meg. Az állami és önkormányzati támogatási rendszer bővítése, valamint egyszerűsített pályázati mechanizmusok bevezetése ösztönözheti az akadálymentesítés elvégzését. Emellett szükséges olyan tanácsadó és segítő szolgáltatások elérhetővé tétele, amelyek a lakók számára érthetően és hozzáférhetően segítik végig a folyamatot.

4. Digitális tanulópontok, közösségi wifi hozzáférés biztosítása

A digitális infrastruktúra hiányosságai – különösen a mélyszegénységben élők és idősek esetében – súlyosbítják a lakhatási problémák társadalmi hatását. A beavatkozás célja közösségi tanulópontok és wifi hozzáférési pontok létrehozása könyvtárakban, közösségi házakban, ahol a lakosság ingyenesen használhat digitális eszközöket. Ezen túlmenően szükség van digitális alapképzések megszervezésére, hogy a lakók élni tudjanak a digitális szolgáltatások lehetőségeivel.

5. Energetikai tanácsadás és közösségi mintaprojektek indítása

Az energiahatékonysági beruházások elmaradása gyakran információhiányból és alacsony jövedelmi szintből ered. A Pécsi Tudományegyetemhez kötődő szakmai háttérrel javasolt energetikai tanácsadói hálózatot kiépíteni, amely célzottan segíti a lakosságot a felújítási lehetőségek feltérképezésében. Közösségi mintaprojektek – például közös napelem-telepítés vagy szigetelés – mintául szolgálhatnak más települések számára is. A program erősítheti a lakossági energiatudatosságot és csökkentheti a rezsiterheket.

1.3 Hátrányos helyzetűeket célzó lakhatási beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Roma háztartások túlszűfolt, komfort nélküli lakásokban élnek	Lakásmobilitás hiánya, jövedelmi korlát	Célzott roma lakhatási pályázatok, közösségi alapú lakáskonceptciók indítása	2025–2028	Önkormányzatok, civil szervezetek	Nem
2	Mélyszegénységben élők nem férnek hozzá korszerűsítési programokhoz	Adminisztratív és információs korlátok	Lakhatási tanácsadó pontok és mentorhálózat kiépítése	2025–2027	PTE, szociális szolgáltatók	Nem
3	Mozgáskorlátozott személyek lakhatása nem akadálymentes	Akadálymentesítési ismeretek hiánya, magas költségek	Akadálymentesítés közösségi támogatással, esettanulmányokra alapozott szemléletformálás	2025–2029	Civil szervezetek, PTE	Nem
4	Digitális szegénység hátrányos helyzetű családoknál	Hozzáférési korlátok, eszközhiány	Digitális eszköztámogatás és képzések hátrányos helyzetűeknek	2025–2026	Könyvtárak, iskolák, szolgáltatók	Nem
5	Lakhatási döntésekből kimaradnak a célcsoportok	Társadalmi bevonás gyengesége	Részvételi tervezési workshopok lebonyolítása helyi közösségek bevonásával	2025–2028	PTE, önkormányzatok	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A lakhatáshoz való hozzáférés nemcsak anyagi, hanem strukturális és társadalmi korlátokba is ütközik a hátrányos helyzetű célcsoportok esetében. A roma lakosság, a mélyszegénységben élők, a fogyatékkal élők, valamint a digitálisan leszakadó családok lakáskörülményei gyakran nem felelnek meg az emberhez méltó lakhatás követelményeinek. Emellett a döntéshozatalból való kizártság és az információhoz való hozzáférés korlátozottsága is tovább mélyíti az egyenlőtlenségeket. A következő célzott beavatkozások célja e hátrányok mérséklése és a lakhatási esélyek kiegyenlítése.

1. Célzott roma lakhatási pályázatok, közösségi alapú lakáskonceptiók indítása

A roma háztartások esetében jellemző a zsúfolt, komfort nélküli lakásokban való élet, gyakran szegregált településrészekben. A lakásmobilitás hiánya és az alacsony jövedelmi szint miatt a piaci megoldások nem elérhetők. A beavatkozás célja olyan célzott lakhatási pályázatok indítása, amelyek közösségi tervezésen alapuló, fenntartható lakáskonceptiókat valósítanak meg – például kisléptékű építkezések, szövetkezeti bérlakásmodellek vagy támogatott lakásbővítések formájában. A program hozzájárulhat a szegregáció oldásához és a társadalmi mobilitás erősítéséhez.

2. Lakhatási tanácsadó pontok és mentorhálózat kiépítése

A mélyszegénységben élők gyakran nincsenek tisztában a lakásfelújítási, korszerűsítési lehetőségeikkel, illetve nem rendelkeznek a szükséges adminisztratív ismeretekkel. A beavatkozás célja egy helyi jelenlétben alapuló tanácsadó és mentorhálózat létrehozása, amely segít az érintetteknek eligazodni a pályázatokban, támogatásokban, és elősegíti a gyakorlati megvalósítást. A hálózat a lakhatás mellett energiahatékonysági és digitális infrastruktúra-témákban is támaszt nyújthat.

3. Akadálymentesítés közösségi támogatással, esettanulmányokra alapozott szemléletformálás

A mozgáskorlátozott személyek lakásai gyakran nem felelnek meg a minimális akadálymentességi elvárásoknak. A fizikai akadályok felszámolása mellett kulcsfontosságú a társadalmi szemléletformálás is. A beavatkozás célja olyan közösségi támogatási formák bevezetése, amelyek helyi erőforrásokat is bevonnak (pl. önkéntesek, tanműhelyek), valamint esettanulmányokon alapuló kampányokkal érzékenyítik a lakosságot az akadálymentesítés fontosságára. A program lehetőséget adna arra is, hogy jó gyakorlatok szélesebb körben terjedjenek el.

4. Digitális eszköztámogatás és képzések hátrányos helyzetűeknek

A digitális írástudás és eszközhasználat hiánya különösen sújtja azokat a családokat, ahol a gyermekek tanulása, a szülők munkavállalása vagy az ügyintézés online térbe szorul. A beavatkozás célja, hogy célcsoport-orientált digitális eszköztámogatási rendszert vezessenek be (pl. laptopkölcsonzés, használt eszközök újraosztása), valamint olyan képzéseket indítsanak, amelyek az alapvető digitális készségeket fejlesztik. A tanulópontok vagy könyvtárak helyi bázisként szolgálhatnak a program működtetéséhez.

5. Részvételi tervezési workshopok lebonyolítása helyi közösségek bevonásával

A hátrányos helyzetű csoportok gyakran kimaradnak a saját lakókörnyezetüket érintő döntésekből. A beavatkozás célja részvételi workshopok szervezése, amelyek során a lakosság – különösen a rászoruló csoportok – saját elképzeléseiket és igényeiket fogalmazhatják meg a települési fejlesztések irányairól. A folyamat vizualizációval, közösségi tervezéssel és nyomon követéssel egészülne ki, bevonva a Pécsi Tudományegyetem építészeti és társadalomtudományi műhelyeit. A részvétel növeli a közösségi elköteleződést és erősíti a társadalmi kohéziót.

2. Közszolgáltatások

2.1. Közszolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegye közszolgáltatási hálózata strukturálisan erős, különösen a járasszékhelyek esetében, azonban az ellátottság színvonala, kapacitása és hozzáférhetősége tekintetében jelentős különbségek figyelhetők meg. A kisebb települések gyakran a térségi központok szolgáltatásaira szorulnak, amelyek viszont túlterheltek a kistérségi lakosság megnövekedett igényei miatt. A kulturális, közösségi és közlekedési szolgáltatások – például színház, filmszínház, esti és hétfégi közlekedés – számos járásban nem elérhetők helyben. A közösségi közlekedés ritkítása, az informatikai infrastruktúra korszerűtlensége, valamint az ellátórendszerek szétagoltsága is akadályozza a szolgáltatások egyenlő hozzáférését.

Továbbá a városias térségek intézményei gyakran nem rendelkeznek a kistérségi igényeket is kiszolgáló kapacitásokkal, ami túlterheltséghez és a szolgáltatási színvonal romlásához vezet. A bölcsődei férőhelyek száma több járásban is alacsony, míg a digitális eszközpark elavultsága különösen az ifjúsági célcsoportokat célzó intézmények esetében problémás. A fizikai infrastruktúra fejlesztése, az akadálymentesítés kiterjesztése és a térségi lefedettség javítása kulcsfontosságú a hozzáférési egyenlőtlenségek enyhítéséhez.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, fogyatékosokkal élők, nők, gyermekes családok és idősek, **fiatal személyek** – számára a közszolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés gyakran nem valósul meg. Ennek fő okai között szerepel az akadálymentesítés hiánya, az alacsony szintű digitális kompetencia, a közlekedési nehézségek, valamint az információs elzártság. A kulturális és szabadidős szolgáltatásokhoz való hozzáférés különösen korlátozott a kisebb településeken, ahol a fizikai jelenlét mellett a közösségi közlekedés hiánya is további akadályt képez.

A közszolgáltatásokhoz való hozzájutás esélyeit tovább rontja a digitális infrastruktúra hiányossága: több településen elavult eszközpark és hiányzó internet-hozzáférés jellemző, ami hátrányosan érinti az online ügyintézéshez, oktatáshoz és tájékozódáshoz szükséges alapfeltételeket. Az információhiány, az alacsony motiváció, a közintézmények nyitvatartási idejének korlátai, valamint a szolgáltatások kapacitáshiányai együttesen járulnak hozzá a társadalmi leszakadáshoz.

A vármegyei közszolgáltatási rendszer fejlesztése során ezért kiemelt szempont kell legyen az esélyteremtés, az inkluzív szolgáltatásfejlesztés, valamint a célcsoport-specifikus akadályok lebontása – különösen a kisgyermekes családok, az idősek, a fogyatékosokkal élők és a hátrányos helyzetű fiatalok esetében.

2.2. Lakosságot célzó közszolgáltatási beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Kulturális szolgáltatások hiánya kisebb járásokban	Filmszínház, színház helyi hiánya	Alternatív kulturális programok indítása (utazó színház, mozgómozi, közösségi vetítések)	2025–2027	Önkormányzatok, művelődési intézmények	Nem
2	Közlekedési elérhetetlenség esti és hétféligi időszakban	Helyi közlekedés hiánya, helyközi menetrend korlátai	Esti és hétféligi közösségi járatok bevezetése a térségi központok eléréséhez	2025–2028	Önkormányzatok, közlekedési szolgáltatók	Nem
3	Digitális infrastruktúra elavultsága közintézményekben	Elavult eszközpark, karbantartási forráshiány	Digitális eszközfejlesztés közszolgáltatási terekben (pl. könyvtárak, ifjúsági terek)	2025–2027	Önkormányzatok, fenntartók	Nem
4	Túlerhelt térségi városi közszolgáltatások	Környékbeli települések igényeinek koncentrálódása	Kapacitásbővítés humán erőforrás- és infrastruktúra-fejlesztéssel	2025–2028	Önkormányzatok, szociális és kulturális fenntartók	Nem
5	Akadálymentesítés hiánya közszolgáltatási terekben	Elmaradt beruházások, nem szabványosított kialakítás	Akadálymentesítési fejlesztések támogatása és előírásainak megerősítése	2025–2029	Önkormányzatok, civil szervezetek, pályázati intézmények	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

Veszprém vármegye közszolgáltatási rendszere stabil intézményi háttérrel rendelkezik, különösen a térségi szerepkörrel bíró városokban. Ugyanakkor számos kisebb járásban és településen a hozzáférés korlátai jelentősen csökkentik a lakosság esélyeit az alapvető kulturális, közösségi, digitális és közlekedési szolgáltatásokhoz való tényleges hozzájutásban. A következő beavatkozások célja, hogy ezek a területi és infrastrukturális különbségek mérséklődjenek, és a lakosság közszolgáltatásokhoz való hozzáférése javuljon a teljes vármegyei térben.

1. Kulturális szolgáltatások hiánya kisebb járásokban

A kisebb városok, mint Sümeg, Devecser vagy Várpalota nem rendelkeznek állandó színházzal vagy filmszínházzal, ami csökkenti a lakosság kulturális hozzáférését. A beavatkozás célja olyan alternatív formák bevezetése, mint a mozgómozi, utazó színházi előadások, közösségi vetítések, vagy akár szabadtéri események. Ezek révén a kulturális élmények elérhetővé válnának azokban a térségekben is, ahol jelenleg ilyen szolgáltatás nem működik, ezáltal erősítve a helyi közösségek kohézióját és életminőségét.

2. Közlekedési elérhetetlenség esti és hétféjei időszakban

Számos településről csak napközbeni, hétköznapi időszakban biztosított a bejutás a járasszékhelyekre, ami jelentősen megnehezíti a munkavállalást, ügyintézését és közösségi részvételt. A javasolt intézkedés célja esti és hétféjei közösségi járatok bevezetése, különösen a több műszakos munkarenddel rendelkező munkavállalók, valamint a fiatalok és idősek mobilitásának támogatására. Ezzel nemcsak a munkaerőpiaci esélyek javíthatók, hanem a közszolgáltatások elérhetősége is biztosítható.

3. Digitális infrastruktúra elavultsága közintézményekben

A közintézmények – különösen a könyvtárak, ifjúsági központok és közösségi házak – számos településen elavult digitális eszközökkel működnek, ami akadályozza a korszerű ügyintézését, tanulást és információhoz jutást. A beavatkozás célja eszközpark-fejlesztés és digitális kapacitásépítés, amely révén a közszolgáltatási terek korszerű, nyilvános digitális hozzáférési pontokká válhatnak. Ez különösen fontos a digitális szegénység mérséklése és az esélyegyenlőség előmozdítása szempontjából.

4. Túlterhelt térségi városi közszolgáltatások

A megyei szinten térségi központként működő városok – például Ajka, Tapolca, Veszprém – ellátják a környező települések lakosságát is, ami hosszú távon túlterheltséget eredményez az intézményeknél. A javasolt intézkedés célja a humánerőforrás és az infrastruktúra bővítése a közintézményekben, amely biztosíthatja a fenntartható működést és csökkenti az igényekből fakadó nyomást. A fejlesztések eredményeként a szolgáltatások minősége és elérhetősége is növekedni fog.

5. Akadálymentesítés hiánya közszolgáltatási terekben

A közintézmények akadálymentes hozzáférése – különösen idősek és fogyatékosokkal élők számára – sok esetben nem biztosított. A beavatkozás célja az akadálymentesítés műszaki és szervezeti megvalósításának támogatása, pályázatok és előírások útján. Emellett fontos a lakosság és az intézmények szemléletformálása is, hogy a jövőbeni beruházások során prioritást kapjanak az egyenlő hozzáférést biztosító megoldások.

2.3 Hátrányos helyzetűeket célzó közszolgáltatási beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH-s lakosság alacsony részvétele alacsony kulturális programokban	Kulturális távolság, motivációhiány, akadályok, mobilitási	Célzott kulturális programok szervezése hátrányos helyzetű közösségekben	2025–2027	Önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények	Nem
2	Akadálymentes közszolgáltatási hozzáférés hiánya	Elavult infrastruktúra, alacsony prioritás, költségkorlátok	Akadálymentesítési program indítása hátrányos helyzetű célcsoportok eléréséhez, infografikai fejlesztések	2025–2029	Önkormányzatok, PTE, civil szervezetek	Nem
3	Digitális szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya HH-s településeken	Eszközhiány, alacsony digitális kompetencia	Közösségi internet-hozzáférési pontok és digitális képzések biztosítása	2025–2029	Könyvtárak, iskolák, PTE	Nem
4	Információhiány a szolgáltatásokról a HH-s csoportok körében	Kommunikációs csatornák elérése korlátozott, bizalmatlanság	Lakossági tájékoztató kampányok szervezése célcsoport-specifikus csatornákon	2025–2027	Civil szervezetek, önkormányzatok, helyi médiumok	Nem

5	Szociálisan kiszolgáltatott családok kizorulása a közszolgáltatásokból	Kapacitáshiány, távolság, információs korlátok	Alacsonyküszöbű, közösségi alapon működő szolgáltatási modellek fejlesztése	2025–2028	Szociális szolgáltatók, civil partnerek	Nem
---	--	--	---	-----------	---	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különösen a roma lakosság, mélyszegénységben élők, fogyatékkal élők, gyermekes családok és alacsony iskolai végzettséggel rendelkező idősök – számos akadállyal szembesülnek. Ezek az akadályok nemcsak fizikai vagy infrastrukturális természetűek, hanem kapcsolódhatnak információhiányhoz, digitális lemaradáshoz, társadalmi kirekesztettséghez és motivációs tényezőkhöz is. A következő beavatkozások célja, hogy ezek a csoportok célzott, elérhető és befogadó közszolgáltatásokhoz juthassanak a vármegye teljes területén.

1. Célzott kulturális programok szervezése hátrányos helyzetű közösségekben

A hátrányos helyzetű lakosság kulturális programokban való részvétele alacsony, ami egyrészt a motiváció hiányára, másrészt a kulturális intézmények földrajzi távolságára, valamint a mobilitási nehézségekre vezethető vissza. A beavatkozás célja, hogy a kulturális élmények helybe vigyék azokat a programokat, amelyeket egyébként a célcsoport nem tudna igénybe venni – utazó színházak, közösségi filmvetítések, roma kulturális napok, stb. – ezáltal erősítve a kulturális integrációt és közösségi részvételt.

2. Akadálymentesítési program indítása hátrányos helyzetű célcsoportok eléréséhez

A közszolgáltatási terek jelentős része nem akadálymentesített, ami különösen hátrányosan érinti a fogyatékkal élőket, idősöket, mozgáskorlátozottakat. A beavatkozás célja komplex akadálymentesítési programok indítása – nemcsak infrastrukturális fejlesztések, hanem szemléletformálás, szabványosítás és használói visszajelzések alapján történő tervezés formájában. Ezzel biztosítható, hogy a szolgáltatások valóban mindenki számára elérhetőek legyenek.

3. Közösségi internet-hozzáférési pontok és digitális képzések biztosítása

A digitális szegénység tartósan akadályozza a hátrányos helyzetű családokat a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben, különösen a hivatalos ügyintézés, oktatás és egészségügyi rendszerek online formáin keresztül. A beavatkozás célja közösségi Wi-Fi pontok, tanulópontok létrehozása és digitális kompetenciafejlesztő tanfolyamok megszervezése. Ez különösen fontos az alacsony iskolai végzettségű felnőttek és gyermekes háztartások számára.

4. Lakossági tájékoztató kampányok szervezése célcsoport-specifikus csatornákon

A hátrányos helyzetű csoportok sokszor nem értesülnek a számukra releváns közszolgáltatásokról – ennek oka a hagyományos kommunikációs csatornák elérhetetlensége, a bizalmatlanság és a motiváció hiánya. A beavatkozás célja célcsoport-orientált tájékoztató kampányok lebonyolítása, például közösségi fórumok, segítő hálózatokon keresztüli tájékoztatás, vizuálisan támogatott információs anyagok. E lépések segítenek abban, hogy a szolgáltatások valóban elérjék a célcsoportokat.

5. Alacsonyküszöbű, közösségi alapon működő szolgáltatási modellek fejlesztése

A szociálisan kiszolgáltatott családok sokszor nem tudják igénybe venni a formális közszolgáltatásokat – legyen szó időhiányról, távolságról vagy mentális gátakról. A beavatkozás célja olyan új típusú szolgáltatások bevezetése, amelyek közel viszik a segítségnyújtást a célcsoportokhoz, például mobil tanácsadási formák, közösségi terekbe integrált szociális funkciók vagy családlátogatásra épülő segítségnyújtás. A cél az esélykülönbség csökkentése és a szolgáltatások emberközpontúbbá tétele.

3. Infrastruktúra

3.1. Infrastrukturális hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők: Infrastruktúra

Veszprém vármegye önkormányzati infrastruktúrája országos összevetésben stabil alapellátottságot biztosít, azonban a járások és településtípusok közötti különbségek jelentősek. A kiépítetlen úthálózat aránya különösen a Pápai, Devecseri és Balatonfüredi járásokban magas, a lakosság közlekedési lehetőségeit és biztonságát korlátozva. A kerékpáros közlekedés feltételei nem egyenletesek: míg a Balaton körüli térségekben fejlettebb infrastruktúra áll rendelkezésre, addig több járásban – például Zirc, Sümeg – teljes hiány mutatkozik. A zöldfelületi és közösségi infrastruktúra (pl. játszóterek, pihenőhelyek, tornapályák) területi eloszlása szintén egyenetlen, számos településen nem biztosított az egészséges életmódhoz szükséges szabadidős tér. Az akadálymentesítés előrehaladottsága is településfüggő, a kisebb falvakban csak részleges megoldások valósultak meg. Az infrastrukturális lemaradások sok esetben nem csupán kényelmi, hanem társadalmi integrációs szempontból is hátrányt jelentenek a helyi lakosság számára.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők: Infrastruktúra

A hátrányos helyzetű lakosság – különösen a mélyszegénységben élők, romák, idősek, fogyatékosokkal élők és gyermekes családok, **fiatal személyek** – számára az infrastrukturális hiányosságok halmazott akadályokat jelentenek a mindennapi életben való aktív részvételben. A burkolatlan utak aránya magas a hátrányos térségekben, ez akadályozza a biztonságos közlekedést, különösen rossz időjárási körülmények között. A kerékpárutak hiánya rontja a közlekedési alternatívák elérhetőségét, ami kiemelten fontos lenne azon lakosok esetében, akik nem rendelkeznek saját járművel. A zöldfelületek és játszóterek hiánya különösen a gyermekes, alacsony jövedelmű családokat érinti, akik számára ezek a terek az egyetlen ingyenes kikapcsolódási lehetőséget jelentik. A fizikai és információs akadálymentesítés elmaradása súlyosan korlátozza a fogyatékosokkal élők és idősek mozgásterét. A közösségi közlekedés fejletlensége pedig csökkenti a szolgáltatásokhoz, oktatáshoz és munkavégzéshez való hozzáférés lehetőségét. Mindezek alapján az infrastruktúrafejlesztésben kiemelt figyelmet kell fordítani a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklésére is.

3.2. Lakosságot célzó infrastrukturális beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Burkolatlan úthálózat nagy aránya	Infrastruktúra elavultsága, alacsony beruházási kapacitás	Burkolatlan utak korszerűsítése kiemelten periférikus térségekben	2025–2029	Önkormányzatok, közútkezelők	Nem
2	Kerékpáros infrastruktúra területi hiányosságai	Forráshiány, alacsony tervezési kapacitás	Kerékpárutak fejlesztése különösen a Zirc, Sümeg és Devecser térségében	2025–2028	Önkormányzatok, tervező cégek	Nem
3	Zöldterületek és közösségi terek hiánya kisebb településeken	Fenntartási nehézségek, beruházási kapacitáshiány	Közösségi zöldterek, pihenőhelyek, tornapályák kialakítása	2025–2027	Önkormányzatok, civil partnerek	Nem
4	Akadálymentesítés előrehaladottsága egyenetlen	Forráshiány, szemléletbeli lemaradás	Települési akadálymentesítési tervek kidolgozása és végrehajtása	2025–2029	Önkormányzatok, PTE, civil szervezetek	Nem
5	Közlekedési csomópontok térségi terheltsége	Kistérségi szolgáltatási túlterheltség	Csomópontok kapacitásbővítése, intermodális megoldások fejlesztése	2026–2029	Önkormányzatok, közlekedési vállalatok	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

Veszprém vármegye infrastrukturális ellátottsága ugyan alapellátottsági szinten stabil, de a települések között súlyos minőségi és hozzáférési egyenlőtlenségek figyelhetők meg. A periférikus térségek burkolatlan útjai, a kerékpáros és zöldinfrastruktúra hiányai, valamint az akadálymentesítési és közlekedési problémák jelentős mértékben rontják a lakosság életminőségét. A következő intézkedések célja ezen hiányosságok enyhítése, különös tekintettel a kistépülési ellátottság fejlesztésére.

1. Burkolatlan úthálózat korszerűsítése

A vármegyében tapasztalható magas arányú burkolatlan útállomány – különösen a Pápai, Devecseri és Balatonfüredi járásokban – komoly közlekedési nehézséget jelent. A korszerűsítési program célja, hogy ezekben a térségekben javuljon az alapvető közlekedési infrastruktúra minősége, amely a lakosság biztonságát és mobilitását is növeli.

2. Kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

Zirc, Sümeg és Devecser térségében gyakorlatilag teljesen hiányzik a kerékpárút-hálózat, pedig a kerékpározás egyre elterjedtebb közlekedési forma. Kerékpáros közlekedésben cél a Balaton parti településeken túl a háttértelepüléseket is bekapcsolni a hálózatba és kerékpáros kapcsolat létesítése a Sümeg-Tapolca-Veszprém közötti területtel. A beavatkozás célja a kerékpáros infrastruktúra kiépítése ezen térségekben, amely hozzájárul a fenntartható mobilitáshoz és a lakosság egészséges életmódjához is.

3. Közösségi zöldterek, pihenőhelyek és tornapályák kialakítása

Számos kisebb településen hiányoznak az alapvető szabadidős és közösségi terek. A célzott fejlesztések lehetővé teszik játszóterek, pihenőhelyek és tornapályák létrehozását, különös tekintettel azokra a falvakra, ahol eddig nem álltak rendelkezésre ilyen típusú létesítmények.

4. Akadálymentesítési tervek kidolgozása és végrehajtása

Bár minden járás célként tűzte ki az akadálymentesítést, a megvalósítás mértéke egyenetlen. A beavatkozás célja egységes települési tervek készítése, illetve azok megvalósítása, különösen a közintézmények és közösségi terek fizikai hozzáférhetőségének biztosítására.

5. Közlekedési csomópontok kapacitásbővítése

A térségi központok – különösen Veszprém, Ajka és Balatonfüred – túlterheltsége a kistérségi lakosság kiszolgálása miatt folyamatos problémát jelent. A beavatkozás célja ezen csomópontok infrastrukturális megerősítése és az intermodális megoldások fejlesztése, hogy a közlekedési rendszer hatékonyabban szolgálja ki a régió mobilitási igényeit.

3.3 Hátrányos helyzetűeket célzó infrastrukturális beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Közlekedési nehézségek zsákfalvakban élő HH lakosság számára	Alacsony infrastruktúra-fejlesztési aktivitás, periférikus elhelyezkedés	Közösségi alapú közlekedési modellek bevezetése (pl. telekocsi, mikrobusz-hálózat)	2025–2028	Önkormányzatok, civil szervezetek	Nem
2	Hiányos akadálymentesítés SNI tanulók, idősek számára	Költségvetési korlátok, érzékenyítési hiányosságok	Akadálymentesítési pályázatok indítása hátrányos helyzetű célcsoportokra fókuszálva	2025–2029	Önkormányzatok, PTE, érdekvédelmi szervezetek	Nem
3	Zöld- és játszótéri infrastruktúra hiánya szegregátumok közelében	Fenntartási nehézségek, beruházási forráshiány	Közösségi zöldfelületek, játszóterek kialakítása célzott településrészekben	2025–2027	Önkormányzatok, civil partnerek	Nem
4	Digitális infrastruktúra és eszközhiány mélyszegénységben élők körében	Alacsony digitális kompetencia, eszközhiány	Digitális tanulópontok és kölcsönözhető eszközpark kialakítása	2025–2026	Könyvtárak, közösségi házak, szolgáltatók	Nem
5	HH fiatalok közlekedésbiztonsági kitétsége magas	Gyenge közúti infrastruktúra, hiányzó védőberendezések	Közlekedésbiztonsági programok indítása veszélyeztetett településeken	2025–2027	Közútkezelők, rendőrség, iskolák	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különösen a zsákfalvakban élők, az idősek, fogyatékosokkal élők, a mélyszegénységben élő családok és fiatalok – számára az infrastrukturális hozzáférés nemcsak fizikai, hanem társadalmi korlátokba is ütközik. Az alacsony beruházási aktivitás, az elszigeteltség és az információhiány tovább mélyíti az infrastrukturális lemaradásokat. A következő intézkedések célja, hogy a leginkább érintett csoportok számára is elérhetővé váljanak az alapvető közösségi és közlekedési szolgáltatások.

1. Községi alapú közlekedési modellek bevezetése zsákfalvas térségekben

A zsákfalvakban élő hátrányos helyzetű lakosság számára a mobilitás komoly kihívást jelent, mivel a közösségi közlekedés nem, vagy csak nagyon korlátozottan elérhető. A beavatkozás célja a közösségi közlekedési formák – például telekocsi-hálózat, mikrobuszos szállítás – kiépítése, amelyek helyi összefogáson és önkormányzati-civil partnerségen alapulnak.

2. Akadálymentesítési pályázatok hátrányos helyzetű célcsoportokra fókuszálva

A mozgáskorlátozott személyek, idősek és SNI tanulók számára az akadálymentesítés nem csupán fizikai kérdés, hanem esélyegyenlőségi alapfeltétel. A fejlesztés célja olyan célzott pályázatok indítása, amelyek előnyben részesítik a hátrányos helyzetűek által használt intézmények akadálymentesítését – különösen az oktatási és szociális területeken.

3. Községi zöldfelületek és játszóterek kialakítása szegregátumok közelében

A szegregált településrészekben gyakran teljesen hiányoznak az egészséges életmódot támogató szabadidős terek. A beavatkozás célja olyan közösségi játszóterek, pihenőhelyek és zöldfelületek létesítése, amelyek a társadalmi integráció és a gyermekek fejlődésének színterei lehetnek. Ezek fenntarthatóságát helyi közösségi partnerségek biztosítják.

4. Digitális tanulópontok és eszköztámogatás kialakítása

A digitális eszközökhöz való hozzáférés hiánya tovább mélyíti a társadalmi kirekesztődést. A beavatkozás célja olyan digitális tanulópontok létrehozása, ahol az eszközhasználat, internetelérés és alapszintű digitális képzések is elérhetők. E központok különösen fontosak a fiatalok, kisgyermekes családok és idősek szempontjából.

5. Közlekedésbiztonsági programok indítása hátrányos helyzetű fiatalok számára

A rossz közúti infrastruktúrával rendelkező térségekben élő HH fiatalok fokozott közlekedési kitétségben élnek – különösen iskola és munkahely közti közlekedés során. A fejlesztés célja közlekedésbiztonsági eszközök telepítése, iskolai tájékoztató programok szervezése és figyelemfelhívó kampányok lebonyolítása a balesetveszély csökkentése érdekében.

4. Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok

4.1. Bűnmegelőzési és közbiztonsági hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében a közbiztonsági mutatók hosszabb távú alakulása összességében pozitív tendenciát mutat: a regisztrált bűncselekmények száma jelentősen, 56%-kal csökkent 2009 és 2023 között, ezen belül a lopások száma 82%-kal esett vissza. A rendőrség, a polgárőrség és az önkormányzatok együttműködése több városban hatékony prevenciósi rendszert eredményezett, különösen Balatonfüred, Tapolca és Sümeg térségeiben. Ugyanakkor jelentős különbségek mutatkoznak a települések közötti bűnmegelőzési kapacitásban. A kisebb járasszékhelyeken – így például Zircen vagy Devecserben – a prevenciósi programok kevésbé rendszeresek, eseti jellegűek, a célcsoportok (fiatalok, idősek) elérése hiányos. Az online térben történő bűncselekmények – különösen csalások és adatlopások – növekvő kihívást jelentenek, különösen az idősek és a digitálisan alulinformált felnőttek körében. Továbbá a turisztikai szezonnal összefüggő bűnesetek kezelésére nem mindenhol épült ki célzott beavatkozás.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényező

A bűnmegelőzési szolgáltatásokhoz való hozzáférés hátrányos helyzetű célcsoportok esetén (pl. mélyszegénységben élő gyermekek, roma közösségek, idősek, nők, fogyatékossgal élő személyek, **fiatal személyek**) gyakran többszörösen akadályozott. Ezek a csoportok kevésbé kapcsolódnak be a lakossági fórumokba, kevés információval rendelkeznek az áldozatsegítő mechanizmusokról, és gyakran alulreprezentáltak a prevenciósi programokon. A fiatalok számára hiányoznak az életkori sajátosságokra és helyi valóságra szabott bűnmegelőzési foglalkozások, míg a roma közösségeknél a bizalmatlanság, nyelvi és kulturális akadályok is gátolják a rendvédelmi szervekkel való együttműködést. Az idősek egyre inkább ki vannak téve az online csalásoknak, miközben nincs egységes, célzott digitális prevenciósi program számukra. A fogyatékossgal élő személyek közbiztonsági szükségletei (pl. segélyhívás, fizikai fenyegetettség elleni védelem) gyakran nincsenek beépítve a helyi bűnmegelőzési rendszerekbe. E célcsoportok hatékony elérése célzott, érzékenyített programokat, helyi szereplők bevonását és állandó prevenciósi jelenlétet igényel.

4.2. Lakosságot célzó bűnmegelőzési és közbiztonsági beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Prevenációs programok hiányossága kisebb városokban	Kapacitáshiány, eseti szervezés	Prevenációs programok rendszeressé tétele kisebb településeken (pl. Zirc, Devecser), helyi rendvédelmi és civil szereplők bevonásával	2025–2027	Rendőrség, önkormányzatok, civil partnerek	Nem
2	Fiatалok és idősek célzott elérésének hiánya	Nem korosztályspecifikus programok, alacsony bevonódás	Korosztály-specifikus bűnmegelőzési foglalkozások kidolgozása (pl. iskolai programok, nyugdíjas klubokban megvalósuló események)	2025–2028	Oktatási intézmények, rendőrség, nyugdíjasszervezetek	Nem
3	Online térben elkövetett bűncselekményekre nincs célzott prevenció	Digitális sérülékenység, információhiány	Digitális bűnmegelőzési kampányok indítása a sérülékeny csoportok számára	2025–2027	Rendőrség, könyvtárak, szolgáltatók	Nem

4	Turisztikai szezonral összefüggő bűncselekmények növekedése	Időszakos leterheltség, célzott tervezés hiánya	Szezonális bűnmegelőzési programok és rendőri jelenlét fokozása (pl. Balatonfüred, Tapolca)	2025–2029	Rendőrség, önkormányzatok	helyi	Nem
5	Áldozatsegítő mechanizmusok elérhetősége változó	Intézményi hiánya, látthatóság	Áldozatsegítő pontok kialakítása a térségi központokban, szolgáltatás népszerűsítése	2025–2028	Kormányhivatal, szervezetek, önkormányzatok	civil	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

Veszprém vármegye általános közbiztonsági helyzete kedvező, ugyanakkor a prevenciók rendszerek fejlettsége, a célcsoport-orientált programok hozzáférhetősége, valamint az áldozatsegítő és lakosságtájékoztató szolgáltatások terén területi egyenlőtlenségek mutatkoznak. A közbiztonság fenntartása nem kizárólag rendészeti kérdés, hanem közösségfejlesztési és oktatási feladat is. Az alábbi intézkedések a lakosság közvetlen elérését, a tudatosság növelését és a biztonságérzet erősítését célozzák.

1. Lakossági prevenciók fórumok és tájékoztató kampányok indítása

Több településen hiányoznak a rendszeres, célzott lakossági tájékoztató alkalmak, amelyek a bűnmegelőzés és biztonság tudatosság témáját érthető módon, széles körben hozzáférhetővé tennék. A beavatkozás célja olyan fórumok, előadás-sorozatok és tájékoztató kampányok indítása, amelyek közérthető módon mutatják be a lakosság számára a leggyakoribb kockázatokat és azok megelőzésének módjait. Külön figyelmet érdemel az idősek, nők és digitálisan kevésbé jártas csoportok elérése.

2. Iskolai bűnmegelőzési programok rendszeresítése rendőrségi és civil együttműködésben

A tanulók körében tapasztalható online zaklatás, kortárs erőszak és kábítószerrel kapcsolatos kockázatok visszaszorítása érdekében szükség van olyan iskolai programokra, amelyek a rendőrség, a pedagógusok és civil szakértők együttműködésén alapulnak. Az intézkedés célja a már létező kezdeményezések rendszeresítése, tartalmi és módszertani megújítása, valamint a fiatalok aktív bevonása. A hosszú távú cél az iskolai biztonságkultúra megerősítése.

3. Digitális biztonság tudatosság fejlesztése idősek és fiatalok körében

A digitális térben elkövetett visszaélések, csalások és adatlopások jelentős kockázatot jelentenek, különösen az idősebb és fiatalabb generációk esetében. A beavatkozás célja célcsoport-orientált képzések, digitális biztonsági tanfolyamok és tanácsadási lehetőségek biztosítása könyvtárakban, közösségi házakban, iskolákban. Az eszközhasználat és az online veszélyek felismerésének fejlesztése kulcsfontosságú az áldozattá válás megelőzésében.

4. Közösségi együttműködést erősítő bűnmegelőzési kezdeményezések támogatása

A települési polgárőrségek, civil szervezetek és önkormányzatok közötti együttműködés kulcsszerepet játszik a közbiztonság fenntartásában. A beavatkozás célja az ilyen együttműködések intézményes támogatása, jó gyakorlatok megosztása és projektalapú fejlesztések ösztönzése. Az ilyen kezdeményezések hozzájárulnak a lakosság biztonságérzetének növeléséhez, és erősítik a társadalmi kohéziót.

5. Idegenforgalmi csomópontok célzott biztonsági fejlesztése

A nyári szezonban a Balaton környéki településeken megnövekszik a bűncselekmények kockázata. Ennek kezelésére olyan célzott biztonságtechnikai fejlesztések szükségesek, mint például ideiglenes rendőri jelenlét, turisztikai tájékoztatók, multinyelvű információs anyagok, valamint szezonális térfelügyelő rendszerek bővítése. A cél a látogatók és a helyi lakosság védelme, valamint a térség biztonságos imázsának erősítése.

4.3 Hátrányos helyzetűeket célzó bűnmegelőzési és közbiztonsági beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH fiatalok nem vesznek részt bűnmegelőzési programokon	Motivátlanság, programok elérhetetlensége	Iskolai és közösségi prevenciós foglalkozások roma és HHH fiatalok számára	2025–2027	Iskolák, rendőrség, civil szervezetek	Nem
2	HH idősök védtelenek digitális visszaélésekkel szemben	Digitális írástudás hiánya	Digitális biztonságtudatosítási képzések 60+ célcsoportnak	2025–2026	Könyvtárak, rendőrség, nyugdíjasklubok	Nem
3	Nők, egyedülálló anyák áldozattá válási kockázata magas	Szociális kiszolgáltatottság, tájékoztatatlanság	Áldozatsegítő és jogvédelmi tájékoztatók, biztonságtudatosítási tréningek	2025–2027	Civil szervezetek, önkormányzatok	Nem
4	HH családok nem tudnak kapcsolódni közösségi bűnmegelőzési programokba	Mobilitási korlátok, programhiány	Helybe vitt közösségi bűnmegelőzési programok, mentorhálózat	2025–2028	Polgárőrség, szociális szolgáltatók	Nem
5	HH gyermekek bűnismétlési kockázata magas	Szülői hiánya, kudarc háttér iskolai	Komplex iskolai-szabadidős prevenciós csomag hátrányos helyzetű gyermekeknek	2025–2029	Iskolák, rendőrség, sport- és ifjúsági szervezetek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A bűnmegelőzés területén a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (roma közösségek, idősek, nők, gyermekek, mélyszegénységben élők) elérése továbbra is korlátozott Veszprém vármegyében. A prevenciós tevékenységek döntően a városi intézményekhez kötődnek, és kevésbé alkalmazkodnak a társadalmi hátrányokból fakadó sajátos szükségletekhez. A következő intézkedések célja az elérés javítása, a célcsoport-érzékeny programok bővítése és a társadalmi biztonságérzet erősítése.

1. Iskolai és közösségi prevenciós foglalkozások roma és HHH fiatalok számára

A roma és HHH fiatalok bűnmegelőzési programokba való bevonása gyakran elmarad, részben a programok hozzáférhetetlensége, részben a motivációs hiány miatt. A beavatkozás célja rendszeres iskolai és közösségi foglalkozások bevezetése, amelyek az önismeret, konfliktuskezelés, jogtudatosság és együttműködés fejlesztésére épülnek. A rendőrség, civil szervezetek és iskolák együttműködése garantálhatja a program hatékonyságát és fenntarthatóságát.

2. Digitális biztonság tudatossági képzések 60+ célcsoportnak

Az időskorúak körében egyre gyakoribbak az online csalások és adatlopások. A digitális írástudás fejlesztése, az alapvető online biztonsági szabályok ismertetése, valamint célzott figyelemfelhívó kampányok segíthetnek abban, hogy csökkenjen a kiszolgáltatottságuk az online térben. A program közösségi terekben (könyvtárak, klubok) valósulhat meg, rendőrségi előadásokkal kiegészítve.

3. Áldozatsegítő és jogvédelmi tájékoztatók, biztonság tudatossági tréningek nők és egyedülálló anyák számára

A szociálisan kiszolgáltatott nők, különösen az egyedülálló anyák, fokozott veszélynek vannak kitéve az erőszakos és kapcsolati bűncselekmények terén. A beavatkozás célja olyan közösségi foglalkozások létrehozása, ahol biztonságos környezetben ismerhetik meg a jogukat, az elérhető segítségformákat, és felkészítést kapnak veszélyhelyzetek felismerésére. Az érzelmi megerősítést és praktikus tájékoztatást nyújtó tréningek elengedhetetlenek a célcsoport védelme szempontjából.

4. Helybe vitt közösségi bűnmegelőzési programok és mentorhálózat kialakítása

A közösségi bűnmegelőzési programok gyakran nem érik el a hátrányos helyzetű településeket és családokat. A beavatkozás célja olyan mobil vagy utazó prevenciós programok megvalósítása, amelyek helyi mentorok és szakemberek segítségével dolgoznak. A polgárőrség, szociális szolgáltatók és önkormányzatok bevonása biztosítja a helyi viszonyokhoz igazodó programfejlesztést.

5. Komplex iskolai-szabadidős prevenciós csomag hátrányos helyzetű gyermekeknek

A bűnismétlés veszélye különösen magas azoknál a gyermekeknél, akiknek családi háttere instabil, iskolai előmenetele gyenge, és a szabadidős tevékenységekhez való hozzáférésük is korlátozott. A komplex csomag iskolai, sport- és kulturális elemeket egyaránt tartalmaz, és mentoráláson, közösségépítésen, valamint élménypedagógián alapul. Célja a pozitív tanulási és közösségi minták megerősítése, valamint a szabálytisztelet és együttműködés fejlesztése.

V. Közösségi programok a hátrányos helyzetű csoportokat érintően a társadalmi befogadás, társadalmi kohézió és identitás, munkaerőpiaci kompetenciák, együttműködés erősítésére

1. Mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások

1.1. Mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve **fiatal felnőttek** számára nyújtott szolgáltatások, ellátások meglévő hiányosságai

Veszprém vármegyében a mélyszegénységben élő gyermekek és roma fiatalok számára célzottan működnek bizonyos szolgáltatások, azonban ezek területi lefedettsége, hosszú távú fenntarthatósága és rendszerbe ágyazottsága korlátozott. Több településen – így például Ajkán, Tapolcán, Pápán – sikeres gyakorlatok épültek ki a korai iskolaelhagyás megelőzésére, a kulturális integráció elősegítésére és a tanulmányi előmenetel támogatására. Ezek között megtalálhatók a tanodák, a Biztos Kezdet Gyerekházak, valamint a gyermekjóléti szolgálatok közösségfejlesztő programjai.

A hátrányos helyzetű családok gyermekeinek támogatása ugyanakkor továbbra is főként projektalapú finanszírozásból valósul meg. Ez a fenntarthatóságot erősen korlátozza, és komoly kihívásokat okoz a szolgáltatások folyamatos működtetésében. A 2010-es években több TÁMOP- és EFOP-projekt valósult meg roma fiatalok közösségi integrációjára, azonban ezek túlnyomó többsége lezárult, és nem épült be az alapszolgáltatási rendszerbe. Különösen a kisebb települések esetében jelent problémát, hogy a fiatalok elérése rendszertelen, sokszor az iskolai kereteken kívül nem működik közösségi támogatás vagy tanácsadás.

További hiányosság, hogy a fiatal felnőttek (18–24 éves korosztály) számára kevés célzott program áll rendelkezésre, noha ezen korcsoportt különösen veszélyeztetett a munkaerőpiaci kizsárolás és az iskolai lemorzsolódás szempontjából. A települési esélyegyenlőségi programok (HEP-ek) gyakran azonosítják a problémákat, de a megvalósításukhoz szükséges erőforrások nem állnak rendelkezésre. Hiányzik az egységes, vármegyei szintű koordináció, amely biztosítaná a jó gyakorlatok átadását és a célcsoportok hosszú távú megtartását a formális és informális tanulási rendszerekben.

Hátrányos helyzetűek (fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák) hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű csoportok – különösen a fogyatékkal élők, a mélyszegénységben élők és a roma közösségek – számára nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés Veszprém vármegyében számos strukturális és működési akadályba ütközik. A célcsoportok élethelyzetéből, területi elhelyezkedéséből, valamint a szolgáltatások rendszerének korlátaiból adódóan több ponton érvényesül az esélyegyenlőséget gátló hatás.

A mélyszegénységben élők esetében gyakori akadály, hogy a szolgáltatásokról nem jutnak el hozzájuk megfelelő információk, hiányoznak a célzott megszólítási csatornák. A digitális eszközök és alapkészségek hiánya, valamint az alacsony iskolai végzettség további akadályt jelent az elérhető lehetőségek kihasználásában.

A közlekedési nehézségek – különösen a kistelepüléseken élők esetében – sok esetben fizikailag is ellehetetlenítik a szolgáltatásokhoz való hozzájutást.

A fogyatékkal élő gyermekek és fiatalok ellátása a járásszékhelyekre koncentrálódik, a kisebb településeken a szakszolgálati jelenlét rendszertelen vagy teljesen hiányzik. A fejlesztőpedagógiai és pszichológiai kapacitások szűkösek, a várólisták hosszúak. Az akadálymentesítés előrehaladottsága nem egységes, sok közintézmény és programhelyszín továbbra is fizikai és infokommunikációs akadályokkal terhelt.

A roma gyermekek és fiatal felnőttek esetében a korai iskolaelhagyás, a lemorzsolódás, valamint a bizalmi tőke hiánya jelentik a legnagyobb kihívást. A projektalapú szolgáltatások rövid távú jellege nem biztosít stabil jelenlétet a közösségek életében. A közösségi mentorálás, részvételialapú szolgáltatásszervezés, valamint az életpálya-támogatás eszközei csak szórványosan elérhetők, rendszerszintű lefedettség nélkül.

Összességében a hátrányos helyzetű csoportok számára nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférést leginkább a kapacitáshiány, az alacsony társadalmi mobilitás, a közösségi bizalom hiánya, valamint az információs és infrastrukturális egyenlőtlenségek korlátozzák. A beavatkozásoknak ezért egyszerre kell célozniuk a szolgáltatók megerősítését, a közösségi kapcsolatok fejlesztését, valamint a célcsoportok aktív és méltányos bevonását.

1.2 Hátrányos helyzetűeket célzó mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek, illetve fiatal felnőttek számára nyújtott szolgáltatásokra, ellátásokra irányuló beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Kisgyermekes hátrányos helyzetű családok szegregációja	Hiányoznak a célzott közösségi kisgyermekes programok	Baba-mama körök szervezése Biztos Kezdet típusú szolgáltatáson kívüli célcsoportnak	2025–2028	Szociális szolgáltatók, önkormányzatok	Nem
2	Iskolai lemaradás a tanodát el nem érő HH gyermekek körében	Tanoda hiánya vagy hozzáférés korlátozottsága	Tanórán kívüli, rendszeres korrepetálás és iskolai mentorálás biztosítása	2025–2029	Iskolák, szervezetek, civil mentorhálózat	Nem
3	Roma fiatalok alacsony továbbtanulási aránya	Motivációhiány, pályaképek hiánya, szülői támogatás gyengesége	Pályaorientációs tanácsadás és önértékelés-fejlesztő tréningek szülők bevonásával	2025–2028	Köznevelési intézmények, szociális szakemberek	Nem
4	Kulturális integráció lehetőségeinek hiánya	Szegregált környezet, intézményi szűkösség	Tehetségfejlesztő foglalkozások szervezése tudományos és kulturális területen	2025–2027	Közművelődési és ifjúsági intézmények	Nem
5	Gazdasági kiszolgáltatottság a HH fiatalok körében	Pénzügyi ismeretek hiánya	Pénzügyi tudatosságot fejlesztő interaktív programok szervezése	2025–2027	Iskolák, ifjúsági szervezetek	Nem

6	Önbizalomhiány és kommunikációs deficit	Izoláció, alacsony részvétel a nyilvános szereplésekben	Kommunikációfejlesztő és médiafoglalkozások, tartalomkészítés támogatása	2025–2027	Kulturális intézmények, helyi médiapartnerek	Nem
7	Tanoda- és fejlesztőprogramok hiánya kisebb településeken	Nincs helyi humán kapacitás, projektfinanszírozási nehézségek	Tanoda jellegű tanórán kívüli fejlesztőprogramok indítása kis településeken, hosszú távú finanszírozás kialakítása	2025–2028	Önkormányzatok, civil szervezetek, tankerületek	Nem
8	Roma fiatalok iskolaelhagyása és tanulmányi lemaradása	Bizalmi tőke hiánya, iskolai kudarcélmények	Pályaorientációs és tanulmányi mentorprogramok roma fiataloknak, szülői bevonással	2025–2027	Iskolák, roma civil szervezetek, pedagógiai szakszolgálatok	Nem
9	Fiatal felnőttek alacsony részvétele közösségi tanulási programokban	18–24 éves korosztály célzott elérése nem biztosított, hiányos szolgáltatási struktúra	Életpálya-tanácsadási programok, csoportos és egyéni fejlesztések (karrier, önértékelés, kompetenciák)	2025–2029	Kormányhivatal, ifjúsági irodák, civil szervezetek	Nem
10	Információhiány a célzott szolgáltatásokról	Kommunikációs csatornák hiánya, digitális lemaradás	Közösségi információs pontok és mobil tanácsadói szolgálatok létrehozása	2025–2027	Járási hivatalok, szociális szolgáltatók	Nem
11	Szórványos mentorálási lehetőségek	Nincs intézményesített mentorhálózat, forráshiány	Roma és HHH fiatalokat támogató közösségi mentorhálózat kialakítása, életút-támogatás	2025–2028	Civil és egyházi szervezetek	Nem

12	Tanoda- és közösségi programok fenntarthatatlansága	Projektalapú működés	Stabil alapszolgáltatási forrással működtetett tanoda típusú programok beépítése az önkormányzati szolgáltatások közé	2026–2029	Önkormányzatok, Belügyminisztérium	Nem
13	Fogyatékkal élő gyermekek számára nincs elérhető fejlesztő- és közösségi program a legtöbb településen.	Szűk szakszolgálati kapacitások, hiányzó közösségi szemlélet, elérhetetlen helyszínek.	Rendszeres, közösségi alapú inkluzív foglalkozások indítása (pl. művészeti, sport, életvezetési modulok), speciális szakemberek bevonásával, utazó szolgáltatás formájában is.	2026-2029	Önkormányzatok, szakszolgálatok, civil szervezetek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

A mélyszegénységben élő gyermekek, roma gyermekek és fiatal felnőttek támogatása Veszprém vármegyében továbbra is kiemelt társadalmi feladat. Bár több jó gyakorlat is kialakult az elmúlt években – különösen Ajkán, Tapolcán és Pápán – ezek túlnyomórészt projektalapú finanszírozásból valósultak meg, és a szolgáltatások folytatása bizonytalan. A célcsoporthoz való hozzáférést tovább nehezítik az infrastrukturális akadályok, a közlekedési nehézségek, a digitális kompetenciák hiánya és a társadalmi bizalom gyengesége. A most javasolt beavatkozások célja, hogy a legfontosabb szolgáltatási hiányokat orvosolják, és hosszabb távon fenntartható, közösségi alapú támogatási formákat építsenek ki.

1. Baba-mama körök szervezése Biztos Kezdet típusú szolgáltatáson kívüli célcsoportnak

A kisgyermekes hátrányos helyzetű családok szegregálódását fokozza a közösségi programok hiánya. A baba-mama körök megszervezése lehetőséget teremt a szülők közötti kapcsolódásra, valamint a gyermekneveléssel kapcsolatos ismeretek átadására. Különösen fontos ez azok számára, akik nem férnek hozzá Biztos Kezdet Gyerekház vagy más esélynövelő szolgáltatáshoz. A foglalkozások alkalmat adnak a szociális szakemberekkel való kapcsolatteremtésre is.

2. Tanórán kívüli, rendszeres korrepetálás és iskolai mentorálás biztosítása

A tanodai lefedettség hiánya, illetve a hozzáférés egyenlőtlensége sok gyermek iskolai lemaradásához vezet. A tanórán kívüli fejlesztések, rendszeres korrepetálások segítik a tanulmányi előrehaladást, különösen azok számára, akik nem vesznek részt tanodai programban. A beavatkozás hosszú távon javíthatja az oktatási integráció esélyét. Fontos a mentorálás folyamatos jelenléte is, amely személyes támogatást nyújt.

3. Pályaorientációs tanácsadás és önértékelés-fejlesztő tréningek szülők bevonásával

A roma fiatalok továbbtanulási aránya alacsony, részben a motiváció, részben a szülői támogatás hiánya miatt. A pályaorientációs tanácsadások és önértékelési tréningek hozzájárulnak a célok tisztázásához és a saját erősségek felismeréséhez. A szülők bevonása elősegíti a támogató családi háttér kialakulását. A foglalkozások célja a jövőkép kialakítása és az iskolai elköteleződés megerősítése.

4. Tehetségfejlesztő foglalkozások szervezése tudományos és kulturális területen

A kulturális integráció támogatására szükség van olyan tehetséggondozó programokra, amelyek kibővítik a fiatalok lehetőségeit. A tudományos és művészeti tevékenységekbe való bekapcsolódás pozitív önképet és közösségi élményt adhat. A foglalkozások teret biztosítanak a kreatív önkifejezésre is. Emellett segítenek hidat képezni a többségi társadalom és a célcsoport között.

5. Pénzügyi tudatosságot fejlesztő interaktív programok szervezése

A hátrányos helyzetű fiatalok gyakran kiszolgáltatottak a pénzügyi döntések terén. Az interaktív programok célja a pénzügyi alapismeretek bővítése, a gazdálkodási készségek fejlesztése. A foglalkozások gyakorlatorientáltak, és a hétköznapi pénzügyi helyzetekre építenek. Hosszabb távon ez hozzájárulhat a gazdasági önállósághoz.

6. Kommunikációfejlesztő és médiafoglalkozások, tartalomkészítés támogatása

A kommunikációs készségek hiánya sok esetben akadályozza a közéleti részvételt és a munkaerőpiacra való belépést. A médiafoglalkozások alkalmasak az önkifejezés, az érdekérvényesítés és az együttműködés fejlesztésére. A saját tartalmak készítése a digitális kompetenciák bővítését is szolgálja. A program célja, hogy a fiatalok aktívabb szerepet vállaljanak a közösségben.

7. Tanoda jellegű tanórán kívüli fejlesztőprogramok indítása kis településeken

A kisebb településeken gyakran nincs humán kapacitás vagy intézményes háttér a fejlesztő programok működtetésére. A tanoda jellegű programok indítása biztosítaná az esélykiegyenlítő tevékenységek elérését a leghátrányosabb térségekben is. Kiemelt cél a hosszú távú fenntarthatóság megteremtése önkormányzati együttműködéssel. Ez javítaná az iskolai teljesítményt és csökkentené a lemorzsolódást.

8. Pályaorientációs és tanulmányi mentorprogramok roma fiataloknak, szülői bevonással

A roma fiatalok iskolai kudarcélményeinek csökkentésére komplex támogatásra van szükség. A mentorprogramok célzottan segítik az iskolai sikerességet és a pozitív önértékelés kialakulását. A szülők bevonása segíti a családi háttér megerősítését. A személyes támogatás és követés növeli a tanulmányi pályán maradás esélyét.

9. Életpálya-tanácsadási programok, csoportos és egyéni fejlesztések (karrier, önértékelés, kompetenciák)

A 18–24 éves korosztály számára kevés célzott fejlesztési lehetőség érhető el. Az életpálya-tanácsadás célja, hogy segítse a fiatal felnőtteket jövőképük kialakításában és az egyéni erősségeik felismerésében. A program kombinálja az önismereti és a gyakorlati készségek fejlesztését. Hangsúlyt kap az egyéni kísérés és az utánpótlás.

10. Közösségi információs pontok és mobil tanácsadói szolgálatok létrehozása

Sokan nem tudnak a számukra elérhető szolgáltatásokról, főként az alacsony iskolai végzettség és digitális készségek miatt. A közösségi információs pontok biztosítják a célcsoport számára az eligazodást és az információkhoz való hozzáférést. A mobil tanácsadói jelenlét a kisebb településeken is biztosítja az elérést. Ezáltal csökken az információs szakadék és nő a szolgáltatások igénybevétele esélye.

11. Roma és HHH fiatalokat támogató közösségi mentorhálózat kialakítása, életút-támogatás

A mentorálás jelenléte sok településen szórványos vagy ad hoc. A közösségi mentorhálózat kialakítása lehetőséget biztosít a fiatalok számára, hogy megbízható segítők legyenek az életpályájuk különböző szakaszaiban. A támogatás nemcsak tanulmányi, hanem érzelmi és közösségi szinten is érvényesül. A program hozzájárul a bizalmi tőke újratermeléséhez is.

12. Stabil alapszolgáltatási forrással működtetett tanoda típusú programok beépítése az önkormányzati szolgáltatások közé

A projektalapú működés miatt számos tanoda program szűnt meg, vagy nem tud hosszú távon fennmaradni. A tanoda típusú szolgáltatások önkormányzati keretbe emelése biztosítaná azok stabil működését. A hosszú távú finanszírozás lehetővé tenné az utánpótlásképzést és a helyi közösségek megerősödését. A beavatkozás a tanulmányi és szociális leszakadás elleni küzdelem alapvető eszköze.

13. Inkluzív fejlesztőprogramok fogyatékkal élő gyermekek és fiatalok számára

A fogyatékossgal élő gyermekek és fiatalok számára a legtöbb településen nincs elérhető fejlesztő, közösségi vagy készségfejlesztő program. A szolgáltatások elérhetősége jellemzően a járasszékhelyekre koncentrálódik, ahol gyakori a szakemberhiány, hosszúak a várólisták, és sok esetben a fizikai vagy infokommunikációs akadálymentesítés sem biztosított. A program célja, hogy utazó formában vagy helyben szervezett módon, kifejezetten fogyatékkal élő gyermekekre és fiatalokra szabott közösségi foglalkozások induljanak, például inkluzív művészeti, sport- és életvezetési programok. A beavatkozás nemcsak fejlesztést, hanem közösséghez tartozást is kínál, hozzájárulva az izoláció és kirekesztettség csökkentéséhez.

2. Sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások

2.1. Sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára nyújtott szolgáltatások, ellátások hiányosságai

Hátrányos helyzetűek (fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák) hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezői

A sajátos nevelési igényű (SNI), illetve pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek ellátása Veszprém vármegyében intézményileg biztosított, a szolgáltatások hozzáférése azonban egyenlőtlen. A logopédiai, fejlesztőpedagógiai és pszichológiai ellátások több településen jelen vannak, ám jellemzően csak a járási székhelyeken érhetők el rendszeresen. A kisebb településeken élő gyermekek számára ez földrajzi és szállítási akadályokat jelent.

A vármegyei pedagógiai szakszolgálatok – elsősorban Veszprém, Pápa és Ajka központtal – ellátják a diagnosztikai és fejlesztő feladatokat, azonban a szakemberhiány és a kapacitások szűkössége miatt több szolgáltatás esetében hosszú várólisták alakultak ki. Ez különösen problémás az SNI gyermekeknél, akiknél a korai beavatkozás időkritikus jelentőségű.

A közösségi programok kínálata az SNI és pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek számára rendkívül szűkös. Egyes iskolákban működnek ugyan integrált napközis, vagy szabadidős csoportok, de ezek elszigetelten, önálló kezdeményezésként léteznek, rendszerszintű koordináció nélkül. Ennek következtében az érintett gyermekek inklúziója nem valósul meg teljes körűen a közösségi élet színterein.

A hátrányos helyzetű gyermekek – különösen a fogyatékos, mélyszegénységben élő és roma tanulók – számára a hozzáférést tovább nehezíti a szülők információhiánya, az ellátásokkal szembeni bizalmatlanság, az utazás költsége, valamint az iskolai környezet egyenlőtlen befogadóképessége. A megfelelő tájékoztatás és célzott támogatás hiánya így tovább mélyíti az esélyegyenlőségi különbségeket a célcsoporton belül.

2.2 Hátrányos helyzetűeket célzó sajátos nevelési igényű, pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára nyújtott szolgáltatásokra, ellátásokra irányuló beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Utazási nehézségek miatt korlátozott hozzáférés a járási székhelyen működő fejlesztésekhez	Kistelepüléseken nincs állandó fejlesztőszolgáltatás; közlekedési nehézségek, magas utazási költségek	Utazási támogatások, kihelyezett szolgáltatások biztosítása	2025–2027	járási önkormányzatok, szakszolgálatok	Nem
2	Hosszú várólisták a szakszolgálati diagnosztikára és fejlesztésre	Kapacitáshiány, kevés fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus	Kapacitásbővítés, szakemberek alkalmazásának ösztönzése	2025–2026	Veszprém Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat	Nem
3	Információhiány a fejlesztési lehetőségekről	A hátrányos helyzetű szülők nem ismerik a lehetőségeket, nincs célzott tájékoztatás	Célzott információs kampányok, fórumok szervezése	2025	Családsegítő szolgálatok, önkormányzatok	Nem
4	Korlátozott számú inkluzív közösségi program SNI gyermekeknek (kiemelten az autizmus spektrumzavarral diagnosztizáltak)	Nincs központi koordináció, szigetszerű kezdeményezések	Iskolai/civil együttműködésekben napközis, szabadidős programok kialakítása, fejlesztő programok	2025–2027	Iskolák, civil szervezetek	Nem
5	Iskolai környezet befogadóképessége egyenetlen	Hiányzik a pedagógusok érzékenyítése, módszertani támogatása	Érzékenyítő képzések pedagógusoknak, jó gyakorlatok terjesztése	2025–2026	Klebelsberg Központ, tankerületek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Utazási támogatások, kihelyezett szolgáltatások biztosítás

A fejlesztőszolgáltatásokhoz való hozzáférés jelentősen korlátozott a kistelepüléseken élő SNI és pszichés zavarral küzdő gyermekek számára. A járási székhelyek közlekedési elérhetősége nehézkes, különösen a mélyszegénységben élő családok esetében. Az utazási költségek és a szervezési terhek gyakran a szolgáltatás igénybevételének akadályát jelentik. Ennek enyhítésére utazási támogatások biztosítása, valamint mobil fejlesztőszolgáltatások kiépítése szükséges.

2. Kapacitásbővítés a diagnosztikai és fejlesztő szakszolgálatoknál

A jelenlegi humánerőforrás-ellátottság nem tudja kielégíteni az SNI és pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek fejlesztési szükségleteit. A szakszolgálatoknál (különösen Veszprémben, Pápán, Ajkán) hosszú várólisták alakultak ki. A fejlesztőpedagógusok, pszichológusok és logopédusok számának növelése elengedhetetlen a minőségi és időben megvalósuló ellátáshoz. E beavatkozás célja a szolgáltatási kapacitások bővítése célzott humánerőforrás-fejlesztéssel.

3. Tájékoztató kampányok és szülői fórumok szervezése

Számos hátrányos helyzetű család nincs tisztában azzal, hogy milyen fejlesztési lehetőségek állnak rendelkezésre SNI vagy pszichés zavarral küzdő gyermekük számára. Gyakori probléma a szolgáltatásokkal szembeni bizalmatlanság és a korlátozott információs csatornákhöz való hozzáférés. Célzott, személyes megszólításon alapuló tájékoztatásra van szükség, különösen a szociális alapszolgáltatásokkal kapcsolatban álló családok esetében. A fórumok és információs rendezvények elősegítik a tudatos igénybevevői attitűd kialakulását.

4. Inkluzív közösségi programok hálózatos fejlesztése

Az SNI gyermekek számára kínált közösségi programok jelenleg szigetszerűen, helyi kezdeményezésekre alapozva működnek. Ezek nem kapcsolódnak össze megyei vagy járási szinten, és nem képeznek integrált szolgáltatáshálózatot. A cél olyan inkluzív napközis és szabadidős programok fejlesztése, amelyek iskolák és civil szervezetek partnerségében valósulnak meg. Ezek elősegítenék az érintett gyermekek közösségi integrációját és társas fejlődését.

5. Pedagógusok érzékenyítése, befogadó iskolai kultúra fejlesztése

Az iskolai környezet sok esetben nem biztosít megfelelő támogatást az SNI gyermekek számára. A befogadás nemcsak infrastrukturális, hanem attitűdbeli kérdés is. A pedagógusok szemléletformálása, az inkluzív neveléshez szükséges kompetenciák megerősítése nélkülözhetetlen. Érzékenyítő képzések és módszertani támogatás révén növelhető az iskolák befogadóképessége, ami közvetlenül javítja az SNI gyermekek tanulási és szociális esélyeit.

3. Ifjúságot célzó tevékenységek

3.1. Ifjúságot célzó szolgáltatási hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében az ifjúságot célzó programok többsége alkalmoszerűen, önkormányzati vagy civil szervezeti kezdeményezésként valósul meg, stabil, fenntartható működési keret nélkül. A kínálat túlnyomórészt szabadidős és preventív célú (sport, drogprevenációs előadások, vetélkedők), de az életvezetést, tudatos pályaválasztást és helyben maradási támogatást tartalmazó tartalmak jellemzően hiányoznak. A vármegye ifjúsági ellátórendszere széttagolt és területileg egyenetlen, sok járásban nem dolgozik hivatásos ifjúságsegítő vagy ifjúságpolitikai koordinátor. A működő kezdeményezések gyakran forráshiány miatt szűnnek meg, vagy veszítenek intenzitásukból. A fiatalok helyben maradását támogató tényezők (megfizethető lakhatás, fiataloknak szóló munkahelyek, aktív közösségi tér és programkínálat) alulfejlettek. A fiatal felnőttek (16–25 éves korosztály) körében a motivátlanság, a közösségi inaktivitás és a lemorzsolódás fokozottan jelentkezik, különösen a kistérségeken.

Hátrányos helyzetűek (nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák, fiatal személyek) hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű fiatalok számára az ifjúsági programok még kevésbé elérhetők. A szegénységben élő, roma vagy fogyatékos fiatalok gyakran nem rendelkeznek információval a lehetőségekről, illetve nincs anyagi vagy logisztikai lehetőségük azok igénybevételére. A közösségi terek és szervezett programok hiánya különösen vidéki térségekben sújtja ezt a csoportot, ahol a generációk közötti kommunikáció is akadékos. A nők esetében a korai családalapítás, a sztereotip szerepeltvárások és a mobilitás hiánya korlátozza a részvételt. Az önálló életkezdéshez szükséges alapkészségek (pl. pénzügyi, vállalkozási ismeretek) elsajátításának hiánya mélyíti a hátrányokat, és gyengíti a társadalmi integráció esélyeit.

3.2. Lakosságot célzó ifjúsági szolgáltatási beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Fiatalok szemléletformáló közösségi tanulási lehetőségeinek hiánya	A vidék értékeinek, életformájának közvetítése kevésbé jelenik meg az oktatásban	Interaktív látóutak, közösségi tanulási programok megszervezése	2025–2029	Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, helyi középiskolák, civil szervezetek, önkormányzatok	Nem
2	Digitális és manuális készségeket fejlesztő szabadidős lehetőségek szűkössége	A digitális műhelyek, kézműves foglalkozások infrastrukturális és szervezeti háttéré hiányzik	Digitális és kézműves alkotóműhelyek létrehozása	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, helyi művelődési intézmények, civil közösségek	Nem
3	Ifjúsági mentálhigiénés és tanácsadó szolgáltatások hiánya	Helyi tanácsadási pontok és szakemberek hiánya, mentálhigiénés ismerethiány	Tanácsadó pontok létrehozása ifjúsági segítőkkal és szakemberekkel, specifikus mentálhigiénés terápiák kidolgozása, programok megvalósítása	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, Veszprémi Érseki Főiskola, települési önkormányzatok, ifjúságsegítők, Alkohol-Drogsegély Ambulancia	Nem

4	Pályatudatosság és karriertervezési készségek hiánya	A pályaeorientáció nem elég célzott, hiányoznak a mérőeszközök és az egyéni tanácsadás	Pályaeérettségi eszköz fejlesztése, tanácsadások lebonyolítása	2025–2029	Veszprémi Érseki Főiskola, köznevelési intézmények, civil partnerek	Nem
5	Fenntartható épített környezettel kapcsolatos tudás és szemlélet hiánya	A közösségi tervezés és fenntarthatóság témái nem elérhetők a fiatalok számára	Workshop- és előadásorozatok, valamint koncepciók vizualizálása	2025–2029	Pécsi Tudományegyetem, települési önkormányzatok, építészeti közösségek	Nem
6	Vállalkozói kompetenciák hiánya a középiskolások körében	A gazdasági szférával való kapcsolódás és gyakorlati eszközhasználat alacsony szintű	Taniroda működtetése, szakképzés és céges bemutatók szervezése	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, helyi gazdasági szereplők, önkormányzatok, kamarák	Nem
7	Fiatalok lokális identitásának és gasztronómiai hagyományainak gyenge ismerete	A helyi értékek átadására kevés kreatív és élményalapú program épül	Gasztronómiai identitást erősítő iskolai versenyek lebonyolítása	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, helyi iskolák, gasztróklubok, civil szervezetek	Nem
8	Közösségi élmények és identitásképzés hiánya	Kevés a közös program és helyi esemény, amely összehozza a fiatalokat	Szabadtüzi főzőversenyek és közösségi programok szervezése	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, faluházak, helyi közösségi szervezetek, önkormányzatok	Nem

9	Hivatásos ifjúságsegítők hiánya a legtöbb járásban	Forráshiány, szakmai háttérintézmények hiánya, alacsony önkormányzati prioritás	Megyei ifjúságsegítői hálózat kialakítása és mentorprogram indítása	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat és Hivatala, Pécsi Tudományegyetem, civil hálózatok, járási koordinátorok	Nem
10	Generációk közötti kommunikációs szakadék	Digitális és életviteli különbségek, közös programok hiánya	Generációs párbeszédet támogató szabadegyetemek és workshopok	2025–2029	Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, helyi idősszervezetek, középiskolák, önkormányzatok	Nem
11	Életvezetési és gazdálkodási ismeretek alacsony szintje	Formális oktatásban való alulreprezentáltság, családi minták hiánya	Térségi életviteli és pénzügyi tudatosságot fejlesztő képzéssorozat	2025–2029	Veszprémi Érseki Főiskola, családsegítő szolgálatok, civil közösségek, kamarák	Nem
12	Alacsony közösségi aktivitás és ifjúsági részvétel a helyi ügyekben	Motivációhiány, releváns fórumok és klubstruktúrák hiánya	Ifjúsági klubok, tanácsok, közösségi kezdeményezések támogatása	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, települési önkormányzatok, ifjúsági klubok, diákönkormányzatok	Nem

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Interaktív látóutak és közösségi tanulási programok

A beavatkozás célja, hogy a fiatalok személyesen tapasztalják meg a vidéki életformák értékeit, a közösségi együttélés formáit és a természetközeli gazdálkodás lehetőségeit. A látóutak során aktív tanulás történik: a résztvevők közösségi élményen keresztül kapcsolódnak saját térségükhöz. Ezzel csökken a város–vidék mentális távolság, erősödik a helyi identitás. A program hozzáférhetővé teszi a vidéki tudást a középiskolás és egyetemista fiatalok széles köre számára.

2. Digitális és kézműves alkotóműhelyek

A technológiai és manuális készségek fejlesztését célzó műhelyek segítenek áthidalni azokat a hozzáférési egyenlőtlenségeket, amelyek a digitális írástudás és a gyakorlati tapasztalatszerzés terén jelentkeznek. Az eszközök és programok nemcsak tudást, hanem közösségi élményt is nyújtanak, ezáltal motiválják a részvételt. A hátrányos helyzetű térségekben is elérhető műhelyek hozzájárulnak a digitális szakadék csökkentéséhez. A program lehetőséget ad a szabadidő hasznos eltöltésére és a kreatív önkifejezésre.

3. Ifjúsági tanácsadó és mentálhigiénés pontok

A mentálhigiénés problémák megelőzését és kezelését célzó tanácsadó pontok a fiatalok pszichés jólétéhez és szociális támogatásához járulnak hozzá. Az alulról jövő kezdeményezésekre épülő hálózat célja, hogy könnyen, anonim módon elérhető segítséget nyújtson. A program csökkenti az ellátatlanságot és a kiszolgáltatottságot azokban a járásokban is, ahol nincs elérhető pszichológus. A tanácsadó pontok egyúttal megerősítik a települési ifjúsági szolgáltatási infrastruktúrát.

4. Pályaérettségi és karriertudatosság fejlesztése

A beavatkozás célja, hogy a fiatalokat személyre szabottan támogassa életpályájuk megtervezésében. A pályaérettséget mérő eszköz objektív alapot ad a karrierdöntésekhez, a tanácsadás pedig segíti az egyéni út megtalálását. A program hozzájárul a lemorzsolódás és a pályatévesztés csökkentéséhez. A hozzáférést az iskolai beágyazottság és az online/terepi szolgáltatási kombináció biztosítja.

5. Fenntartható épített környezetről szóló workshop- és előadásorozat

A fenntartható építészet és a közösségi tervezés témái gyakran kívül esnek a fiatalok hétköznapi látókörén. Az interaktív, helyben megvalósuló műhelyek célja ennek a tudásnak a közérthető átadása. A beavatkozás növeli a fiatalok térhasználati tudatosságát, bevonja őket a helyi jövőkép-alkotásba. A hozzáférést az utazó (roadshow jellegű) forma, valamint a helyi partnerekkel való együttműködés biztosítja.

6. Taniroda és vállalkozói készségfejlesztés

A program célja, hogy a középiskolás fiatalok vállalkozói gondolkodása fejlődjön, és valós gazdasági szituációkon keresztül tapasztalatot szerezzenek. A taniroda olyan tanulási környezetet teremt, amelyhez egyébként csak a munka világába belépve férnének hozzá. Ez különösen hasznos a vidéki iskolák tanulói számára, akik gyakran nem látnak működő példákat. A hozzáférést az iskolai integráció és a helyi cégekkel való együttműködés segíti.

7. Gasztronómiai identitást erősítő ifjúsági versenyek

A helyi gasztronómia megismerése és újraalkotása révén a fiatalok személyes kötődést alakíthatnak ki térségük hagyományaihoz. A versenyforma játékosá teszi az ismeretszerzést, és lehetőséget teremt a gyakorlati megvalósításra. A program kifejezetten az elérésben gyengébb, kisebb iskolák számára is nyitott. A hozzáférés bővítése érdekében pályázati rendszer és eszközbiztosítás is társul hozzá.

8. Szabadtúzi főzőversenyek és közösségi programok

A közösségi események erősítik a fiatalok kapcsolódását egymáshoz és a helyi felnőtt szereplőkhöz. A főzőversenyek játékos, bevonó formában adnak lehetőséget a közösségi aktivitásra és a hagyományok újraélésére. A program megvalósítása egyszerű, mobilizálható, így kistelepüléseken is lebonyolítható. A hozzáférést helyi civil szervezetek, iskolák és közösségi terek bevonása segíti.

9. Ifjúságsegítő hálózat fejlesztése

A beavatkozás célja egy egységes szakmai és koordinációs rendszer létrehozása a járások szintjén működő ifjúságsegítők számára. Jelenleg a legtöbb térségben nincs képzett szakember, így a fiatalok elérése és támogatása esetleges. A program célzottan épít ki mentorált struktúrát, hálózatos működéssel és képzéssel. A hozzáférést a megyei rendszer és a települési kapcsolódások biztosítják.

10. Generációk közötti párbeszédet erősítő programok

A fiatalok és idősek közötti kapcsolatokat erősítő események célja a kölcsönös megértés és tanulás elősegítése. A közös programok csökkentik az elidegenedést és megerősítik a társadalmi kohéziót. Az aktivitások közösségi térben, közös érdeklődés mentén valósulnak meg (pl. életút-beszélgetések, generációs játékok). A hozzáférést a civil szervezetek és az oktatási intézmények közös szervezése biztosítja.

11. Életvezetési és gazdálkodási ismeretek fejlesztése

A pénzügyi, gazdálkodási, lakhatási és vállalkozási ismeretek célzott fejlesztése segíti a fiatalokat az önálló életre való felkészülésben. A program hiánypótló, mivel ez a tudás jelenleg nem része az alapoktatásnak. A témák feldolgozása gyakorlatias, interaktív módon történik. A hozzáférést az iskolák, közösségi házak és civil partnerek együttműködése garantálja.

12. Ifjúsági közösségi részvétel ösztönzése

A program célja, hogy a fiatalokat aktív szerepvállalásra ösztönözze saját környezetük alakításában. A tanácsok, klubok, ötletpályázatok segítik a véleményformálást, döntéshozatal és együttműködés készségeinek fejlődését.

3.3 Hátrányos helyzetűeket célzó ifjúsági szolgáltatási beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH-fiatalok információhoz és pályaaorientációhoz való hozzáféréseinek hiánya	Intézményi távolság, alacsony karriertudatosság, kulturális hátrány	Pályaérettséget mérő eszköz és tanácsadási szolgáltatás biztosítása hátrányos helyzetű tanulók számára	2025–2029	Veszprémi Érseki Főiskola, köznevelési intézmények, PTE	Nem
2	Digitális kompetenciahiány mélyszegénységben élő fiatalok körében	Eszközhiány, otthoni háttér hiánya, motivációs deficit	Digitális alkotóműhelyek célzott elérhetőségének biztosítása hátrányos helyzetű fiatalok számára	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, helyi civil partnerek, közösségi házak	Nem
3	Roma és mélyszegénységben élő fiatalok közösségi kapcsolódásának hiánya	Szegregáció, alacsony részvételi hajlandóság, előítéletek	Közösségi identitást és részvételt erősítő programok – főzőverseny, közös rendezvények	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, Élő Forrás Egyesület, roma szervezetek	Nem
4	Fiatal nők vállalkozási kompetenciáinak gyengesége	Alacsony önbizalom, hiányzó példaképek, családi szerepelvárások	Vállalkozói mentorprogram és taniroda program bővítése lányok célcsoport-specifikus támogatásával	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, női érdekképviseleti szervezetek	Nem

5	Fogyatékos fiatalok társadalmi részvételének korlátai	Infrastruktúra- és szolgáltatáshiány, stigmatizáció	Inkluzív programok a digitális és közösségi műhelyekben (akadálymentesítés, segítő jelenlét)	2025–2029	Pápai Szakképzési Centrum, SINOSZ, VGYKE, települési önkormányzatok	Nem
6	HH-fiatalok lakhatással és életvezetéssel kapcsolatos ismereteinek hiánya	Lakhatási szegénység, családi minták hiánya, jogi ismerethiány	Életvezetési és lakhatási workshopok, pénzügyi tudatosságot célzó képzések	2025–2029	Pécsi Tudományegyetem, VÉF, civil partnerek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Pályaérettséget mérő eszköz és tanácsadási szolgáltatás hátrányos helyzetű fiatalok számára

A beavatkozás célja, hogy a pályaválasztásban kiszolgáltatott helyzetben lévő fiatalok – különösen a mélyszegénységben élők, romák és a vidéki lányok – egyénre szabott támogatáshoz jussanak. Az egyéni mérés lehetővé teszi a rejtett képességek feltérképezését, az ehhez illeszkedő tanácsadás pedig segíti a tudatos jövőtervezést. A szolgáltatás köznevelési intézményekben, közösségi tereken és online formában is elérhető. A cél, hogy minden érintett eljárásban legalább egy intézmény kínáljon ilyen lehetőséget.

2. Digitális alkotóműhelyek hátrányos helyzetű fiatalok számára

A digitális írástudás és a gyakorlati technológiai ismeretek hiánya komoly akadály a társadalmi mobilitásban, különösen a mélyszegénységben élő, roma és vidéki fiatalok esetében. A beavatkozás olyan alkotóterek kialakítását célozza, ahol a célcsoport hozzáférhet korszerű eszközökhöz, támogató szakemberekhez és tanulási lehetőségekhez. A program a digitális motiváció felkeltésére is törekszik, játékos, gyakorlati tartalmakon keresztül. A közösségi terek és civil partnerek bevonásával a hozzáférés biztosítható ott is, ahol jelenleg nincsenek intézményi műhelyek.

3. Közösségi identitást és részvételt erősítő programok roma és mélyszegénységben élő fiatalok számára

A közösségi programokban való részvétel gyakran szociális és kulturális akadályokba ütközik, különösen szegregált környezetben élő fiatalok esetében. A beavatkozás célja, hogy számukra is elérhetővé váljanak a helyi közösségi események, például fűzőversenyek, közös ünnepek vagy sportesemények. Ezek az alkalmak oldják a kulturális szakadékokat, és növelik a fiatalok közösségi önbizalmát. A program szervezése során kiemelten fontos az inkluzív, érzékeny megközelítés és a roma közösségek bevonása.

4. Vállalkozói mentorprogram és taniroda program fiatal nők támogatására

A lányok gyakran alulreprezentáltak a vállalkozásindítással és önálló munkavállalással kapcsolatos képzésekben. A beavatkozás célja egy olyan program kidolgozása, amely mentorálással, önbizalom-fejlesztéssel és célzott ismeretátadással segíti a fiatal nőket. A taniroda valós céges partnerekkel, életközeli példákon keresztül nyújtja ezt a támogatást. A program közvetetten hozzájárul a nők gazdasági önállóságának erősítéséhez.

5. Inkluzív digitális és közösségi műhelyek fogyatékos fiatalok számára

A fogyatékosággal élő fiatalok számára sok közösségi program és tanulási lehetőség nem elérhető, mert vagy a helyszínek nem akadálymentesek, vagy a szervezők nem veszik figyelembe az ő speciális igényeiket. A beavatkozás célja, hogy a meglévő digitális és közösségi műhelyeket akadálymentesítse, és kiegészítse azokat segítő szolgáltatásokkal (pl. jeltolmács, segítő mentor, adaptált eszközök). A program támogatja az inkluzív szemléletet, és lehetőséget teremt arra, hogy a célcsoport tagjai kompetens, aktív résztvevőként jelenjenek meg. A hozzáférés biztosítása partnerségen keresztül történik (pl. SINOSZ, VGYKE).

6. Életvezetési és lakhatási tudás fejlesztése hátrányos helyzetű fiataloknak

A fiatalok önálló életkezdését sokszor az alacsony pénzügyi tudatosság, a lakhatással kapcsolatos információk hiánya, valamint a megoldásfókuszú gondolkodás gyengesége akadályozza. A beavatkozás komplex, gyakorlatorientált képzéseket és workshopokat kínál a célcsoport számára – többek között költségvetés-készítésről, energiatakarékosságról, lakhatási lehetőségekről. A helyi tanodák, közösségi házak és középiskolák aktív szereplői a program megvalósításának. A cél, hogy ezek az ismeretek beépüljenek a fiatalok gyakorlati tudásrendszerébe.

4. Helyi kulturális közösségfejlesztési folyamat

4.1. Helyi kulturális közösségfejlesztési hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében a kulturális közösségfejlesztési lehetőségek elérhetősége jelentős területi különbségeket mutat. Míg a nagyobb városokban (pl. Veszprém, Ajka, Pápa, Tapolca) jól kiépült infrastruktúra – művelődési házak, könyvtárak, civil központok – szolgálja a közösségépítést, addig a kisebb falvakban ezek fenntartása, programmal való megtöltése gyakran nehézségekbe ütközik. Bár több közösségi tér megújult korábbi uniós forrásból, a működtetéshez szükséges szakmai és pénzügyi kapacitás gyakran hiányzik. A helyi értékekhez kapcsolódó rendezvények (pl. disznótor, népzenei programok) többnyire alkalm szerűek, és nem épülnek be hosszú távú, tudatos közösségfejlesztési stratégiába. A közösségi és kulturális programok sok esetben nem összehangoltak, nem illeszkednek településszintű fejlesztési célokhoz.

Jó példa ugyanakkor az Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület tevékenysége, amely évek óta fenntartható módon szervezi hagyományalapú, közösségfejlesztő programjait, és képes volt több térségi szereplőt is bevonni ezekbe.

Hátrányos helyzetűek (gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák, fiatal személyek) hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok különösen sérülékenyek a kulturális közösségi lehetőségekhez való hozzáférés szempontjából. A gyermekek és fiatalok esetében sok településen hiányzik az életkoruknak megfelelő, tartalmas programkínálat, különösen a szünidőben. Az idősebb korosztály számára kevés a rendszeres, aktív részvételre építő kezdeményezés, sokszor a fizikai eljutás is akadály. A nők kulturális részvételét gyakran hátráltatják a családi-gondozási feladatok és a közösségi szereplehetőségek hiánya.

A fogyatékossgal élők közösségi integrációját gátolja a fizikai akadálymentesítés hiánya, valamint az, hogy a programok nem igazodnak a speciális igényeikhez. A mélyszegénységben élő és roma fiatalok ritkán találkoznak olyan programokkal, amelyekben kulturális háttérük megfelelően jelenik meg. Bár néhány mentorprogram és helyi kezdeményezés – például az Élő Forrás Egyesület egyes vidéki programjai – már próbált ezen változtatni, ezek nem rendszerszintű megoldások, és gyakran csak projektalapú finanszírozással működnek.

4.2. Lakosságot célzó helyi kulturális közösségfejlesztési beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	A közösségi tevékenységek múltjának ismerethiánya	Hiányzik a települések kulturális-közösségi múltjának összegyűjtése, rendszerezése	Helytörténeti kutatások, közösségi adatgyűjtés, archívum- és kiállításkészítés megvalósítása	2025-2029	Helyi művelődési házak, civil szervezetek, könyvtárak	Nem
2	Települési szintű közösségi akciók és kulturális programok alacsony száma	Forráshiány, szervezeti háttér és szakmai kapacitás hiánya	Helyi cselekvési tervre épülő, közösségi részvételt ösztönző események és programok lebonyolítása	2025-2029	Települési önkormányzatok, közösségfejlesztők, Élő Forrás Egyesület	Nem
3	Részvételi fórumok hiánya vagy formális működése	Alacsony lakossági aktivitás, nem megfelelő fórumstruktúrák	Új részvételi fórumok elindítása, illetve meglévők megerősítése, rendszeres működtetése	2025-2029	Helyi közösségi házak, civil hálózatok, önkormányzatok	Nem
4	Települési stratégiai dokumentumok közösségi validációjának hiánya	A stratégiai tervezés nem épít a lakosság véleményére	A helyi cselekvési tervhez illeszkedő stratégiai dokumentumok felülvizsgálata részvételi fórumokon	2025-2029	Önkormányzatok, közösségfejlesztési szakértők, civil partnerek	Nem

5	A helyi nyilvánosság fórumainak alacsony szintű működése	Elavult, passzív vagy nem rendszeresen frissített kommunikációs csatornák	Helyi közösségi tájékoztatási platformok fejlesztése (online és offline)	2025-2029	Önkormányzatok, művelődési intézmények, könyvtárak	Nem
---	--	---	--	-----------	--	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Helytörténeti kutatások és közösségi archívum létrehozása

A beavatkozás célja, hogy a települések kulturális-közösségi múltját rendszerezetten feltárják és bemutassák a helyi lakosság számára. A történeti és kulturális adatgyűjtés közösségi részvétellel valósul meg (pl. fényképek, történetek, helyi legendák gyűjtése), és nyilvános archívum, kiállítás vagy digitális tartalom formájában válik elérhetővé. Ez növeli a helyi identitástudatot, és alapot teremt a kulturális értékek újrafelfedezéséhez. A program különösen a kistelepülésekben értékes, ahol kevés a tudatos emlékezetépítés.

2. Közösségi akciók és kulturális programok szervezése a helyi cselekvési tervek alapján

A beavatkozás célja, hogy a települési szintű kulturális-közösségi együttműködést fenntarthatóvá és strukturálttá tegye. A helyi cselekvési tervre építve olyan akciók, események és programok valósulnak meg, amelyek képesek bevonni a lakosság különböző csoportjait, elősegítve a közösségi élményeken alapuló párbeszédet és együttműködést. A program túllép az egyszeri, alkalmasszerű rendezvényeken, és középtávú folyamatban gondolkodik. Jó gyakorlatként a már bevált módszertannal dolgozó Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület is bevonható.

3. Részvételi fórumok létrehozása és fejlesztése

A program keretében új részvételi fórumok indulnak, illetve a már meglévő, de formálisan vagy rendszertelenül működő fórumok megújulnak. A fórumok lehetőséget biztosítanak a lakosság számára a helyi közösségi ügyek megbeszélésére, problémák közös feltárására és megoldási javaslatok kidolgozására. A cél az aktív állampolgári jelenlét megerősítése, különösen azokban a településekben, ahol eddig nem volt valódi nyilvánosság vagy bevonási gyakorlat. A fórumok működtetése erősíti a demokratikus párbeszédet és a közösségi önszerveződést.

4. Stratégiai dokumentumok közösségi felülvizsgálata

A beavatkozás során sor kerül a települési szintű stratégiai dokumentumok közösségi értékelésére és szükség szerinti módosítására. A részvételi fórumok révén a lakosság is véleményt nyilváníthat a fejlesztési irányokról, ami növeli a dokumentumok legitimitását és relevanciáját. A közösségi szempontok bevonása javítja a stratégiai dokumentumok illeszkedését a helyi cselekvési tervekhez, és lehetőséget ad új, helyi szintű fejlesztési irányok közösségi kezdeményezésére is. A folyamat erősíti a tervezési kultúrát, különösen a kis és közepes településeken.

5. Közösségi tájékoztatási platformok fejlesztése

A helyi nyilvánosság eszköztárának fejlesztése elengedhetetlen a közösségi folyamatok fenntarthatóságához. A program célja új kommunikációs csatornák létrehozása vagy a meglévők fejlesztése (pl. közösségi faliújság, helyi weboldal, hírlevél, közösségi média felületek), amelyek biztosítják a rendszeres tájékoztatást és a lakosság bevonását. A tájékoztatási platformok nemcsak az információközlést szolgálják, hanem a közösségi véleményformálás terepei is lehetnek. Ezáltal a helyi közélet nyitottabbá, átláthatóbbá és inkluzívabbá válik.

4.3 Hátrányos helyzetűeket célzó helyi kulturális közösségfejlesztési beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	A hátrányos helyzetű csoportok kulturális múltjának hiányos dokumentálása	A közösségi emlékezet periférikus csoportokra ritkán terjed ki	Roma, fogyatékos, idősebb emberek, nők kulturális örökségének közösségi feltárása és archiválása	2025–2029	Helyi civil szervezetek, könyvtárak, kisebbségi önkormányzatok	Nem
2	HH-csoportok alacsony részvétele közösségi akciókban	Motivációs és befogadási hiányok, korábbi kirekesztés élménye	Inkluzív kulturális közösségi események megvalósítása, amelyek érzékenyítettek és célzottan vonják be a HH-csoportokat	2025–2029	Művelődési házak, közösségfejlesztők, Élő Forrás Egyesület, civil partnerek	Nem
3	Hátrányos helyzetűek véleményének hiánya a részvételi fórumokon	Nincs képviselőjük, vagy nincs bizalom a részvételben	HH-csoportok aktív bevonására épülő tematikus részvételi fórumok szervezése	2025–2029	Roma/civil szervezetek, idősszervezetek, női érdekvédelmi csoportok	Nem
4	Stratégiai dokumentumok nem tükrözik a HH-csoportok érdekeit	A tervezési folyamatból kiszorulnak, szempontjaik nem jelennek meg	Stratégiai dokumentumok célcsoport-specifikus felülvizsgálata, új javaslatokkal kiegészítve	2025–2029	Önkormányzatok, közösségfejlesztők, társadalmi felzárkózási referensek	Nem

5	HH-csoportokat nem éri el a helyi nyilvánosság	Nincs célzott kommunikációs csatorna, digitális lemaradás	HH-csoportokat célzó közösségi tájékoztatási platformok létrehozása, fejlesztése	2025–2029	Települési önkormányzatok, civil partnerek, helyi médiumok	Nem
---	--	---	--	-----------	--	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Roma, fogyatékos, idősebb emberek és nők kulturális örökségének feltárása és archiválása

A hátrányos helyzetű csoportok kulturális múltja sokszor rejtve marad a hivatalos emlékezetpolitika és helytörténet számára. Ez a beavatkozás célzottan az ő örökségük (személyes történetek, néphagyományok, tárgyi emlékek) feltárását, dokumentálását és megőrzését támogatja. A program intergenerációs módszerekkel is dolgozhat: például gyerekek gyűjthetik idősek emlékeit vagy roma fiatalok dokumentálhatják a közösség szóbeli hagyományait. A folyamat során nemcsak a kulturális örökség válik láthatóvá, hanem a csoportok társadalmi megbecsültsége is nő.

2. Inkluzív kulturális közösségi események szervezése hátrányos helyzetű csoportok aktív részvételével

A közösségi rendezvények sok esetben nem elég nyitottak, nem vonzzák be a marginalizált társadalmi csoportokat. Ez a beavatkozás olyan programokat hoz létre, amelyek érzékenyített szervezéssel és célzott meghívással építenek a gyermekek, fogyatékossgal élők, romák vagy idősek részvételére. Lehetőség van például közös főzőprogramokra, élő hagyományokat bemutató rendezvényekre, vagy multikulturális ünnepekre. A cél az, hogy ezek az események valódi társadalmi találkozások színtereivé váljanak.

3. Tematikus részvételi fórumok szervezése hátrányos helyzetű csoportok bevonásával

A hátrányos helyzetű csoportok gyakran nem vesznek részt a közösségi döntésekben, részben bizalmatlanság, részben strukturális akadályok miatt. A beavatkozás olyan részvételi fórumokat szervez, amelyek kifejezetten az ő szempontjaikra fókuszálnak – például női fórum, roma közösségi beszélgetés, fogyatékossgal élők érdekképviselői fóruma. A folyamat facilitált, támogató módon zajlik, és célja a bizalomépítés, valamint a csoportok véleményének becsatornázása a helyi döntésekbe. Ez segíti az érintettek közösségi önérvényesítését és együttműködési készségét.

4. Stratégiai dokumentumok felülvizsgálata hátrányos helyzetű csoportok szempontjai szerint

A települési tervezés gyakran figyelmen kívül hagyja a társadalmi egyenlőtlenségek szempontjait. Ez a beavatkozás lehetőséget teremt arra, hogy a hátrányos helyzetű csoportok képviselői (pl. roma kisebbségi önkormányzat, női szervezetek, idősszervezetek) közösen vizsgálják felül a meglévő stratégiai dokumentumokat. A cél, hogy ezek kiegészüljenek a csoportokat érintő javaslatokkal, és hogy az új fejlesztési célok befogadóbbá váljanak. A részvétel elősegítésére közösségi moderátorokat, tolmácsokat vagy kísérő segítőköt is bevonhatnak.

5. Célcsoport-specifikus közösségi tájékoztatási platformok fejlesztése

A helyi nyilvánosság gyakran nem éri el a leginkább rászoruló csoportokat, különösen a digitális leszakadásban érintetteket. A beavatkozás olyan tájékoztatási formák kialakítását támogatja, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetűek számára készülnek: például könnyen érthető nyelvezetű anyagok, élőlövészavas tájékoztatók, mobil információs pontok. A cél a közösségi információkhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, amely kulcsa lehet az aktív részvételnek és az esélyegyenlőség javításának.

5. Vármegyei és térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések

5.1. Vármegyei és térségi identitás erősítése, térségfejlesztési együttműködések területén meglévő hiányosságok

Lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényező

Veszprém vármegye kulturális öröksége és táji adottságai kedvező alapot biztosítanak az identitáserősítő és térségfejlesztési együttműködések számára, azonban ezek elérhetősége és gyakorisága területileg erősen egyenetlen. Míg a turisztikailag kiemelt térségekben (pl. Balaton-felvidék, Veszprém, Pápa) számos jól szervezett, tematikus vagy régiós esemény zajlik, addig a perifériálisabb területeken ezek hiányoznak vagy alkalmoszerűek. Az identitáshordozó kezdeményezések gyakran egyéni elkötelezettségtől függenek, nem épülnek be hosszú távú, cselekvési terv mentén szervezett közösségi struktúrába. A tudásmegosztás és a közösségi emlékezet ápolása kevésbé intézményesült, sok településen hiányoznak az ehhez szükséges fórumok, kapcsolati hálók és platformok. A lakosság aktivizálását segítő szakmai támogató háttér is esetleges, az események gyakran nem kapcsolódnak össze sem egymással, sem helyi stratégiákkal.

Hátrányos helyzetűek hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezői

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különösen a gyermekek, idősek, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, nők és romák, **fiatal személyek** – esetében a térségi és identitáserősítő programokhoz való hozzáférés még korlátozottabb. Az eljutás gyakran fizikai akadályokba ütközik (pl. közlekedés, mozgáskorlátozottság), illetve a programok kínálata nem veszi figyelembe speciális szükségleteiket (pl. nyelvhasználat, hozzáférhetőség, időbeosztás). Az aktív bevonás ritka, a közösségi folyamatok gyakran nem számolnak velük célzottan. A gyermekek és fiatalok kevés lehetőséget kapnak a helyi identitás mélyebb megélésére, míg az idősek kulturális tudása sokszor kihasználatlan marad. A nők részvétele gyakran háttérbe szorul a gondozási feladatok miatt. Bár vannak pozitív példák – így például az Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület tevékenységei, melyek közösségalapú, interaktív módon építenek hagyományra és térségi identitásra – ezek inkább szigetszerűek, és még nem tudtak rendszerszintű hatást kiváltani a vármegye egészében.

5.2. Lakosságot célzó vármegyei és térségi identitás erősítésére, térségfejlesztési együttműködésre irányuló beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	A térségi identitást erősítő közösségi események hiánya kevésbé turisztikailag kiemelt járásokban	Hiányoznak a rendszeres, fenntartható rendezvénystruktúrák, a helyi kulturális örökség mozgósítása gyenge	Járási szintű identitáserősítő közösségi események (pl. régiós táborok, tematikus napok, vándorrendezvények) bevezetése	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, járási önkormányzatok, civil szervezetek	Nem
2	A térségi közösségi tudásmegosztás hiánya	A tapasztalatcsere és jó gyakorlatok rendszerszintű megosztásának hiánya	Digitális és személyes tudásmegosztó platform létrehozása (workshopok, online fórum, kiadvány)	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, Pécsi Tudományegyetem, szakmai hálózatok	Nem
3	Korlátozott szakmai támogatás a helyi közösségi projektfejlesztéshez	Hiányoznak a kapacitásépítő képzések, projektötlet-műhelyek	Szakmai workshopok, mentorprogramok, tanácsadás térségi közösségfejlesztőknek	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, Pécsi Tudományegyetem, civil hálózatok	Nem

4	A vármegyei cselekvési terv térségi beágyazottságának gyengesége	Nincs elegendő helyi szereplő bevonás a stratégia formálásába	Részvételi fórumok szervezése a cselekvési terv társadalmasításához és frissítéséhez	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, járási partnerek, szakmai műhelyek	Nem
5	A térségi közösségi média és nyilvánosság hiányosságai	Hiányzik az információk rendszeres frissítése, megosztása	Online tájékoztatási és közösségi platform létrehozása a beavatkozások kommunikációjára	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, önkormányzati kommunikációs munkatársak	Nem
6	Helyi tudás- és hagyományalapú identitáselemek alacsony láthatósága	A kulturális örökség megjelenítése nem tudatos, nem vizuálisan rögzített vagy nem elérhető formában történik.	Digitális fotó- és rövidfilm-alapú identitáserősítő anyagok készítése, digitális és fizikai élményfotó kiállítások szervezése.	2025–2029	Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, Veszprém Vármegyei Önkormányzat, civil és kulturális szervezetek	Nem
7	Lokális tudás és hagyományos életformák átadása nem intézményesült	Hiányoznak a rendszeres, komplex közösségi programok a helyi életmódhoz kapcsolódó tudás átadására.	Tóth Sándor Kollégium elindítása, 6 tematikus hétvégével és 2 szabadegyetemmel a hagyományos tudások, identitáselemek és közösségi értékek átadására.	2025–2029	Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, Veszprém Vármegyei Önkormányzat, közösségfejlesztő partnerek	Nem

8	Kézműves, helyi tudáshoz kötődő mesterségek iránti érdeklődés csökken	A fiatalok nem találkoznak élményszerű formában ezekkel a hagyományos tevékenységekkel.	Interaktív kézműves roadshow-k, élő szakmabemutatók (pl. sajtókészítés, eszközfaragás, kertépítés, gasztronómia).	2025–2029	Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, térségi civil partnerek, önkormányzatok	Nem
---	---	---	---	-----------	--	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Járási szintű identitáserősítő közösségi események

A kevésbé turisztikailag exponált térségekben – például Devecserben, Sümegen, Zirc környékén – a helyi identitás megerősítésére kevés lehetőség adódik. A beavatkozás célja járási szintű közösségi események, tematikus napok, régiós táborok, vándorrendezvények szervezése. Ezek hozzájárulnak a térségi kötődés erősítéséhez, a fiatalság helyben tartásához és a közösségi aktivitás ösztönzéséhez. A programokat évente ismétlődő struktúrában, fenntartható módon kívánjuk megvalósítani.

2. Digitális és személyes tudásmegosztó platform létrehozása

A vármegyében jelenleg nem áll rendelkezésre olyan átfogó platform, amely a közösségi tudás, a helyi jó gyakorlatok és tapasztalatok rendszeres megosztását biztosítaná. A beavatkozás célja online és személyes formában zajló tudásmegosztó workshopok, kiadványok, fórumok kialakítása. A rendszeres működtetés biztosítja a szereplők közötti együttműködést és a horizontális tanulás lehetőségét. A megyei és járási szereplők bevonása kulcsfontosságú.

3. Szakmai workshopok, mentorprogramok, tanácsadás

A helyi közösségi projektfejlesztési kapacitás számos térségben alacsony, különösen ott, ahol kevés a civil aktivitás vagy hiányzik a stratégiai gondolkodás. A program célja, hogy közösségfejlesztőket, önkormányzati munkatársakat mentoráljon, felkészítsen, és projektötletgyűjtést támogasson. Tematikus műhelyekkel és hosszabb távú szakmai támogatással kívánjuk segíteni a térségi fejlesztések minőségi megvalósulását. A Pécsi Tudományegyetem szakembereinek bevonása is tervezett.

4. Részvételi fórumok szervezése a cselekvési tervhez

A vármegyei cselekvési terv jelenlegi formájában korlátozottan kapcsolódik a térségi szereplőkhöz, alacsony a társadalmatisítási foka. A beavatkozás keretében részvételi fórumokat tartunk járási szinten, ahol lehetőség nyílik a helyi tapasztalatok beépítésére, visszajelzésekre és javaslatokra. Ez a stratégiai tervezés megerősítését, a helyi tulajdonosi érzés növekedését szolgálja. A folyamat dokumentált, nyomon követhető és iteratív lesz.

5. Online tájékoztatási és közösségi platform létrehozása

Az identitáserősítő programokról, rendezvényekről, fejlesztési lehetőségekről szóló információk jelenleg nehezen hozzáférhetők, nem frissülnek rendszeresen. Az online platform létrehozása biztosítja a közösségi nyilvánosságot, a programok átláthatóságát és a lakosság bevonását. A megyei webfelületet járási aloldallal és közösségimédia-integrációval tervezzük. Tartalomszolgáltatásba civil és közművelődési szereplők is bekapcsolódnak.

6. Digitális fotó- és rövidfilm-alapú identitáserősítő anyagok

A helyi tudások, hagyományos életformák és közösségi értékek gyakran rejtve maradnak, kevésbé reprezentáltak a nyilvánosságban. A program keretében dokumentarista jellegű rövidfilmek, digitális és fizikai kiállítások készülnek a térség közösségi élete és identitáshordozó elemei mentén. A vizuális tartalmak alkalmasak kiállításra, digitális megosztásra, rendezvényeken történő bemutatásra is. A megvalósításban az Élő Forrás Egyesület tapasztalataira építünk.

7. Tóth Sándor Kollégium – hagyományos tudások átadása

A program célja egy olyan közösségi tanulási modell elindítása, amely a vidéki életmód, a hagyományos tudások és a közösségi létforma elemeit adja át bentlakásos rendszerben. A tematikus hétvégék és szabadegyetemek során a résztvevők gyakorlati és elméleti ismereteket is kapnak (pl. kézművesség, közösség-szervezés, vidéki önfenntartás). Az Élő Forrás Egyesület központi szerepet játszik a megvalósításban. A program célcsoportja a fiatal felnőttektől az idősebb generációkig terjed.

8. Interaktív kézműves roadshow-k

A hagyományos mesterségek és falusi tudások kevésbé jelennek meg élményszerűen a fiatalok számára. A beavatkozás célja olyan kézműves bemutatók és foglalkozások szervezése, ahol résztvevők interaktív módon ismerkedhetnek meg például a sajtókészítéssel, kerítésfonással, fafaragással vagy gasztronómiai hagyományokkal. A program élményalapú megközelítése erősíti a helyi identitást, növeli a kézművesség társadalmi presztízsét. Az események roadshow formában több járásban is megvalósulnak.

5.3 Hátrányos helyzetűeket célzó vármegyei és térségi identitás erősítésére, térségfejlesztési együttműködésre irányuló beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	HH gyermekek térségi kötődésének és lokális identitásának gyengesége	Kevés olyan program van, amely a gyermekek saját térségi értékeivel ismertetné meg őket, élményszerű módon	Iskolai együttműködésben szervezett helytörténeti, kézműves és hagyományőrző élményprogramok, érzékenyítő események	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, oktatási intézmények	Nem
2	Idősek közösségi tudásátadásának hiánya	Hiányzik az idősek tudásának szervezett integrálása a közösségi tanulási folyamatokba	Generációk közötti tudáscsere-programok, ahol idősek mutatják be tapasztalataikat, hagyományaikat fiataloknak	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, közösségi házak, civil szervezetek	Nem
3	HH női közösségi részvétel és kulturális önkifejezés alacsony szintje	A gondozási feladatok és a lehetőségek hiánya visszafogják a nők aktív kulturális részvételét	Nőknek szóló identitáserősítő programok: kézműves foglalkozások, kulturális önkifejezési lehetőségek, közösségi szerepvállalás, nőknek szóló mentális állóképességet és mentális egészséget támogató programok	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, női egyesületek, helyi közösségi terek	Nem

4	Fogyatékossgal élők kulturális programokból való kirekesztődése, fogyatékossgal élők társadalmi elfogadottságának hiányosságai	A rendezvények – többek között a befogadó, inkluzív szemlélet hiányosságai miatt – nem akadálymentesek, és a programok nem igazodnak a speciális igényekhez	Akadálymentesített közösségi programok, jelnyelvi tolmácsolással, könnyen érthető kommunikációval, érzékenyítő eseményekkel	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, civil érdekvédelmi szervezetek, kulturális intézmények	Nem
5	Roma és mélyszegénységben élő közösségek kulturális láthatóságának hiánya	Kevés olyan rendezvény van, amely ezeket a közösségeket saját kultúrájukban láthatóvá teszi	Kulturális identitást megjelenítő roma és mélyszegénységben élő csoportoknak szóló művészeti, zenei, gasztronómiai programok	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, roma nemzetiségi önkormányzatok, Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület	Nem
6	HH fiatalok tájékoztatatlansága a térségi lehetőségekről	Nincs információjuk a közösségi részvétel, identitás és fejlesztés lehetőségeiről	Ifjúsági közösségi identitás roadshow: HH fiatalokat célzó vándorprogram a térségi értékekről és részvételi lehetőségekről	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, ifjúsági szervezetek	Nem

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Iskolai együttműködésben szervezett helytörténeti, kézműves és hagyományőrző élményprogramok

A hátrányos helyzetű gyermekek közül sokan alig rendelkeznek térségi ismeretekkel, így lokális kötődésük gyenge. A beavatkozás célja, hogy iskolai partnereken keresztül élményszerű helyismereti és identitáserősítő programokat nyújtsunk számukra. Kiemelt fókusz a hagyományos mesterségek, értékek megismertetése, valamint az aktív részvételre ösztönzés. A program javítja a tanulók közösségi integrációját és hosszú távon erősíti a helyi társadalmi kötődést.

2. Generációk közötti tudáscsere-programok idősek bevonásával

Az idősebb generációk tudásának közösségi megosztása nagyrészt kihasználatlan, miközben a fiatalabb generációknál is megfigyelhető az identitásgyengeség. A program célja, hogy közvetlen tapasztalatátadási helyzeteket teremtsen idősek és fiatalok között, például közös kézműves, gasztronómiai vagy történetmesélő alkalmak keretében. Ez a megközelítés egyrészt értékeli az időseket, másrészt építi a társadalmi szolidaritást. A részvétel javítja az idősek közérzetét és társadalmi aktivitását is.

3. Nők identitáserősítő és kulturális részvételét ösztönző programok

A hátrányos helyzetű nők közösségi és kulturális aktivitása alacsony, gyakran időhiány vagy szerepelvárások miatt. A beavatkozás olyan tematikus programokat kínál, ahol női önkifejezés, közösségi alkotás (pl. kézművesség, történetmesélés), és kulturális szerepvállalás valósulhat meg. Ezek hozzájárulnak az önbizalom erősítéséhez, a társadalmi aktivitás növeléséhez és a lokális közösségek megerősítéséhez. Fontos szempont a gyermekfelügyelet biztosítása az események idejére.

4. Akadálymentes közösségi programok fogyatékosággal élők számára

A fogyatékosággal élő emberek sokszor kiszorulnak a közösségi élményekből, mivel a programok nem akadálymentesek, és nincs hozzájuk igazított tartalom. A beavatkozás célja inkluzív, mindenki számára elérhető közösségi és kulturális rendezvények létrehozása. A program tartalmaz jelnyelvi tolmácsolást, könnyen érthető kommunikációt, valamint kifejezetten fogyatékkal élő személyekre szabott foglalkozásokat is. Ezáltal növekszik a közösségi részvétel és az esélyegyenlőség.

5. Roma és mélyszegénységben élő közösségek kulturális láthatóságának erősítése

A roma és mélyszegénységben élő lakosság sok esetben nem jelenik meg kulturális programok aktív részeseként. A beavatkozás célja olyan események, bemutatók, művészeti vagy gasztronómiai alkalmak létrehozása, amelyek kifejezetten ezen közösségek értékeit mutatják be. A közösségi jelenlét és kulturális önkifejezés segíti az elfogadottságot és a sztereotípiák lebontását. A programok nyitottak és párbeszédre épülők lesznek.

6. HH fiatalok részvételét ösztönző identitás roadshow

A térségi lehetőségeket és értékeket a hátrányos helyzetű fiatalok sok esetben nem ismerik, így kevésbé érzik magukat a térség részesének. A roadshow olyan interaktív, élményalapú eseménysorozat, amely több járást érintve mutatja be a helyi értékeket, lehetőségeket, fiatal közösségi szerepeket. A program kifejezetten a motiválatlan, inaktív fiatalokat célozza, akik számára nehezen elérhető a részvétel lehetősége. A program hosszabb távú célja az ifjúsági közösségek erősítése és a térségi elköteleződés támogatása.

6. Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok

6.1. Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok hiányosságai

A roma nők foglalkoztatási esélyei Veszprém vármegyében továbbra is jelentősen korlátozottak. A térségben csak elszórtan jelentek meg célzott programok, elsősorban korábbi EFOP-1.4.1 (Gyerekesély), EFOP-1.5.3 (HEP Plusz), illetve kisebb TÁMOP keretében. Ezek zömmel közmunkához, közösségi segítői feladatkörhöz (pl. családmentor), vagy szociális gazdaság típusú tevékenységekhez (pl. varroda) kötődtek. A programok időtartama és területi lefedettsége nem volt elegendő ahhoz, hogy rendszerszintű változást idézzenek elő.

A roma nők munkaerőpiaci esélyeit számos tényező hátráltatja: az alacsony iskolai végzettség, a fiatalon vállalt gyermekek, az elérhető gyermekfelügyeleti lehetőségek hiánya, valamint a mobilitás korlátozottsága. E tényezők miatt nemcsak az álláshoz jutás, hanem a képzésbe való belépés is akadályokba ütközik. A komplex támogatás hiánya – mint a mentorálás, pszichoszociális kísérés, gyermekfelügyelet vagy mobilitási támogatás – szintén akadályozza az eredményes integrációt. Bár akadtak jó gyakorlatok, például kismamaklub vagy önismereti csoport Nyirádon és Halimbán, ezek csak eseti, projektalapú kezdeményezések voltak, és nem érintettek nagyobb célcsoportot.

6.2. Roma nők foglalkoztatását elősegítő felzárkózási programok beavatkozásai

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Célzott foglalkoztatási programok hiánya roma nők számára	Projektalapú, időszakos programok, alacsony intézményi beágyazottság	Komplex, célzott roma női foglalkoztatási programok indítása (képzés + mentorálás + mobilitás + gyermekfelügyelet)	2025–2029	Helyi önkormányzatok és intézményeik, vállalkozások, Kormányhivatal, civil partnerek	Nem
2	Alacsony iskolai végzettség és digitális készségek hiánya	Hozzáférés hiánya az alapszintű képzésekhez, tanulási kudarcok	Digitális és kulcskompetencia-fejlesztő tanfolyamok roma nők számára, közösségi helyszíneken	2025–2029	Képzőintézmények, civil szervezetek	Nem
3	Mobilitás és gyermekfelügyeleti lehetőségek hiánya	Kistelepüléseken élő roma nők nem tudnak eljutni a képzésekre, munkahelyekre	Gyermekfelügyeletet is biztosító, mobil egységekkel támogatott helyi foglalkoztathatósági programok	2025–2029	Helyi önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások	Nem
4	Roma nők pszichoszociális és közösségi megerősítésének hiánya	A nők gyakran izolált közösségi helyzetben élnek, önbizalomhiánnyal küzdenek	Önismereti, szociális készségfejlesztő csoportok, mentorhálózat roma nők számára	2025–2029	Civil szervezetek, női érdekképviselők, közösségfejlesztő partnerek	Nem

5	Roma nők számára elérhető gazdasági korlátozottága	Kevés a fenntartható, lokális szociális gazdasági foglalkoztatási modell	Helyi varrodához, előállításához szociális fejlesztések célcsoporttal	termeléshez, élelmiszer-kapcsolódó gazdasági női	2025–2029	Szociális vállalkozások, önkormányzatok, civil gazdaságfejlesztők	Nem
---	--	--	---	--	-----------	---	-----

A roma nők hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Komplex, célzott roma női foglalkoztatási programok indítása

A roma nőket célzó programok jellemzően szórványosak voltak a korábbi években, így nem alakult ki fenntartható intézményi háttér. A beavatkozás célja olyan integrált programok indítása, amelyek egyszerre biztosítanak munkaerőpiaci képzést, egyéni mentorálást, gyermekfelügyeletet és mobilitási támogatást. A megvalósítás helyi önkormányzatok és civil partnerek bevonásával történik, a komplexitás biztosítása érdekében. A hosszú távú cél a roma nők munkaerőpiaci integrációjának tartós javítása.

2. Digitális és kulcskompetencia-fejlesztő tanfolyamok roma nők számára

A roma nők körében az alacsony iskolázottság és a digitális írástudás hiánya súlyosan korlátozza a foglalkoztathatóságot és a társadalmi részvételt. A beavatkozás célja alapszintű, közösségi helyszíneken megvalósított képzések indítása, amelyek elérhetőek és gyakorlatiasak. A tanfolyamok célja az önálló információszerezés, ügyintézés és munkavállalási készségek megerősítése. A program közösségépítő funkciót is betölt, hozzájárulva a nők aktivizálódásához.

3. Gyermekfelügyeletet is biztosító, mobil egységekkel támogatott helyi foglalkoztathatósági programok

A roma nők foglalkoztathatóságát nagyban hátráltatja a mobilitás hiánya és a kisgyermekes létből adódó időkorlátok. Ez a beavatkozás olyan mobil helyszínekre épülő képzési és foglalkoztatási programokat céloz, amelyek gyermekfelügyeletet is biztosítanak. A program a kistelepüléseken élő nők számára is elérhetővé teszi a bekapcsolódás lehetőségét, így valódi esélyt ad a felzárkózásra. Az együttműködő szereplők (önkormányzat, civil szféra, munkaügyi szolgáltatók) összehangoltan dolgoznak a kivitelezésen.

4. Önismereti, szociális készségfejlesztő csoportok, mentorhálózat roma nők számára

A roma nők önbizalomhiánya, társadalmi izoláltsága gyakran gátolja a képzésbe vagy munkába állást. A beavatkozás önismereti, közösségépítő és pszichoszociális támogató csoportokra épül, helyi közösségi terekben. Emellett tapasztalt mentorhálózat segíti a résztvevők hosszú távú támogatását. A cél nemcsak az érzelmi megerősítés, hanem a döntéshozó képesség fejlesztése, az életvezetési készségek és önérvényesítő magatartás fejlesztése is.

5. Szociális gazdasági fejlesztések női célcsoporttal

A hagyományos foglalkoztatási formák mellett a szociális gazdaság lehet alternatíva a roma nők számára. A beavatkozás célja olyan helyi, alacsony belépési küszöbű munkalehetőségek létrehozása, amelyek a nők számára elérhetőek, hasznosak és közösségileg is értékesek (pl. varroda, élelmiszer-feldolgozás, helyi termelés). Ezek a modellek lehetőséget adnak arra, hogy a nők saját közösségükben jussanak jövedelemhez, miközben megtartják családi szerepeiket is. A fenntarthatóság érdekében szövetkezeti vagy civil gazdasági háttérrel működnek.

7. Digitális kompetenciafejlesztés

7.1. Digitális kompetenciafejlesztési hiányosságok

Háttér és lakossági hozzáférés hiányai, akadályozó tényezők

Veszprém vármegyében jelentős területi különbségek figyelhetők meg a digitális kompetenciák szintjében, különösen a 6 év feletti lakosság körében. Míg a Veszprémi, Balatonalmádi és Balatonfüredi járásokban a digitálisan aktív lakosság aránya meghaladja a 84%-ot, addig a Devecseri és Sümegi járásokban ez az arány 74–77% között mozog. A magas szintű digitális tevékenységekben (pl. ügyintézés, adatkezelés, munkavégzés) való részvétel az utóbbi térségekben alig éri el a 4%-ot. Ezzel párhuzamosan a digitálisan inaktív rétegek aránya (azaz akik egyáltalán nem használnak digitális eszközt) Devecserben és Sümegen a legmagasabb.

A meglévő képzések főként oktatási, könyvtári vagy EFOP-finanszírozott felnőttképzési rendszerekhez kötődtek, gyakran egyszeri, helyhez kötött formában. Kevés a mobil, helybe vitt szolgáltatás, miközben a kistelepüléseken élő lakosság digitális infrastruktúrához való hozzáférése is korlátozott. Emellett elavult vagy hiányzó eszközpark (laptop, wifi, nyomtató) is gátolja az önálló digitális tanulást vagy ügyintézését.

Hátrányos helyzetűek (gyermekek, idősek, nők, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, romák, **fiatal személyek**) hozzáféréseinek hiányai, akadályozó tényezők

A digitálisan sérülékeny csoportok – különösen a roma fiatalok, kisgyermekes anyák, idősek és mélyszegénységben élők – esetében a digitális hátrány halmozottan jelentkezik. Az oktatási hátrányok, a készség hiánya és az alacsony jövedelmi helyzet kombinációja gátolja az eszközhasználat elsajátítását. Az iskolák gyakran nem tudnak tartós támogatást nyújtani, és a közösségi terek sem képesek modern, inkluzív digitális tanulási környezetet biztosítani.

A fiatalabb célcsoport digitálisan aktív ugyan, de nem feltétlenül tudatos: a közösségi média használata nem jár együtt információbiztonsággal, adathasználati tudatossággal vagy konstruktív digitális munkavégzéssel. A sérülékeny csoportok körében alacsony az önálló ügyintézés aránya, így nő a digitális kirekesztettség és a társadalmi marginalizáció kockázata.

7.2. Lakosságot célzó digitális kompetenciafejlesztési beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Digitálisan inaktív lakossági rétegek jelenléte	Nincs rendszeres képzési kínálat a digitálisan passzív csoportok számára	Digitális alapkészségeket fejlesztő tanfolyamok indítása járási központokban és mobil formában	2025–2029	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, képzőintézmények, civil partnerek	Nem
2	Közösségi terek elavult eszközparkja	Hiányoznak a korszerű informatikai eszközök a közösségi használatra	IKT-eszközpark fejlesztése közösségi házakban és könyvtárakban	2025–2027	Helyi önkormányzatok, könyvtárak, kulturális intézmények	Nem
3	Alacsony tudatosság az online biztonság és adatvédelem terén	Nincs elérhető szemléletformáló program a digitális tér veszélyeiről	Online biztonsági és adatvédelmi kampányok indítása közösségi média és helyi fórumok bevonásával	2025–2028	Kiberbiztonsági szervezetek, iskolák, civil partnerek	Nem
4	Digitális kompetenciák hiánya a közzolgáltatások önálló igénybevételéhez	Nem elérhető az e-ügyintézés gyakorlásához szükséges oktatás	Digitális ügyintézési gyakorlóprogramok bevezetése könyvtárakban és közösségi terekben	2025–2029	Könyvtári hálózat, önkormányzatok, ügyfélszolgálati pontok	Nem

5	Fiatalok eseti, felületes digitális ismeretei	A használat nem társul tudatos, célirányos kompetenciákkal	Tudatos digitális jelenlétet támogató programok: adatvédelem, álhír-ellenesség, konstruktív online jelenlét	2025–2029	Iskolák, ifjúsági irodák, Veszprém Vármegyei Önkormányzat	Nem
---	---	--	---	-----------	---	-----

A lakossági hozzáférést nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Digitális alapkészségeket fejlesztő tanfolyamok indítása járási központokban és mobil formában

A digitálisan inaktív lakosság számára elérhető tanulási lehetőségek hiánya különösen a kevésbé urbanizált térségekben okoz tartós digitális leszakadást. A beavatkozás célja olyan képzési formák elindítása, amelyek nemcsak a járási székhelyeken, hanem mobil egységeken keresztül kisebb településekre is eljutnak. A tanfolyamok gyakorlatorientáltak, elsősorban a hétköznapi digitális készségekre – pl. e-ügyintézés, online kommunikáció – koncentrálnak. A program hozzájárul a digitális önállóság erősítéséhez és a társadalmi integrációhoz.

2. IKT-eszközpark fejlesztése közösségi házakban és könyvtárakban

A közösségi használatú terek digitális infrastruktúrája – számítógépek, wifi, nyomtatók – sok esetben elavult vagy hiányos, különösen a kisebb falvakban. Ez a beavatkozás a közösségi házak, könyvtárak és civil központok informatikai eszközparkjának korszerűsítését célozza, lehetővé téve, hogy ezek a helyek a digitális tanulás és ügyintézés helyszíneivé váljanak. A fejlesztés előfeltétele a későbbi képzések és szolgáltatások fenntartható működtetésének.

3. Online biztonsági és adatvédelmi kampányok indítása közösségi média és helyi fórumok bevonásával

A digitális tudatosság – különösen a biztonságos internethasználat, adatvédelem, online csalások felismerése – hiánya komoly kockázatot jelent a felhasználók számára. Ez a beavatkozás közérthető, figyelemfelkeltő kampányokat indít a közösségi média, könyvtárak, iskolák és civil fórumok segítségével. A program a lakosság minden korosztályát megszólítja, külön fókuszálva a fiatalokra és idősekre, mint sérülékeny csoportokra.

4. Digitális ügyintézési gyakorlóprogramok bevezetése könyvtárakban és közösségi terekben

Sok lakos nem képes önállóan igénybe venni az elektronikus közszolgáltatásokat (pl. Ügyfélkapu, e-recept, időpontfoglalás), ami fokozza a kiszolgáltatottságot és az ügyintézési nehézségeket. A program célja, hogy gyakorlati, mentorált módon tanítsa meg az e-ügyintézés lépéseit, helyi könyvtárakban és közösségi pontokon. A résztvevők saját eszközükön vagy biztosított gépen ismerhetik meg az eljárásokat, biztonságos környezetben.

5. Tudatos digitális jelenlétet támogató programok: adatvédelem, álhír-ellenesség, konstruktív online jelenlét

A fiatalabb generációk rendszeresen használják az online felületeket, ám digitális készségeik gyakran felszínesek, nem épülnek be a kritikus gondolkodás és tudatos médiahasználat keretrendszerébe. A program célja, hogy interaktív foglalkozások, projektalapú tanulás és kortárs segítői modellek révén fejlessze a fiatalok tudatos digitális jelenlétét. Kiemelt témák: digitális lábnyom, online zaklatás, álhírek felismerése, identitáskezelés a közösségi térben.

7.3 Hátrányos helyzetűeket célzó digitális kompetenciafejlesztési beavatkozások

Sorszám	Szolgáltatási hiány	Okok	Intézkedési javaslat	Ütemezés	Felelősök	Vármegyei együttműködésben valósul-e meg?
1	Digitális eszközökhez való hozzáférés hiánya a mélyszegénységben élőknel	Alacsony jövedelmi helyzet és eszközhiány	Használt, de működőképes eszközökből álló megyei digitális adományprogram elindítása	2025–2027	Veszprém Vármegyei Önkormányzat, civil partnerek, szponzor cégek	Nem
2	Alapvető digitális írástudás hiánya roma fiatalok körében	Képzések és digitális mentorálás hiánya a közösségekben	Roma fiatalokat célzó közösségi digitális mentorprogram elindítása (kortárs mentorokkal)	2025–2029	Roma civil szervezetek, iskolák	Nem
3	Idősek digitális kizártsága	Nincs személyre szabott képzési program számukra, az alacsony tanulási komfort miatt nem kapcsolódnak be	IKT-használatot tanító mentorált mini kurzusok szervezése helyi könyvtárakban, közösségi terekben	2025–2029	Könyvtárak, helyi önkormányzatok, nyugdíjasklubok	Nem
4	Kisgyermekes nők digitális inaktivitása	A gyermeknevelési időszak alatt háttérbe szorul a digitális tanulás, hiányoznak a rugalmas tanulási formák	Online és helyi közösségi digitális készségfejlesztő programok szervezése kisgyermekes anyák számára	2025–2028	Családsegítő szolgálatok, női szervezetek, civil partnerek	Nem

5	Fogyatékos személyek alacsony arányú részvétele digitális képzéseken	A képzések nem akadálymentesek sem fizikai, sem tartalmi értelemben	Akadálymentesített digitális tanfolyamok bevezetése speciális igényekre szabott módszertannal	2025–2029	Fogyatékossgal élőket képviselő szervezetek, képzőintézmények, önkormányzatok	Nem
---	--	---	---	-----------	---	-----

A hátrányos helyzetűek hozzáférését nehezítő, akadályozó tényezők felszámolására irányuló beavatkozások részletes bemutatása

1. Használt, de működőképes eszközökből álló megyei digitális adományprogram elindítása

A mélyszegénységben élők digitális kirekesztettségének egyik fő oka a technikai eszközök hiánya. A program célja, hogy intézményi és vállalati felajánlásokból újrahasznosított, de működőképes informatikai eszközöket juttasson el a rászoruló háztartásokhoz, kiemelten a kisgyermekes családokhoz és tanulókhöz. A program kísérőeleme a használatot segítő alapozó képzés is. Az eszközellátottság javítása alapfeltétele a digitális kompetenciák fejlődésének.

2. Roma fiatalokat célzó közösségi digitális mentorprogram elindítása (kortárs mentorokkal)

A roma fiatalok digitális hátránya gyakran nem az eszközök, hanem a támogató környezet és képzési lehetőségek hiányából fakad. Ez a beavatkozás a kortárs segítség módszertanára épül: közösségükből származó, már valamelyest digitálisan képzett fiatalok mentorálják a társaikat. A program nemcsak digitális írástudást ad át, hanem növeli a közösségi önbizalmat, segíti a továbbtanulási, elhelyezkedési esélyeket is. A program iskolákhoz, közösségi terekhez kapcsolódva valósul meg.

3. IKT-használatot tanító mentorált mini kurzusok szervezése időseknek

Az idősebb korosztály jelentős része teljesen kimarad a digitális térből, ami társadalmi izolációhoz és kiszolgáltatottsághoz vezet. A program kis csoportos, türelmes tempójú tanulási lehetőséget kínál az időseknek, a saját igényeikhez igazítva: pl. ügyintézés, kapcsolattartás, közlekedés, egészségügy. A képzések könyvtárakban, nyugdíjasklubokban vagy akár lakóotthonokban is megvalósíthatók. A személyes támogatás és mentorálás kulcseleme a programnak.

4. Online és helyi közösségi digitális készségfejlesztő programok kisgyermekes anyák számára

A gyermekgondozás időszaka gyakran elszigeteli a nőket az információs és tanulási lehetőségektől, digitális tudásuk frissítése háttérbe szorul. A beavatkozás célja, hogy rugalmas formában – akár otthonról elérhető online, akár bababarát közösségi térben – kínáljon digitális készségfejlesztést, amely segíti a munkaerőpiaci visszatérést is. A tananyagok témái az élethelyzetre szabottak: pl. ügyintézés, otthoni munkavégzés, gyerekekkel kapcsolatos információkeresés.

5. Akadálymentesített digitális tanfolyamok bevezetése speciális igényekre szabott módszertannal

A fogyatékossgal élő személyek gyakran fizikailag vagy kommunikációs módon záródnak ki a digitális képzésekből. Ez a beavatkozás akadálymentes tanfolyamokat kínál látás-, hallás-, értelmi vagy mozgássérült személyek számára, egyénre szabott tanulási útvonalakkal. A képzések során használható segítő technológiákat is bemutatják (pl. képernyőolvasó, egyszerűsített interfész). A program célja, hogy a digitális tér valóban inkluzív tanulási és információs környezetté váljon.

VI. Összegzés – A vármegyében élő hátrányos helyzetű csoportok körében feltárt szolgáltatási hiányok, megoldási/beavatkozási lehetőségek átfogó, összegző bemutatása

Egészségügyi alap- és szakellátás

A hátrányos helyzetű (HH-s) csoportok számára az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés Veszprém vármegyében egyenetlen, elsősorban a háziorvosi és gyermekorvosi praxisellátottság, a védőnői hálózat leterheltsége, valamint a földrajzi akadályok miatt. A szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés korlátozott, különösen a kisebb településeken élők és a roma lakosság körében. A hátrányos helyzetű gyermekek és idősek preventív ellátása nem kielégítő, gyakori a későn diagnosztizált egészségromlás. A projektben szereplő mobil egészségügyi szolgáltatások, helybe vitt szűrések, illetve a digitális akadálymentesítés (pl. telemedicina) jelentős mértékben segíthetik a lakosság elérését és a HH-s csoportok egészségügyi státuszának javítását. E beavatkozások nemcsak ellátási hiányokat, de bizalmi és hozzáférési akadályokat is képesek mérsékelni.

Szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások

A szociális alapszolgáltatások esetében a HH-s csoportok számára különösen problémás az elérhetőség és a szolgáltatások minőségi és mennyiségi korlátja. Több településen hiányzik a megfelelő kapacitású családsegítés, a közösségi és nappali ellátások, vagy azok nem HH-s fókuszúak. A közösségi ellátásokhoz való hozzáférést gyakran földrajzi, mobilitási vagy információs akadályok nehezítik. A projekt keretében fejlesztett szolgáltatási formák (pl. mentorhálózat, közösségi jelenlét, célzott HH-s programok) növelik a biztonsági háló hatékonyságát. A szolgáltatási integráció és a járási szintű szociális térképezés további lehetőséget jelent a HH-s lakosságra szabott beavatkozások tervezésére.

Oktatás és képzés

Az oktatási rendszer kihívásai közé tartozik a HH-s tanulók magas arányú lemorzsolódása, a SNI/BTM gyermekek szakszolgálati ellátásának hiánya, valamint a mélyszegénységben élő családok alacsony részvételi aránya a köznevelési rendszerben. A hátrányos helyzetű tanulók kompetenciahiányai már az óvodai életszakaszban megmutatkoznak, és kevés a célzott esélynövelő program. A tanodajellegű szolgáltatások, egyéni fejlesztések és szülősegítő beavatkozások, valamint a kifejezetten HH-s tanulókra szabott pályaorientációs és iskolai együttműködési programok jó irányt jelentenek. Az oktatási esélyegyenlőség javítását célzó beavatkozások akkor lehetnek eredményesek, ha közösségi támogatással és mentori segítséggel párosulnak.

Lakhatás, közszolgáltatások, infrastruktúra

A vármegye hátrányos helyzetű csoportjainak lakhatási körülményeit a szegregáció, az alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya, valamint a közműellátottság hiányosságai határozzák meg. A bérlakásállomány szűkös, különösen a mélyszegénységben élők és a roma háztartások számára jelent problémát a megfizethető lakhatás. A közszolgáltatások (pl. hulladékszállítás, ivóvízellátás, szennyvízkezelés) elérhetősége és minősége egyenlőtlen, az elmaradottabb térségekben különösen aggasztó a szolgáltatási színvonal. Infrastrukturális szempontból a közösségi terek hiánya, a rossz minőségű belterületi utak, illetve a közösségi közlekedés hiányosságai szintén hátrányosan érintik a perifériára szorult társadalmi csoportokat.

A beavatkozási javaslatok között szerepel a költséghatékony lakhatást támogató közösségi szemléletformálás, szociális bérlakásprogramok előkészítése, a közösségi infrastruktúra fejlesztése, valamint az alapvető közszolgáltatások hozzáféréseinek javítása a leginkább rászoruló térségekben. Kiemelt szerepe van a településtervezési szemléletváltásnak is, amely a helyi közösségi szükségletekre alapozott megközelítést támogatja.

Közösségi programok és identitásalapú beavatkozások

A hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációját és kohézióját erősítő közösségi programok elsősorban projektalapon, szigetszerűen működtek az elmúlt években. A helyi kulturális közösségfejlesztés, identitáserősítés és a fiatalok aktivizálása jelentős potenciált rejt, de ezek strukturált, hosszú távú formában ritkán jelennek meg. A mélyszegénységben élő gyermekek és fiatal felnőttek, illetve a roma közösségek számára fontos lenne a kulturális önkifejezés lehetőségeinek bővítése, közösségi részvételük támogatása. Az SNI-s és pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek esetében hiányzik a speciális igényekre szabott közösségi és fejlesztő programkínálat.

A javasolt beavatkozások fókuszában a közösségi részvételt ösztönző, tematikus programok állnak (szabadegyetem, interaktív táborok, kulturális workshopok), valamint a helyi hagyományokra és térségi identitásra épülő programstruktúrák kialakítása. Szerepet kapnak a járási szintű ifjúsági fórumok, valamint a közösségi média- és nyilvánosságfejlesztés, amely elősegíti az érintett célcsoportok láthatóságát és bevonását.